

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Jan Löffler

Vinohradnictví a vinařství z pohledu práva

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Milan Damohorský, DrSc.

Katedra: Katedra práva životního prostředí

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 18.10.2021

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.
Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 166 160 znaků včetně mezer.

Jan Löffler

V Praze dne 18. 10. 2021

Tímto bych chtěl poděkovat panu prof. JUDr. Milanu Damohorskému, DrSc. za vstřícný přístup a cenné rady při vedení mé diplomové práce.

Obsah

Úvod.....	1
1 Postavení vinohradnictví a vinařství v právním systému ČR.....	3
2 Prameny právní úpravy vinohradnictví a vinařství.....	6
2.1 Právo EU.....	6
2.2 Národní právní úprava.....	8
2.2.1 Zákon o vinohradnictví a vinařství.....	8
2.2.2 Ostatní právní předpisy.....	9
2.2.3 Judikatura.....	11
2.3 Mezinárodní právo.....	13
2.3.1 Mezinárodní organizace.....	14
3 Vinohradnictví.....	17
3.1 Vinařská zóna, stanovená vinařská oblast.....	18
3.2 Výsadba vinice.....	19
3.2.1 Nová výsadba.....	19
3.2.2 Opětovná výsadba.....	21
3.2.3 Nepovolená výsadba.....	22
3.2.4 Hektarový výnos.....	22
3.3 Hnojiva a hnojení vinice.....	23
3.4 Rozmnožovací materiál vinné révy.....	25
3.5 Ochrana vinné révy proti škodlivým organismům.....	26
3.6 Registr vinic.....	28
4 Vinařství.....	30
4.1 Základní pojmy.....	30
4.2 Povinnosti výrobců.....	31
4.3 Výroba vína.....	32
4.3.1 Enologické postupy a ošetřování produktu.....	33
4.3.2 Zvyšování cukernatosti a slazení.....	33
4.3.3 Úprava obsahu kyselin.....	34
4.3.4 „Burčák“ – částečně zkvašený hroznový mošt.....	35
4.3.5 Matolinové víno.....	35
4.4 Klasifikace vín.....	36
4.4.1 Zeměpisná označení a Víno bez CHZO/CHOP.....	36
4.4.2 Zemské víno.....	38

4.4.3	Jakostní víno.....	38
4.4.4	Jakostní víno s přívlastkem	39
4.4.5	Víno originální certifikace.....	41
4.4.6	Vína šumivá a perlivá.....	41
4.4.7	Ostatní vína	42
4.5	Označování vín.....	44
4.5.1	Označování čepovaných, rozlévaných a sudových vín.....	47
4.6	Zatřídění vína.....	48
4.7	Uvádění produktu do oběhu	49
4.7.1	Falšování produktu.....	49
4.8	Evidenční knihy.....	50
4.9	Spotřební daň z vína	51
5	Organizace, vzdělávání a výzkum	54
5.1	Orgány státní správy.....	54
5.2	Vinařský fond	56
5.3	Svaz vinařů České republiky, z.s.....	56
5.4	Národní vinařské centrum, o.p.s.....	57
5.5	Vzdělávání a výzkum	57
6	Právní úprava vinohradnictví a vinařství ve Spolkové republice Německo	60
6.1	Německý vinařský zákon.....	60
6.2	Srovnání právní úpravy v ČR a SRN.....	62
	Závěr.....	66
	Seznam zkratk	70
	Seznam použitých zdrojů	72
	Seznam příloh.....	78
	Abstrakt.....	81
	Abstract	82

Úvod

Italský astronom a filosof Galileo Galilei jednou pronesl: „*Vino je sluneční záře, kterou drží pohromadě kapalina*“.¹ Tímto krásným citátem dle mého názoru přesně popsal roli vína a vinohradnické činnosti v dějinách lidstva. Vinná réva nás provází už od nepaměti a lidé se vždy snažili usazovat tam, kde se révě dařilo nebo révu rozšířit do nových oblastí. První pěstitelé révy nejspíše pocházeli z území dnešní Arménie a Gruzie. K dalšímu rozšřování révy přispěli staří Egypťané, Řekové a především Římané, kteří révu zanesli i na území dnešní České republiky.² Na našem území má vinohradnictví a vinařství mnohasetletou tradici. Zejména na jižní Moravě, ale i na některých místech Čech vinice určují ráz krajiny a výroba vína je obživou tisíců lidí.

Cílem této diplomové práce je předložit ucelený přehled právní úpravy vinohradnictví a vinařství a postihnout specifika práv a povinností, které vinaře provází od vysazení prvních keřů révy až po výrobu konečného produktu a jeho uvádění do oběhu. Tento cíl je uskutečněn tak, že je nejprve čtenáři poskytnut obecný přehled pramenů práva vinohradnictví a vinařství a objasněno postavení obou oborů v právním řádu České republiky. Následně je práce členěna na jednotlivé úseky, které na sebe logicky navazují a seznamují čtenáře s právní úpravou dílčích vinohradnických a vinařských problematik. Závěrem jsou získané poznatky konfrontovány s právní úpravou v sousední Spolkové republice Německo.

Vinohradnictví a vinařství nejsou samostatným právním odvětvím. Jedná se o specifické obory rostlinné zemědělské výroby, respektive potravinářství, které zasahují do celé řady právních odvětví a jsou významně ovlivněny právními předpisy EU. S ohledem na specifičnost tématu je tedy nejprve nutné vysvětlit postavení vinohradnictví a vinařství v odvětví zemědělského práva a v právním řádu jako celku. Následně jsem považoval za vhodné osvětlit vztahy mezi jednotlivými prameny práva, které se dotýkají této problematiky. Velký prostor zde věnuji soudním rozhodnutím, které v České republice nejsou závazným pramenem práva. Judikatura však poskytuje přehled a také výklad některých sporných otázek právních pramenů vinohradnictví a vinařství.

Hlavní část této práce je zpracována v obsahu nejrozsáhlejší třetí a čtvrté kapitole. Ty jsou věnovány aktuální právní regulaci institutů vinohradnictví a vinařství. Ve vinohradnické části se zaměřuji především na právní úpravu pěstitelských oblastí a výsadby révy. Za účelem poskytnutí uspořádaného přehledu o vinohradnické činnosti jsem do této části dále zahrnul pojednání o

---

¹ Viz Galileo Galilei Quotes [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: <https://www.goodreads.com/quotes/200391-wine-is-sunlight-held>

² MICHLOVSKÝ, M. *Vinohradnictví*. Rakvice: Vinselekt Michlovský, 2017. ISBN 978-80-905319-8-7. str. 25

některých aspektech péče o révu a nakládání s hnojivy. V oblasti vinařství kladu důraz na právní úpravu postupů výroby a ošetřování vína a podrobně se zde zaměřuji na klasifikaci a označování vinařských produktů. Účelem zvolené systematiky je komplexně postihnout práva a povinnosti výrobců v odvětví vína a zároveň osvětlit odlišnosti jednotlivých vinařských produktů. Zmínku zde věnuji také problematice a dopadům spotřebního zdanění tichého vína.

Předmětem páté kapitoly jsou vinohradnické a vinařské instituce a organizace a pojednání o možnostech vzdělání a výzkumu v odvětví vína v České republice.

Závěrečná kapitola se zabývá právní úpravou vinohradnictví a vinařství ve Spolkové republice Německo. Cílem této kapitoly je popsat základní rysy německé právní úpravy a srovnat ji se situací v České republice.

Téma práce jsem si vybral mimo jiné proto, že má rodina pochází z jižní Moravy a k vinohradnictví a vinařství mám osobní vztah. V budoucnu bych se alespoň v malém měřítku výrobě vína rád věnoval. Poznatky získané během psaní této diplomové práce mi pomohou se orientovat v poměrně velkém množství právních předpisů, které oblast vinohradnictví a vinařství regulují.

Při vypracování této práce jsem se zabýval komplexní právní úpravou vinohradnictví a vinařství a za tímto účelem jsem použil převážně systematickou metodu. Dále jsem použil komparativní metodu v kapitole č. 6 Právní úprava vinohradnictví a vinařství ve Spolkové republice Německo. Tato práce vychází z právního stavu k 8. 10. 2021, pokud v textu není uvedeno jinak.

1 Postavení vinohradnictví a vinařství v právním systému ČR

Pro pochopení postavení vinohradnictví a vinařství v právním systému je nejprve nutné objasnit charakter obou oblastí a zařadit je do širšího kontextu zemědělského práva. Právní úpravu vinohradnictví a vinařství nalezneme zejména v **zákoně č. 321/2004 Sb. o vinohradnictví a vinařství** (dále jen „ZVV“). ZVV vyčleňuje problematiku vinohradnictví a vinařství zvlášť do jednotlivých hlav. Proto můžeme konstatovat, že se jedná o dvě odlišné oblasti, které na sebe nicméně bezprostředně navazují. Vinohradnictví je nutnou podmínkou pro veškerou navazující výrobní činnost vinařství.

Vinohradnictví je součástí rostlinné výroby jakožto pěstitelská činnost spočívající především ve výsadbě vinné révy za účelem produkce vinných hroznů.³ Víno je však potravinou ve smyslu ustanovení článku 2 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 a vinařství je tudíž součástí práva potravinářského. Podstatou vinařství je výroba konečných produktů určených k lidské spotřebě tj. produkce a zpracování vinných hroznů, rmutu, hroznového moštu a vína. Rostlinná výroba a potravinářské právo jsou zařazeny do zvláštní části systému zemědělského práva.⁴

Zemědělské právo není samostatně upraveným právním odvětvím. Právní úpravu zemědělství nalezneme v normách práva soukromého i veřejného. Některé instituty zemědělského práva mohou spadat pod právo životního prostředí, jiné pod právo správní, občanské, obchodní nebo finanční. Systém zemědělského práva se dělí na obecnou a zvláštní část. Zatímco obecná část upravuje základní cíle, prameny a funkce zemědělství, zvláštní část obsahuje úpravu jednotlivých zemědělských odvětví např. lesnictví, včelařství, rostlinné výroby nebo potravinového práva. Smyslem právní úpravy zemědělství je vytvoření podmínek pro plnění základních funkcí zemědělství, a to zejména zajištění trvalosti a vysoké kvality zemědělské výroby i přes nahodilé výkyvy podmínek, které tento obor provází.⁵

Zemědělství je neodmyslitelně spojeno s životním prostředím. Při využívání přírodních zdrojů by měla být zohledněna také mimoprodukční funkce zemědělství tj. ochrana a zachování krajiny jakožto životního prostoru rostlin, živočichů a člověka.⁶ Pravidla ekologického

---

3 Viz RADA, T., TKÁČIKOVÁ J., KUNC O. *Zákon o vinohradnictví a vinařství: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-705-6. str. 11

4 Viz DAMOHORSKÝ, M., MÜLLEROVÁ H., SMOLEK M., SNOVKOVÁ T. *Zemědělské právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-584-5. str. 18

5 Viz DAMOHORSKÝ, M., MÜLLEROVÁ H., SMOLEK M., SNOVKOVÁ T. *Zemědělské právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-584-5., str. 18-19

6 Viz DAMOHORSKÝ, M. *Právo životního prostředí*. Praha: C.H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-747-2. str. 463

zemědělství jsou upravena především Nařízením Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů. Národní právní úpravu pak představuje zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství. Vinohradnictví zasahuje do krajiny a podílí se na utváření jejího rázu. Při výkonu vinohradnické činnosti je ohroženou složkou životního prostředí především půda. K šetrnému zpracování půdy je třeba dbát na správné agrotechnické postupy a zabránit škodlivým následkům půdní eroze a hnojení.⁷

Rozměr rostlinné výroby a potravinářství doplňují další navazující instituty právního řádu. Podnikání v oblasti vinohradnictví a vinařství tj. výroba a prodej vína je možná pouze na základě zápisu do evidence zemědělského podnikatele dle ustanovení §2f zákona č. 252/1997 Sb. o zemědělství. Výroba vína je možná také v režimu volné živnosti dle ustanovení §25 zákona č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání, obor „Výroba potravinářských a škrobářenských výrobků“. V souvislosti s podnikáním se v odborné literatuře se můžeme setkat s pojmy „vinohradník“ a „vinař“. Právní prameny nicméně s těmito pojmy neoperují. Osobu provozující vinohradnictví ZVV nazývá pěstitel. Osobu, která zpracovává vinné hrozny a vytváří produkt, zákon označuje jako výrobce.⁸

Při úpravě některých řízení ve vinohradnictví např. povolení k výsadbě révy se aplikují předpisy správního práva, zejména zákon č. 500/2004 Sb., správní řád. Normy správního práva dále upravují výkon státní správy, dozor a kontrolu v oblasti vinohradnictví a vinařství a také odpovědnost za správní delikty uvedené v §39 ZVV.

Z oblasti trestního práva je možné zmínit skutkové podstaty trestných činů proti životnímu prostředí, které v hlavě VIII upravuje zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Z institutu finančního práva je pro oblast vinařství významná problematika poplatků, daní a cla. Finanční právo upravuje některé povinnosti při nakládání s produkty vinařství. Zejména se jedná o správní poplatky při zařídování vín a uvádění vín do oběhu dle ZVV a podmínky zdanění dle zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních.

Do oblasti vinohradnictví dále zasahuje pozemkové právo, jehož předmětem je regulace právních vztahů k půdě a kategorizace pozemků. Vinice náleží do zemědělského půdního fondu dle §1 zákona č. 334/1992 Sb. o ochraně zemědělského půdního fondu. Tímto zákonem je upravena změna využití a ochrana zemědělské půdy.

---

7 Viz BURG P., ZEMÁNEK P., *Vodní eroze půdy ve vinici*. Vinařský obzor 7-8/2015. ISSN 1212-7884. str. 358-361

8 Viz ustanovení §3 ZVV

Majorita výše zmíněných právních předpisů spadá do sféry práva veřejného. Vztahy soukromoprávní povahy jsou převážně upraveny zákonem č. 89/2012 Sb. občanský zákoník. Jedná se především o majetková práva k pozemkům s vinicemi, sousedská práva a obchodně právní úpravu nakládání s produkty vinařství.

Shrnutí

Vinohradnická činnost a vinařství jsou rozmanité obory s řadou dílčích problematik, které se dotýkají několika právních odvětví. Ve své podstatě se jedná o specifické oblasti rostlinné výroby, respektive potravinářství, které náleží do zvláštní části systému zemědělského práva. Ani zemědělské právo však není samostatně kodifikovaným právním odvětvím. Právní úpravu jednotlivých zemědělských odvětví obsahují předpisy práva veřejného, ale i v soukromoprávních normách. V závislosti na konkrétní vinohradnické nebo vinařské problematice můžeme právní úpravu hledat v předpisech práva životního prostředí, správního práva, finančního práva, ale i občanského a obchodního práva. Pro vinohradnictví je charakteristické pěstování vinné révy za účelem produkce vinných hroznů, sepětí s půdou a životním prostředím. Vinařství je pak navazující výrobní činnost, jejíž podstatou je výroba produktů určených k přímé lidské spotřebě.

2 Prameny právní úpravy vinohradnictví a vinařství

Jak již bylo výše uvedeno, vinohradnictví a vinařství jsou specifická zemědělská odvětví, která zasahují do mnoha částí právního systému. Prameny vinohradnické i vinařské právní úpravy lze rozdělit na unijní a národní právní předpisy. Třetí, méně významnou kategorií, je mezinárodní právo a činnost mezinárodních organizací.

2.1 Právo EU

Právní předpisy Evropské unie jsou tradičně rozlišovány na prameny primární a sekundární. Hlavním zdrojem primárního práva jsou zejména smlouvy o založení EU, protokoly připojené k těmto smlouvám a smlouvy o přistoupení nových členů EU. Sekundární právo vychází z práva primárního a zahrnuje jednostranné akty např. nařízení, směrnice a rozhodnutí.⁹

Právní úprava vinohradnictví a vinařství zasahuje do obou oblastí. Na poli primárního práva je úprava obsažena v ustanovení článků 38 - 44 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“). Zde je vymezena společná zemědělská politika, její cíle a opatření, která směřují k dosažení těchto cílů. SFEU je jediným pramenem primárního práva, který se bezprostředně dotýká tématu této práce. Na základě primárního práva jsou vydávány právní akty sekundárního práva.¹⁰ Celá oblast vinohradnictví a vinařství je převážně upravena nařízeními, které jsou obecně závazná v celém rozsahu a přímo použitelná v každém členském státě EU, aniž by byla nutná transformace do národních právních předpisů.¹¹ Mezi základní právní předpisy sekundárního práva, které upravují vinohradnictví a vinařství řadíme:

- **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013**, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007
- **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/273**, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o systém povolení pro výsadbu révy, registr vinic, průvodní doklady a certifikaci, evidenční knihu vstupů a výstupů, povinná prohlášení, oznámení a zveřejňování oznamovaných informací, příslušné kontroly a sankce

---

9 Viz Prameny práva Evropské unie [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM%3A114534>

10 Viz ustanovení článku 288 SFEU

11 Viz GERLOCH, A. *Teorie práva*. 6., aktualiz. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-454-1. str. 125

- **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/33**, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o žádosti o ochranu označení původu, zeměpisných označení a tradičních výrazů v odvětví vína
- **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1149**, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o vnitrostátní programy podpory v odvětví vína, a mění nařízení Komise (ES) č. 555/2008
- **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/934**, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o vinařské oblasti, kde lze zvýšit obsah alkoholu, povolené enologické postupy a omezení týkající se výroby a ošetření výrobků z révy vinné, minimální procentní podíl alkoholu pro vedlejší výrobky a jejich likvidaci a zveřejnění složek OIV
- **Prováděcí Nařízení Komise (EU) 2016/1150**, kterým se stanoví pravidla pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o vnitrostátní programy podpory v odvětví vína
- **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2019/935**, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o analytické metody k určení fyzikálních, chemických a organoleptických vlastností výrobků z révy vinné a oznamování rozhodnutí členských států týkajících se zvýšení přirozeného obsahu alkoholu
- **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2019/34**, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o žádosti o ochranu označení původu, zeměpisných označení a tradičních výrazů v odvětví vína
- **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2018/274**, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o systém povolení pro výsadbu révy, certifikaci, evidenční knihu vstupů a výstupů, povinná prohlášení a příslušné kontroly
- **Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/256**, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2016/1150, kterým se stanoví pravidla pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o vnitrostátní programy podpory v odvětví vína
- **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 251/2014**, o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení aromatizovaných vinných výrobků

- **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1331/2008**, kterým se stanoví jednotné povolovací řízení pro potravinářské přídatné látky, potravinářské enzymy a látky určené k aromatizaci potravin

V oblasti zemědělské politiky přenesly členské státy rozhodovací pravomoc na orgány EU. Právo EU představuje velmi rozsáhlý systém právních předpisů. Pro regulaci vinohradnictví a vinařství je zásadním unijním pramenem práva **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013**, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty. Toto nařízení upravuje definice a označování výrobků z révy vinné, enologické postupy, orgány v odvětví vína, uvádění produktu do oběhu a vinařskou evidenci.

2.2 Národní právní úprava

Jelikož je vinohradnictví a vinařství široce upraveno právem EU, právní normy jednotlivých členských států EU tak upravují volný prostor, který jim unijní úprava ponechala. Úprava členských států právní předpisy EU především konkretizuje tak, aby odpovídaly požadavkům a specifikům členských států.¹²

Jak již bylo výše uvedeno, prameny právní úpravy vinohradnictví a vinařství nalezneme rozmístěny v řadě právních předpisů České republiky. Stěžejním právním předpisem je ZVV, zmínit je třeba také další související zákony, podzákoné právní předpisy a judikaturu.

2.2.1 Zákon o vinohradnictví a vinařství

Zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství a změně některých souvisejících zákonů je základním pramenem české národní úpravy problematiky vinohradnictví a vinařství. V ustanovení §1 ZVV vymezuje působnost zákona a vztah k právu EU, který lze popsat následovně: „*ZVV reguluje vzniklý prostor, který mu jednotlivá nařízení Evropské unie přiřkla, a dále pak odkazuje na příslušnou evropskou legislativu...*“¹³ Nařízení EU stanoví základní povinnosti v oblasti vinohradnictví a vinařství. ZVV tvoří národní právní rámec nařízení EU a obsahuje doplňující povinnosti a úpravu některých podrobností v této oblasti. ZVV také obsahuje

---

12 Viz RADA, T., TKÁČIKOVÁ J., KUNC O. *Zákon o vinohradnictví a vinařství: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-705-6. str. 4

13 Viz RADA, T., TKÁČIKOVÁ J., KUNC O. *Zákon o vinohradnictví a vinařství: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-705-6. str. 5

řadu pouze informativních ustanovení, která mají běžným vinohradníkům a vinařům usnadnit orientaci v zákoně.¹⁴

Aktuální ZVV, který nahradil původní zákon č. 115/1995 Sb. o vinohradnictví a vinařství, je účinný od 28. 5. 2004 a za dobu své účinnosti byl již několikrát novelizován. Dosud poslední změny přinesl zákon č. 183/2017 Sb.¹⁵, který však pouze upravil terminologii v oblasti přestupků a správních sankcí. Významnější byla předcházející novelizace prostřednictvím zákona č. 26/2017 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. 4. 2017. Podstatou této novelizace bylo přizpůsobení ZVV příslušným nařízením EU¹⁶ a změna právní úpravy pokud jde o systém povolení pro výsadbu vinné révy a regulaci nakládání s nebalenými výrobky z vinné révy.¹⁷

ZVV se člení do pěti částí. V první části nazvané „Vinohradnictví a vinařství“ zákon vymezuje předmět právní úpravy, základní pojmosloví, působnost a vztah k právu EU. Samotnou problematiku vinohradnictví a vinařství zákon upravuje v první části v hlavě druhé a třetí. V první části zákon dále upravuje Registr, Evidenční knihy, Vinařský fond a zabývá se úpravou výkonu státní správy včetně přestupků a odpovědnosti za ně. Druhá a třetí část ZVV se věnují úpravě změny zákona o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském a změny zákona o Státní zemědělské a potravinářské inspekci, čtvrtá část změně zákona o správních poplatcích. Poslední pátá část upravuje účinnost ZVV.

Na ZVV bezprostředně navazují dva prováděcí právní předpisy, které předmět zákona dále konkretizují. Jedná se o vyhlášku č. 88/2017 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o vinohradnictví a vinařství a vyhlášku č. 254/2010 Sb., kterou se stanoví seznam vinařských podoblastí, vinařských obcí a viničních tratí.

2.2.2 Ostatní právní předpisy

Do oblasti vinohradnictví a vinařství bezprostředně zasahují i jiné národní právní předpisy a nikoliv pouze ZVV. V první řadě je nutné zmínit zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, který stanoví základní roli státu v zemědělství, podpory v této oblasti, podmínky rozvoje hospodářství a podnikání v zemědělství a rozvoje venkova.

---

14 Viz BUBLÍKOVÁ, L.: *Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno*, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2020. ISBN 978-80-7434-585-2. str. 2

15 Zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích

16 Jedná se o Nařízení evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 2018/273 a prováděcí nařízení Komise (EU) č. 2018/274.

17 Viz Důvodová zpráva k ZVV, str. 1

Vinohradnická činnost začíná výsadbou a pěstováním vinné révy. Ta je spolu s úpravou rozmnožovacího materiálu obsažena v zákoně č. 219/2003 Sb., o oběhu osiva a sadby. Následná péče o vinnou révu a ochrana proti škodlivým organismům révy spadá do působnosti zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči. S vinohradnictvím dále souvisí problematika hnojení vinic obsažená v zákoně č. 156/1998 Sb., o hnojivech.

Produktů vinařství určených k přímé lidské spotřebě se týká zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, který je vůči ZVV v poměru subsidiarity.¹⁸ S produkty vinařství dále souvisí jejich označování upravené zákonem č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení.

Mezi prameny práva dále patří zákony upravující činnost orgánů státní správy a některých organizací a úřadů, které vykonávají působnost na úseku vinohradnictví a vinařství. Řadíme sem zákon č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci, zákon č. 147/2002 Sb., o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském a zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu.

Na závěr je třeba zmínit roli podzákoných právních předpisů, které detailně upravují některé dílčí otázky problematiky vinohradnictví a vinařství. Kromě výše zmíněných sem řadíme:

- Nařízení vlády č. 142/2014 Sb., o stanovení bližších podmínek při provádění opatření společné organizace trhů se zemědělskými produkty v oblasti vinohradnictví a vinařství;
- Nařízení vlády č. 147/2018 Sb., o stanovení bližších podmínek při provádění opatření společné organizace trhů se zemědělskými produkty v oblasti vinohradnictví a vinařství pro období 2019 – 2023;
- Vyhláška č. 332/2006 Sb., o množitelských porostech a rozmnožovacím materiálu chmele, révy, ovocných rodů a druhů a okrasných druhů a jeho uvádění do oběhu;
- Nařízení vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření.¹⁹

---

18 Viz ustanovení §2 ZVV

19 Viz BUBLÍKOVÁ, L.: *Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno*, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2020. ISBN 978-80-7434-585-2. str. 26-27

2.2.3 Judikatura

Soudní rozhodnutí v kontinentálním typu právní kultury nejsou formálně obecně závazným pramenem práva. Některé důležité judikáty však vzhledem ke svému významu mohou mít quasiprecedenční význam.²⁰

Pro vinohradnictví a vinařství neexistuje ucelený soubor judikatury, který by se komplexně věnoval sporným ustanovením právních předpisů. Přesto i v této oblasti nalezneme několik významných soudních rozhodnutí, především o sporech ohledně postupu správních orgánů na úseku vinohradnictví a vinařství. O žalobách proti rozhodnutím správních orgánů rozhodují správní soudy.²¹ O případných kasačních stížnostech proti rozhodnutím krajských soudů pak Nejvyšší správní soud.²²

Předmětem jednoho ze soudních sporů byl proces zařídění vína dle § 26 ZVV. Státní zemědělská a potravinářská inspekce (dále jen „SZPI“) nevyhověla žádosti žalobce Vinařství pod Martinkou s.r.o. uvést své víno do oběhu jako jakostní víno s přívlastkem, neboť žádost neobsahovala náležitosti stanovené ZVV a vzorky vína nebyly odebrány způsobem, aby byly reprezentativní pro celou šarži. Žalobce namítal nezákonný postup SZPI a poukazoval na skutečnost, že Komise SZPI předložené vzorky vína posoudila jako vyhovující a pokud správní orgán rozhodl o uvádění vína do oběhu podle § 26 odst. 8 ZVV, musí také rozhodnout o jeho zařídění. Krajský soud v Brně²³ vyložil, že posouzení Komisí inspekce je pouze jedním z podkladů pro rozhodnutí a po zhodnocení všech relevantních podkladů dle zásady materiální pravdy správní orgán postupoval správně, když žádosti žalobce nevyhověl a žaloba byla zamítnuta. V řízení o kasační stížnosti žalobce se s názorem Krajského soudu ztotožnil i Nejvyšší správní soud.²⁴

Nejvyšší správní soud dále rozhodoval o kasační stížnosti žalobce Arcibiskupské vinné sklepy Kroměříž s.r.o. proti usnesení Městského soudu v Praze²⁵ ve věci uvádění vína označovaného jako „mešní víno“ do oběhu. Stěžovatel nesouhlasil s názorem Městského soudu, že posouzení požadavků, aby víno mohlo být označeno za mešní, spadá do vnitřní autonomie církve. Stěžovatel dále poukazoval na znění § 16 odst. 6 ZVV²⁶, které poskytuje římskokatolické

---

20 Viz GERLOCH, A. *Teorie práva*. 6., aktualiz. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-454-1. str. 73

21 Viz ustanovení §4 odst. 1 správního řádu

22 Viz ustanovení §12 odst. 1 soudního řádu správního

23 Viz rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 13. 11. 2014, čj. 62 A 67/2013-74

24 Viz rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 8. 2015, čj. 2 As 227/2014-46

25 Viz usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31. 5. 2007, sp. zn. 5 Ca 350/2006

26 Ustanovení ohledně označování mešního vína je aktuálně obsaženo v § 16 odst. 5 ZVV.

církvi neoprávněnou hospodářskou výhodu v situaci kdy každé omezení podnikání musí být v souladu se zásadou rovnosti a zakotveno v zákoně v souladu s čl. 26 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Nejvyšší správní soud svým rozsudkem²⁷ kasační stížnost zamítl, neboť se nejedná o rozhodování v rámci veřejné správy, nýbrž skutečně o rozhodování v rámci vnitřní autonomie církve dle čl. 16 odst. 2 Listiny. V řízení o ústavní stížnosti se k věci vyjádřil také Ústavní soud²⁸, který souhlasil s právním názorem obou správních soudů.

Správní soudy se rovněž zabývaly problematikou nepovolených enologických postupů. Společnost Vinacz s.r.o. podala žalobu proti rozhodnutí SZPI o tom, že víno jím uváděné do oběhu bylo podrobena nepovoleným enologickým postupům²⁹. Žalobce namítal, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost a argumenty v něm uvedené jsou nedostatečné a vzájemně rozporné. Pro podporu svých tvrzení se žalobce opíral o ustanovení § 3 odst. 2 písm. a) bod 1 ZVV, kterým je vymezeno falšování produktu. Krajský soud v Brně³⁰ žalobu zamítl. V řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud dovedl, že nepovolenými enologickými postupy jsou: „...postupy, které právní úprava výslovně zakazuje, případně pak ty, u nichž nebyly dodrženy podmínky, za kterých by jinak povoleny byly...“³¹. Definice falšování produktu dle ZVV pak pouze odlišuje míru závažnosti porušení enologických postupů. Kasační stížnost byla zamítnuta. V řízení o ústavní stížnosti Ústavní soud konstatoval, že postupem správních soudů nebyla porušena práva stěžovatele a ústavní stížnost byla zamítnuta.³²

Správní soudnictví rozhodovalo také ve věci vinařské evidence a evidenčních knih. Žalobce Templářské sklepy Čejkovice, vinařské družstvo podalo žalobu proti rozhodnutí SZPI, kterým mu byla uložena pokuta ve výši 5 milionů Kč za porušení povinnosti řádně vést evidenční knihy³³. Výrok o uložení pokutě považoval žalobce za nepřezkoumatelný. Krajský soud v Brně³⁴ neshledal žádné pochybení v průběhu správního řízení a žaloba byla zamítnuta. Soud neshledal důvod k moderaci sankce, jejíž výše byla stanovena na samé horní hranici zákonné sazby. Výše

---

27 Viz rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne ze dne 29.01.2008, čj. 2 As 54/2007 - 94

28 Viz usnesení Ústavního soudu ze dne 11.11.2008, čj. II. ÚS 1217/08

29 Jednalo se zejména o přidavek vody, který v některých vzorcích činil až 65% objemu, nadlimitní obsah ethanolu z přidaného cukru a kyseliny citronové a nepovolený přidavek barviv.

30 Viz rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 06.09.2018, čj. 62 A 124/2016 - 99

31 Viz rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 09.10.2019, čj. 7 As 388/2018 - 46

32 Viz usnesení Ústavního soudu ze dne 31.03.2020, č.j. IV. ÚS 3823/19 - 1

33 Žalobce nerespektoval ustanovení § 14 vyhlášky č. 323/2004 Sb. pokud jde o povinné rozlišení původu vinných hroznů, nezaznamenal použití přídatných látek, neuvedl množství kalů při stočení vína a čísla šarží uděloval až po ukončení výroby.

34 Viz rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 31.08.2016, č.j. 29 A 6/2012 - 109

pokuty byla stanovena s ohledem na osobní a majetkové poměry žalobce a je úměrná velkému množství produktu uvedeného do oběhu. Následná kasační stížnost žalobce byla zamítnuta.³⁵

Ve věci evidenčních knih můžeme dále zmínit rozhodnutí Správního soudu v Brně³⁶, kterým zamítl žalobu společnosti VINIUM a.s. proti rozhodnutí SZPI o uložení pokuty ve výši 1 milionu Kč. Žalobce argumentoval tím, že vinařskou evidenci dodatečně doplnil a právě tyto doplněné evidenční knihy posloužily správnímu orgánu jako podklad pro rozhodnutí. Soud ve svém rozhodnutí neshledal rozdíl mezi chybným vedením evidence a absolutním nevedením evidence, jelikož v obou případech jde o postup odporující § 30 ZVV a žaloba byla zamítnuta.

Správní soudy se dále zabývaly spory ohledně označování vína. Krajský soud v Brně³⁷ se zabýval žalobou společnosti Vinařství u Kapličky s.r.o. proti rozhodnutí SZPI, kterým byl žalobce shledán vinným ze spáchání správních deliktů³⁸ v oblasti označování produktu. V následném řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud³⁹ dovedl, že smyslem evropské úpravy označení vín je prevence klamání spotřebitele. Informace je nutné poskytnout tak, aby dopad na spotřebitele byl minimalizován až vyloučen, přičemž absence právní úpravy konkrétního způsobu vyznačení těchto informací není relevantní. Kasační stížnost byla zamítnuta.

Obdobným problémem se Krajský soud v Brně⁴⁰ zabýval při posouzení žaloby společnosti Vinařské sklepy Mutěnice s.r.o. proti rozhodnutí SZPI o uložení sankce za klamavé označení produktu. Etiketa produktu žalobce byla označena výrazem „Vinné sklepy Hodonín“, přičemž víno mělo skutečný původ v Maďarsku, Rumunsku a na Slovensku.

2.3 Mezinárodní právo

Z pramenů mezinárodního práva významných pro oblast vinohradnictví a vinařství je nutné zmínit především smlouvy uzavřené mezi EU a třetími zeměmi a dále činnost mezinárodních organizací.

Společná obchodní politika EU je založena na jednotných zásadách při úpravách celních sazeb a uzavírání obchodních dohod.⁴¹ Při uzavírání mezinárodních smluv v rámci společné

---

35 Viz rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 22.02.2017, č.j. 2 As 266/2016 - 55

36 Viz rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 12.03.2013, č.j. 62A 17/2012 - 101

37 Viz rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 09.02.2011, č.j. 31 A 31/2010 - 43

38 Žalobce uváděl do oběhu vína v baleních, která vykazovala nedostatky ve způsobu označení původu vína.

39 Viz rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 22.09.2011, č.j. 1 As 89/2011 - 69

40 Viz rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 17.12.2015, č.j. 29 A 39/2013 - 50

41 Viz ustanovení čl. 207 SFEU

obchodní politiky má EU výlučnou pravomoc.⁴² Vůči třetím zemím tedy EU vystupuje jako jeden celek a jakékoliv bilaterální smlouvy uzavřené mezi členskými státy unie a třetími zeměmi pozbyly právní relevance.⁴³ Evropská unie uzavřela s třetími zeměmi již desítky smluv jejichž předmětem je obchod s vínem, enologické postupy nebo označování a vzájemné uznávání některých druhů vín. Zde je možné zmínit následující smlouvy:

- Dohoda mezi Evropským společenstvím a Spojenými státy americkými o obchodu s vínem z 24. 3. 2006;
- Dohoda mezi Evropským společenstvím a Jihoafrickou republikou o obchodu s vínem z 30. 1. 2002;
- Dohoda mezi Evropským společenstvím a Austrálií o obchodu s vínem z 30. 1. 2009;
- Dohoda mezi Evropským společenstvím a Švýcarskou konfederací o obchodu se zemědělskými produkty z 30. 4. 2002;
- Dohoda, kterou se zakládá přidružení mezi Evropským společenstvím a jeho členskými státy na jedné straně a Chilskou republikou na straně druhé z 30. 12. 2002.⁴⁴

2.3.1 Mezinárodní organizace

Mezinárodní organizace pro révu a víno - OIV se sídlem v Paříži je mezivládní vědeckotechnickou organizace působící v oblasti vinné révy a vinařských produktů. Mezi cíle OIV vymezené v dohodě o jejím zřízení patří informovat své členy o opatřeních, která se dotýkají zájmů subjektů v odvětví vinařství, poskytovat pomoc ostatním mezinárodním organizacím a podílet se na přípravě mezinárodních postupů a norem, kterými bude dosaženo zlepšení výroby vinařských produktů. V rámci normativní činnosti vydává OIV doporučení v oblasti produkce vinných hroznů, enologických postupů, označování produktů a jejich uvádění na trh, analýzy a hodnocení produktů vinařství. Jednou z 48 členských zemí OIV je také ČR.⁴⁵

Další významnou organizací je **Sdružení evropských vinařských regionů - AREV** se sídlem v Bordeaux. Cílem této organizace je podpora evropských vinařských regionů. AREV je

---

42 Viz ustanovení čl. 3 bod 1 a 2 SFEU

43 Viz např. Smlouva mezi ČSSR a Rakouskem o ochraně označení původu zemědělských a průmyslových výrobků, vyhlášena pod č. 19/1981 Sb., která je stále v platnosti

44 Viz Bilateral and free trade agreements [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/plants-and-plant-products/plant-products/wine/bilateral-and-free-trade-agreements_cs

45 Viz webové stránky organizace [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: <https://www.oiv.int/en/>

poradním orgánem řady institucí EU a účastní se projektů v odvětví společné organizace trhu s vínem. Organizační struktura AREV se dělí do dvou komor, zástupců regionálních politiků a zástupců profesních vinařských organizací. Záměrem je dosažení kompromisu mezi odbornou a politickou reprezentací.⁴⁶

Organizace **COPA** a **COGECA** jsou nadnárodní nevládní agrikulturní organizace, které sdružují zemědělce a zemědělská družstva EU. Cílem organizace je podporovat a udržovat spravedlivé a stabilní prostředí evropského zemědělství. Problematika vinohradnictví a vinařství náleží do působnosti jedné z pracovních skupin této organizace.⁴⁷

ČR má zastoupení také v organizacích **PIWI International**, organizaci k propagaci specifických odrůd révy vinné odolných proti houbovým chorobám⁴⁸ a **AIDV – International Association of Lawyers for Vine and Wine Law**. AIDV poskytuje svým členům platformu pro analýzu a hodnocení vinařských právních předpisů na mezinárodní úrovni.⁴⁹

Shrnutí

Oblast vinohradnictví a vinařství je v současnosti upravena především právními předpisy EU. Ty v rámci společné zemědělské politiky regulují maximální plochu vinic, povolené postupy výroby vinařských produktů, klasifikaci vín nebo jejich označování. Z hlediska historického vývoje právní úprava vinohradnictví a vinařství jednotlivých členských států právo EU předchází a tato skutečnost je dodnes patrná například v úpravě označování vína a koexistenci apelačního systému a germánské klasifikace. Obecně lze konstatovat, že právo EU vytváří určitý minimální standard a v některých oblastech ponechává členským státům prostor pro vlastní právní regulaci. EU dále uzavírá bilaterální dohody v odvětví vína s třetími státy a spolupracuje s některými mezinárodními organizacemi. Ty se na harmonizaci vinohradnických a vinařských postupů a norem podílejí prostřednictvím svých kodexů, usnesení nebo doporučení. Akty mezinárodních organizací nejsou právně závazné, nicméně některé předpisy EU na ně přímo odkazují.⁵⁰

V právním řádu ČR nalezneme úpravu dílčích problematik vinohradnictví a vinařství v řadě právních předpisů. Stěžejní normou je nicméně ZVV, který se ucelně věnuje nejdůležitějším vinohradnickým a vinařským institutům a dále upravuje výkon státní správy a dozoru na tomto

---

46 Viz webové stránky organizace [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: <https://www.arev.org/?lang=en>

47 Viz webové stránky organizace [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: <https://copa-cogeca.eu/>

48 Viz webové stránky organizace [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: <https://piwi-international.de/en/>

49 Viz webové stránky organizace [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: <https://aidv.org/index-en.html>

50 Například Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 v článku 80 přímo odkazuje na usnesení organizace OIV.

úseku. Značná část ustanovení zákona má nicméně pouze informativní charakter z důvodu slučitelnosti s právními předpisy EU. Zde spatřuji jeden z největších nedostatků současného ZVV. Jelikož se evropská legislativa neustále dynamicky vyvíjí, odkazy na unijní normy by v ZVV mohly být přehledněji zpracovány, nebo alespoň častěji aktualizovány.

Pokud jde o judikaturu, většina soudních rozhodnutí se týká žalob proti rozhodnutí správních orgánů, zejména SZPI. Správní soudy se nejčastěji zabývaly spory ve věcech označování a zařídění vína, uvádění vína do oběhu a řádného vedení vinařské evidence.

3 Vinohradnictví

Jak již bylo výše uvedeno, vinohradnictví je obor zemědělské činnosti, konkrétně rostlinné výroby. Vinohradnictví je ve své podstatě celoroční práce, která v závislosti na dostupnosti pracovní síly, začíná v prvních zimních měsících roku řezem révy a končí sklizní hroznů v období měsíců září až listopadu. Definice podle ustanovení §3 písmeno g) ZVV vymezuje vinohradnictví jako specifickou činnost prováděnou pěstitelem, která spočívá ve:

- výsadbě a pěstování révy na vinici za účelem produkce vinných hroznů, případně révových roubů
- sklizni vinných hroznů nebo révových roubů
- výsadba a pěstování révy podnožové za účelem produkce podnožových řízků
- produkce révových sazenic

V souvislosti s vinohradnictvím je dále nutno definovat následující pojmy rovněž upravené v §3 ZVV.

Pěstitelem je fyzická nebo právnická osoba provozující vinohradnictví na vinici.

Vinnou révou se rozumí réva rodu *vitis* L. a révou sazenicí pak zakořeněný výpěstek révy. Vinná réva je světlomilná popínavá rostlina s liánovitým růstem. Disponuje velkým kořenovým systémem a je pro ni charakteristické střídání růstových pater. Mladá, nově vzniklá patra, plodí větší a lépe vyvinuté hrozny.⁵¹

Vinici⁵² se rozumí zemědělsky obhospodařovaná půda souvisle osázená keři révy jednoho pěstitele o celkové výměře větší než 10 arů, již na základě písemné žádosti pěstitele podané **Ústřednímu kontrolnímu a zkušebnímu ústavu zemědělskému** (dále jen „ÚKZÚZ“) bylo přiděleno registrační číslo. Vinice menší než 10 arů je vinicí, pouze má-li na základě žádosti pěstitele přiděleno registrační číslo. Vinicí je rovněž vinice vyklučená, k níž nebylo ÚKZÚZ uděleno právo na opětovnou výsadbu.

Viniční trat' představuje základní jednotku pro pěstování révy. Může být tvořena jedním pozemkem, částí pozemku, souborem pozemků nebo jejich kombinací v rámci vinařské oblasti, případně podoblasti.⁵³ Seznam viničních tratí je upraven vyhláškou č. 254/2010 Sb.

---

51 Viz KRAUS, V., KRAUS V. ml. *Pěstujeme révu vinnou*. Praha: Grada, 2003. ISBN 80-247-0562-1. str. 9-10

52 Synonymem je slovo „vinohrad“.

53 Viz RADA, T., TKÁČIKOVÁ J., KUNC O. *Zákon o vinohradnictví a vinařství: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-705-6. str. 11

3.1 Vinařská zóna, stanovená vinařská oblast

Na základě **nařízení rady (ES) č. 491/2009** jsou v Evropské unii vinařské oblasti členských států zařazeny do tzv. vinařských zón. Pro každou zónu se uplatňují různé požadavky zejména v oblasti přislazování, změny obsahu kyselin a obohacování vín. V závislosti mimo jiné na půdně-klimatických podmínkách se rozlišují vinařské zóny A, B, CI, CII, CIII.⁵⁴ Česká republika zasahuje do nejstudenější vinařské zóny A (vinařská oblast Čechy) a do zóny B (vinařská oblast Morava).⁵⁵

Faktický rozdíl mezi oběma vinařskými oblastmi, potažmo vinařskými zónami, lze dokumentovat na následujících ukazatelích. Průměrný roční sluneční svit ve vinařské oblasti Čechy činí přibližně 1 700 hodin, průměrná teplota během vegetačního období je 14,5 °C a roční úhrn srážek se pohybuje okolo 530 mm. Vinařská oblast Morava má vyšší průměrný úhrn srážek, konkrétně 560 mm, dále také vyšší průměrnou teplotu během vegetace 15,5 °C a průměrný roční svit se zde pohybuje okolo 1 900 hodin. Nicméně průměrná teplota v zimním období je v obou vinařských oblastech prakticky totožná a sice 0,5 °C.⁵⁶

Z důvodů odlišení značení a charakteristiky produkovaných vín jsou v každém členském státě EU upraveny stanovené pěstitelské oblasti.⁵⁷ Národní právní úprava v §4 odst. 1 ZVV rozlišuje v České republice vinařskou oblast Morava a vinařskou oblast Čechy. Přestože v žádném platném právním předpise přesnou definici stanovené pěstitelské oblasti nenalezneme, již zrušené Nařízení Rady (ES) č. 1493/1999 ji obsahovalo jako „*přesně ohraničenou oblast pro pěstování révy nebo soubor těchto oblastí, na kterých jsou produkována vína se zvláštními znaky jakosti, a jejichž jméno je použito pro označení jakostního vína stanovené oblasti*“⁵⁸

Podrobnější územní dělení vinařských oblastí stanovuje v §4 odst. 2 ZVV následovně. Vinařské oblasti se člení na vinařské podoblasti, které jsou tvořeny územím vinařských obcí, v jejichž rámci jsou vedeny viniční tratě. K přesnému stanovení vinařských podoblastí, vinařských obcí a viničních tratí zmocňuje ZVV Ministerstvo zemědělství. Výsledkem zákonného zmocnění je vyhláška č. 254/2010 Sb., kterou se stanoví seznam vinařských

---

54 Viz RADA, T., TKÁČIKOVÁ J., KUNC O. *Zákon o vinohradnictví a vinařství: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-705-6. str. 16

55 Viz dodatek Přílohy XIb Nařízení Rady (ES) 491/2009

56 Viz MICHLOVSKÝ, M. *Vinohradnictví*. Rakvice: Vinselekt Michlovský, 2017. ISBN 978-80-905319-8-7. str. 852

57 Viz RADA, T., TKÁČIKOVÁ J., KUNC O. *Zákon o vinohradnictví a vinařství: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-705-6. str. 17

58 Viz RADA, T., TKÁČIKOVÁ J., KUNC O. *Zákon o vinohradnictví a vinařství: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-705-6. str. 17

podoblastí, vinařských obcí a viničních tratí. Vinařská oblast Morava se člení na 4 vinařské podoblasti, konkrétně na podoblast mikulovskou, slováckou, velkopavlovickou a znojemskou. Vinařská oblast Čechy se skládá ze 2 podoblastí, mělnické a litoměřické.⁵⁹

V roce 2019 byla celková zjištěná plocha osázených vinic v České republice 18 189 ha. Přibližně 96% z této celkové plochy (17 529 ha) připadalo na vinařskou oblast Morava. Zbylá 4% (tedy 659 ha) v daném období náleží vinařské oblasti Čechy.⁶⁰

Zákon dále ponechává na prováděcím právním předpise stanovení seznamu odrůd, z nichž je povolena výroba jakostního vína stanovené oblasti. Tento seznam je obsažen ve Státní odrůdové knize a v odrůdových knihách členských zemí Evropské unie.⁶¹ Ve státní odrůdové knize jsou uvedeny všechny odrůdy rostlin, které jsou v České republice zaregistrovány pro uvádění do oběhu v souladu s §33 odst. 4 zákona č. 219/2003 Sb. o oběhu osiva a sadby. Registraci odrůd provádí ÚKZÚZ a seznam registrovaných odrůd zveřejňuje ve svém Věstníku.

3.2 Výsadba vinice

Celkový produkční potenciál v roce 2019 činil téměř 18,716 tisíc ha, přičemž obhospodařovaná plocha osázená vinicemi se pohybovala kolem 18,2 tisíc ha. Vysázeno bylo v roce 2019 celkem 416,79 ha vinic. Do celkového produkčního potenciálu dále spadá plocha s povolením pro novou výsadbu, plocha s povolením pro opětovnou výsadbu, plocha s právem na opětovnou výsadbu a plocha vykloučených vinic.⁶²

Výsadba vinice je v současné době upravena §7-10 ZVV za podmínek stanovených právními předpisy Evropské unie.⁶³ Samotný ZVV rozlišuje mezi výsadbou novou a opětovnou a řeší i výsadbu nepovolenou.

3.2.1 Nová výsadba

Novou je možné provést pouze na základě povolení udělovaného ÚKZÚZ podle pravidel stanovených právními předpisy EU. Plocha, která může být vyčleněna pro novou výsadbu byla od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2030 omezena zavedením tzv. ochranného mechanismu. Pro každý členský stát EU je stanovena maximální hranice množství povolení pro novou výsadbu v každém

---

59 Viz ustanovení §1 vyhlášky č. 254/2010 Sb.

60 Viz BUBLÍKOVÁ, L.: *Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno*, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2020. ISBN 978-80-7434-585-2. str. 12

61 Viz ustanovení §1 odst. 1 vyhlášky č. 88/2017 Sb.

62 Viz BUBLÍKOVÁ, L.: *Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno*, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2020. ISBN 978-80-7434-585-2. str. 6

63 Viz ustanovení čl. 62 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013

roce do výše jednoho procenta celkové plochy již osázené vinicemi.⁶⁴ Pokud celková plocha přihlášená žadateli nepřesahuje tuto maximální hranici, bude všem žádostem vyhověno.⁶⁵ V opačném případě dochází ke krácení plochy na jednotlivých žádostech. Pokud celková plocha nárokovaná žadateli přesahuje kvótu stanovenou v daném roce, přednostně bude právo na novou výsadbu uděleno žadatelům na plochu, která je součástí viniční tratě.⁶⁶ Žádosti vztahující se k plochám mimo viniční tratě mají nižší prioritu. V roce 2019 byla v České republice podle výše popsaných pravidel stanovena kvóta 181,3 ha pro novou výsadbu, nicméně celkový souhrn žádostí dosahoval plochy o výměře 248,1 ha a tudíž bylo povolení pěstitelům zkráceno na 181,3 ha ve viničních tratích a žádostem vztahujícím se k plochám mimo viniční trať nebylo vyhověno vůbec.⁶⁷

Ochranný mechanismus a pravidla omezující novou výsadbu se neuplatní v případě povolení výsadby vinic určených k pokusným účelům nebo k produkci roubů révy a dále vinic, jejichž produkty slouží pouze osobní spotřebě vinaře. Na plochy, které mají být znovu osázeny v důsledku vyvlastnění ve veřejném zájmu se omezení rovněž nevztahuje.⁶⁸ Přesto ZVV stanoví vyšší prioritu žádostem na povolení pro novou výsadbu vinic, které byly na dobu nejméně 7 let schváleny k pokusným účelům a vinicím vysázeným účelem produkce roubů.⁶⁹ V těchto případech bude povolení uděleno přednostně.

Základní předpokladem výsadby vinice je příprava půdy a provedení půdního rozboru, který vinaři poskytuje informace o celkovém stavu půdy a jejím zásobení živinami. Mezi sledované faktory patří hodnota pH, obsah humusu a makroprvků jako draslík, fosfor, hořčík a vápník. Výsledek rozboru nejen určí jaké půdní vlastnosti je třeba upravit, ale také napoví jakou podnož je vhodné do vinice vysadit.⁷⁰ K provádění odběrů vzorků půd a jejich následnému rozboru je způsobilý ÚKZÚZ za podmínek zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech. Ústav dále uděluje oprávnění k provádění odběrů vzorků a provádění půdních rozborů osobám, které o to požádají.

---

64 Viz ustanovení čl. 63 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013

65 Viz ustanovení čl. 7 odst. 1 Prováděcího nařízení Komise (EU) č. 2018/274

66 Viz ustanovení §8 odst. 6 ZVV

67 Viz BUBLÍKOVÁ, L.: *Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno*, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2020. ISBN 978-80-7434-585-2. str. 6

68 Viz ustanovení čl. 62 odst. 4 Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013

69 Viz ustanovení §8 odst. 5 ZVV

70 Viz PAVLOUŠEK, P. *Pěstování révy vinné: moderní vinohradnictví*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3314-2. str. 140-142

V praxi tak pěstitelé žádají o půdní rozbor některou z laboratoří s uděleným povolením. Oprávněné laboratoře ÚKZÚZ zveřejňuje na svých webových stránkách.⁷¹

Povolení pro novou výsadbu je platné tři roky a jeho chybné využití vede k uložení správní sankce. Výše sankce závisí na míře využití v době jeho platnosti a také na objemu žádostí v kalendářním roce. Využití z méně než 90 % povolení rozlohy uděleného v roce, ve kterém celková plocha deklarovaná v žádostech pěstitelů nepřesáhla maximální rozlohu plochy pro novou výsadbu, bude mít za následek pokutu až do výše 10 tisíc Kč za každý započatý hektar vinice nevysázené podle povolení. V roce, ve kterém deklarovaná výše žádostí pěstitelů přesáhla kvótu maximální rozlohy pro novou výsadbu, může dojít k uložení přísnější sankce až do výše 100 tisíc Kč za každý započatý hektar vinice nevysázené podle povolení. Pokutu až do výše 10 tisíc Kč za každý započatý hektar vinice nevysázené podle povolení lze udělit rovněž v případě, kdy bylo povolení pro výsadbu využito na nejméně 90% povolené plochy.⁷²

3.2.2 Opětovná výsadba

V případě udělování povolení pro opětovnou výsadbu je nejprve nutné provést vyklučení původní vinice.⁷³ Vyklučení vinice je pěstitel povinen oznámit ÚKZÚZ ve lhůtě 90-30 dnů před samotným zahájením klučení. Právě ÚKZÚZ provede kontrolu osázené plochy před provedením vyklučení.⁷⁴

Klučení staré vinice se obvykle provádí brzy po sklizni. Po odstranění opěrné konstrukce probíhá odstranění nadzemní části rostlin popř. likvidace části kořenového systému a vyorání zbytků rostlin v půdě. Staré dřevo je potřeba z vinice co nejdříve odstranit a následně zlikvidovat, aby nedošlo k šíření škodlivých organismů, zejména bakterií a hub.⁷⁵

Kontrola před vyklučením se provádí prostřednictvím kontroly na místě a zahrnuje ověření existence předmětné vinice, stanovení osázené plochy a v neposlední řadě také ověření, zda byla plocha náležitě udržována.⁷⁶ Následně ÚKZÚZ povolí pěstiteli na jeho žádost opětovnou výsadbu ve stejné výměře jako původní, již vyklučená vinice. Pěstitel nicméně musí svoji žádost

---

71 Viz Laboratoře s uděleným oprávněním k provádění chemických rozborů půd [online]. [cit. 2021-10-08].
Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal/laboratore/opravneni-k-provadeni-chemickych-analyz/laboratore-analyza-pud.html#eko>

72 Viz ustanovení §39a ZVV

73 Viz ustanovení čl. 81 odst. 2 Nařízení Komise (ES) č. 555/2008

74 Viz ustanovení §9 odst. 1 ZVV

75 Viz PAVLOUŠEK, P. *Pěstování révy vinné: moderní vinohradnictví*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3314-2. str. 140

76 Viz ustanovení čl. 81 odst. 3 Nařízení Komise (ES) č. 555/2008

podat do konce druhého vinařského roku⁷⁷ následujícího po roku vyklučení vinice.⁷⁸ V opačném případě právo na novou výsadbu zaniká.

Obdobně jako v případě nové výsadby je povolení pro opětovnou výsadbu platné tři roky a v případě jeho nevyužití bude udělena správní sankce. V případě využití méně než 90% z povolené rozlohy, uloží ÚKZÚZ pěstiteli povinnost zaplatit pokutu do výše 10 tisíc Kč za každý započatý hektar nevysázené vinice. Pokud pěstitel vysázel 90% a více z povolené rozlohy, výše pokuty bude stanovena do výše 1 tisíc Kč za každý započatý hektar nevysázené vinice.⁷⁹

3.2.3 Nepovolená výsadba

Osázení plochy vinicemi bez povolení je považováno za nepovolenou výsadbu. O tom zda-li bylo právo na výsadbu révy uplatněno v rozporu s právními předpisy EU nebo s ustanovením §8-9 ZVV, rozhoduje ÚKZÚZ. V případě zjištění výsadby vinice bez povolení uloží ÚKZÚZ pěstiteli povinnost na vlastní náklady vyklučit neoprávněně vysázenou plochu osázenou révou a to do 4 měsíců od právní moci rozhodnutí. Po marném uplynutí lhůty v případě nečinnosti pěstitele provede vyklučení ÚKZÚZ, a to na náklady pěstitele.⁸⁰ O způsobu využití hroznů sklizených na vinicích vysázených v rozporu s vnitrostátními právními předpisy nebo předpisy EU, a dále o využití a zpracování produktů z těchto vinných hroznů vyrobených, učiní rozhodnutí SZPI.

3.2.4 Hektarový výnos

Za účelem zajištění kvality produkovaného vína je zákonem stanovena hranice maximálního množství 14 tun vinných hroznů, které lze sklídit v pěstitelském roce v 1 hektaru plochy osázené vinicemi. Pouze do tohoto limitu je ze sklizených hroznů možno produkovat jakostní víno stanovené oblasti. Nicméně i hrozny sklizené nad zákonnou hranici lze hospodářsky využít a víno z nich vyrobené uvádět do oběhu. Takové víno však nesmí být opatřeno označením odrůdy, ročníku, označením tradičního výrazu, chráněného označení původu nebo chráněného zeměpisného označení. Pro každou odrůdu se hodnota hektarového výnosu uplatní zvlášť, je-li jich ve vinici vysázeno více.⁸¹ Vzhledem k tomu, že od roku 1996 byla v ČR pouze jednou

---

77 Vinařský rok je období od 1. srpna. do 31. července.

78 Viz ustanovení §9 odst. 4 a 5 ZVV

79 Viz ustanovení §39a ZVV

80 Viz ustanovení §10 ZVV

81 Viz RADA, T., TKÁČIKOVÁ J., KUNC O. *Zákon o vinohradnictví a vinařství: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-705-6. str 22

překonána hranice výnosu 6,51 t/ha za pěstitelský rok, lze zákonný limit 14 t/ha považovat za přiměřený a dostačující.⁸²

Pěstitel je povinen o dosaženém hektarovém výnosu vést evidenci podle přílohy č. 12 vyhlášky č. 88/2017 Sb.

V rámci apelačního systému bývá hektarový výnos stanoven odlišně a často přísněji než je zákonný limit. Například spolek VOC Znojmo⁸³ má hranici nastavenou na 7 t/ha, spolek VOC Pálava⁸⁴ pak na 5000 l/ha vinice.

3.3 Hnojiva a hnojení vinice

Hnojení vinice má bezprostřední význam pro výnos a kvalitu vinných hroznů. Pouze vhodně zvolený postup hnojení a dosažení optimálních hodnot živin v půdě vinice umožňuje vinné révě dosáhnout svého potenciálu.

Hnojivem se rozumí látka způsobilá dodat určité množství živin do půdy pro výživu rostlin a dřevin a pro udržení a zlepšení úrodnosti, výnosu a kvality produkce.⁸⁵ Do oběhu je možné uvádět pouze hnojiva, která jsou registrovaná případně ohlášená⁸⁶, neohrožují zdraví lidí a zvířat, nepoškozují životní prostředí a splňují požadavky na označování, balení a skladování.⁸⁷ Odborný dozor nad dodržováním výše popsaných podmínek uvádění hnojiv do oběhu provádí ÚKZÚZ. Vyhláškou Ministerstva zemědělství č. 474/2000 Sb., jsou upraveny jednotlivé typy hnojiv z nichž největší význam pro vinohradnictví mají dusíkatá, fosforečná a draselná hnojiva.⁸⁸

Zjištění zásobení půdy živinami a hnojení je důležité ještě před samotnou výsadbou vinice. Opomenutí tohoto kroku může vést ke slabému růstu vinné révy, nízké kvalitě vinných hroznů a nízkému výnosu. Půdní rozbor se provádí ze vzorků odebraných z půdních horizontů do hloubky 30 resp. 60 centimetrů. V plodné⁸⁹ vinici se půdní rozbor i samotné hloubkové hnojení provádí v období vegetačního klidu. Pro zjištění aktuálního stavu živin v rostlině a rovněž stavu přijatelnosti živin rostlinou je však vhodnější analýza listů révy. Právě na listech je totiž možné dobře pozorovat účinky nedostatku živin. Správně provedeným sběrem vzorků listů a jejich

---

82 Viz Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno, ročník 1997-2020 [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/zatrideni-vina/reva-vinna-a-vino/situačni-a-vyhledove-zpravy/?pos=0>

83 Viz VOC Znojmo [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: <https://www.vocznojmo.cz/>

84 Viz VOC Pálava [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: <http://www.voc-palava.cz/>

85 Viz ustanovení §2 písm. a) zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech

86 Právnem EU jsou upraveny ještě další dva režimy uvádění hnojiv do oběhu a sice tzv. hnojiva ES a vzájemné uznávání.

87 Viz ustanovení §3 zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech

88 Viz MICHLOVSKÝ, M. *Vinohradnictví*. Rakvice: Vinselekt Michlovský, 2017. ISBN 978-80-905319-8-7. str. 762-763

89 Vinice starší než 4 roky.

následnou analýzou je možné zohlednit celkový stav keřů révy v celé vinici. Na základě provedeného rozboru je pak možné hnojivo aplikovat přímo na listy révy. Listová tj. mimokořenová výživa má řadu výhod. Umožňuje rychlou korekci stavu živin v keři révy, má vysokou účinnost (až 85%) a je šetrná k životnímu prostředí. Ani opakovaná listová výživa nicméně nemůže sloužit jako plná náhrada kořenové výživy, a proto je v příznivém období vhodné deficit živin řešit hnojením do půdy.⁹⁰

Obecná právní úprava této problematiky není obsažena v ZVV, ale je upravena zvláštním právním předpisem, **zákonem č. 156/1998 Sb., o hnojivech**. Povinnosti podnikatelů v zemědělství při skladování a používání hnojiv jsou upraveny především ustanovením §8 a §9 zákona o hnojivech. Podrobněji jsou způsoby skladování a používání hnojiv stanoveny vyhláškou ministerstva zemědělství č. 377/2013 Sb. o skladování a způsobu používání hnojiv. Hnojiva je dle ustanovení §8 zákona o hnojivech třeba řádně evidovat, skladovat odděleně, označit čitelným způsobem a zajistit, aby nedošlo k jejich mísení s jinými látkami. Na statková hnojiva⁹¹ se vztahuje pouze povinnost evidence. Do hnojiv dále nesmí být vnášeny rizikové prvky, které by mohly ohrozit vývoj kulturních rostlin nebo potravní řetězec a hnojiva musí být skladována tak, aby nedošlo ke znečištění vod. Ve zranitelných oblastech je dále třeba dbát pravidel stanovených vládním nařízením č. 262/2012 Sb. o stanovení zranitelných oblastí a akčním programem. Používání hnojiv je upraveno v ustanovení §9 zákona o hnojivech. Předně nesmí být do půdy vnášeny rizikové prvky a použitím hnojiv nesmí dojít k znečištění vod a poškození zemědělské půdy, sousedících pozemků i širokého okolí. Dále nesmí být užitá hnojiva jejichž vlastností nebo způsobů užití neumožňují rovnoměrné pokrytí pozemku. Zemědělská půda, na kterou mají být hnojiva použita, nesmí být přesycená vodou, zaplavená, pokryta vrstvou sněhu vyšší než 5 cm nebo promrzlá do hloubky 5 cm. Ve zranitelných oblastech je používání hnojiv upraveno zvláštním právním předpisem.⁹² Zemědělství podnikatelé jsou povinni o druhu, množství a době použití hnojiv vést evidenci a uchovávat ji nejméně po dobu 7 let.

Definice jednotlivých typů hnojiv, jejich označování, balení a dodávání na vnitřní trh EU se v současnosti stále řídí Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2003/2003

---

90 Viz PAVLOUŠEK P., *Výživa a hnojení révy* a HLUŠEK A. LOŠÁK T., ZATLOUKALOVÁ A., *Listová výživa révy vinné hořčíkem*. Vinařský obzor 6/2015. ISSN 1212-7884. str. 293-299

91 Dle ustanovení §2 písm. h) zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech se jedná o hnojivo vznikající jako vedlejší produkt při chovu hospodářských zvířat nebo při pěstování kulturních rostlin, např. chlévský hnůj nebo kompost.

92 Stejně jako v případě skladování hnojiv se jedná o vládní nařízení č. 262/2012 Sb. o stanovení zranitelných oblastí a akčním programem.

o hnojivech.⁹³ V platnosti je nicméně nové Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2019/1009, které harmonizuje požadavky na výrobu některých typů hnojiv (např. organických hnojiv) a stanoví seznam, ze kterých je možné hnojiva vyrábět včetně limitů kontaminujících látek. Nově budou moci hnojivé výrobky být opatřeny označením „CE“ kterým bude prokázána shoda s požadavky nařízení a usnadněn obchodní styk v rámci EU. Toto nařízení bude účinné od 16. července 2022.⁹⁴

3.4 Rozmnožovací materiál vinné révy

Obdobně jako v případě hnojení také tato oblast je upravena mimo ZVV. Konkrétně se jedná o **zákon č. 219/2003 Sb. o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin** (dále jen „zákon o oběhu osiv“). Česká právní úprava zpracovává a navazuje na příslušnou legislativu EU, která je v této oblasti velmi rozsáhlá. Nicméně z hlediska uvádění rozmnožovacího materiálu vinné révy do oběhu je nejvýznamnější **směrnice Rady 68/193/EHS**, o uvádění révového vegetativního materiálu na trh.

Rozmnožovacím materiálem vinné révy se rozumí osivo a sadba. Osivem jsou semena určená k rozmnožování nebo pěstování rostlin. Rostliny, příp. části rostlin sloužící ke stejnému účelu jako semena se nazývají sadba.⁹⁵ Rozmnožovací materiál lze uvádět do oběhu pouze pokud splněny požadavky na jeho kvalitu, pravost druhu a odrůdy a další vlastnosti dle prováděcího právního předpisu⁹⁶ a to pouze je-li uznán v příslušných kategoriích dle ustanovení §3 odst. 1 zákona o oběhu osiv.⁹⁷ Důležitou podmínkou uvádění rozmnožovacího materiálu do oběhu je registrace odrůd, kterou na základě žádosti provádí ÚKZÚZ.⁹⁸ Podmínky pro registraci odrůdy jsou upraveny v ustanovení §26 odst. 1 zákona o oběhu osiv. Nově registrovaná odrůda tak musí být odlišná, uniformní, stálá, musí mít užitnou hodnotu a splňovat náležitosti názvu dle ustanovení §27 zákona o oběhu osiv.

Registrace odrůd nemá význam pouze pro rozmnožovací materiál révy, ale úzce souvisí s výrobou vína. Pouze z moštových odrůd registrovaných ÚKZÚZ uvedených ve Státní

---

93 Viz EU přijala nová pravidla týkající se hnojiv [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na:

<https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2019/05/21/eu-adopts-new-rules-on-fertilisers/>

94 Viz CE hnojiva [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal/hnojiva-a-puda/hnojiva/ce-hnojiva/>

95 Viz ustanovení §2 odst. 1 zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech

96 Tím je vyhláška č. 129/2012 Sb., o podrobnostech uvádění osiva a sadby pěstovaných rostlin do oběhu.

97 Viz ustanovení §3 odst. 2 zákona č. 219/2003 Sb., o oběhu osiva a sadby

98 Viz ustanovení §3 odst. 3 zákona č. 219/2003 Sb., o oběhu osiva a sadby

odřůdové knize nebo v Odrůdových knihách ostatních zemí Evropské unie je dovoleno vyrábět jakostní víno stanovené oblasti.⁹⁹

Odrůdy révy využívané pro hospodářské účely pochází z původní volně rostoucí lesní révy, která se množila převážně semenem. Hlavním způsobem rozšiřování vinné révy je nicméně vegetativní množení a množení ze semen se používá pouze pro šlechtění révy.¹⁰⁰ Po zavlečení nebezpečného škůdce mšičky révokazu do Evropy v 19. století byly téměř všechny evropské vinice zničeny a révu již nebylo možno pěstovat jako pravokořennou¹⁰¹ rostlinu. Vinná réva se tak musela začít štěpovat nejdříve na odolné odnože ze Severní Ameriky, později na vhodnější zvláště vyšlechtěné podnože.¹⁰²

Odrůdy révy je možné třídit podle několika kritérií. Třídění podle použití dělí odrůdy na moštové, stolní a podnožové. Právě takto jsou odrůdy révy rozlišeny ve státní odrůdové knize. **Podnožové odrůdy** jsou určeny k produkci podnožových řízků určených k roubování a výrobě révových sazenic. Tyto odrůdy se nevyužívají k pro produkci vinných hroznů a důraz je kladen na kvalitu a odolnost dřeva. **Moštové odrůdy** se využívají k výrobě vína. Důraz je kladen na výlisnost vinných hroznů. **Stolní odrůdy** se vyznačují velkými bobulemi určenými k přímé lidské spotřebě.¹⁰³

3.5 Ochrana vinné révy proti škodlivým organismům

Vinnou révu není možné pěstovat bez náležité ochrany proti chorobám a škůdcům. Ničivé dopady škůdce mšičky révokazu na evropské vinohradnictví byly popsány výše. Současné vinohradnictví nejvíce ovlivňují houbové choroby padlí révové, plíseň révy a plíseň šedá, které byly rovněž zavlečeny do Evropy ze Severní Ameriky. Česká republika se nachází na severní klimatické hranici pěstování vinné révy, což vzhledem k méně příznivým klimatickým podmínkám péči o vinnou révu ztěžuje.¹⁰⁴ Ochrana proti chorobám a škůdcům je zahrnuta do širšího systému rostlinolékařské péče, upraveného **zákonem č. 326/2004 Sb. o rostlinolékařské péči**.

---

99 Viz ustanovení §1 odst. 1 vyhlášky č. 88/2017 Sb.

100 Viz KRAUS, V., KRAUS V. ml. *Pěstujeme révu vinnou*. Praha: Grada, 2003. ISBN 80-247-0562-1. str. 21

101 Neroubovaná rostlina rostoucí na vlastním koření.

102 Viz KRAUS, V., ACKERMANN P. a HUBÁČEK V. *Rukověť vinaře*. Praha: Květ, 2000. ISBN 80-85362-34-1. str. 21

103 Viz PAVLOUŠEK, P. *Pěstování révy vinné: moderní vinohradnictví*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3314-2. str. 23

104 Viz MICHLOVSKÝ, M. *Vinohradnictví*. Rakvice: Vinselekt Michlovský, 2017. ISBN 978-80-905319-8-7. str. 615-616

Předmětem rostlinolékařské péče je zejména ochrana rostlin proti škodlivým organismům a poruchám, ochrana proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů na území České republiky, členských států EU a třetích zemí, podmínky uvádění na trh, používání a kontroly přípravků na ochranu rostlin a pomocných prostředků, uvádění na trh látek určených k výrobě přípravků na ochranu rostlin, omezování nepříznivého vlivu škodlivých organismů, přípravků na ochranu rostlin a pomocných prostředků na zdraví lidí, zvířat a na životní prostředí, uvádění na trh, používání a kontrolního testování zařízení pro aplikaci přípravků na ochranu rostlin.¹⁰⁵

Pro účely této práce budu klást důraz na ochranu révy proti chorobám a škůdcům. Základní povinností osob, které rostliny vyrábí, zpracovávají nebo uvádí rostliny na trh, je zjišťovat a omezovat výskyt a šíření škodlivých organismů.¹⁰⁶ Zákon o rostlinolékařské péči po novelizaci v roce 2019 již základní opatření proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů neobsahuje a platnou úpravu tak nalezneme v **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/2031**. Citované nařízení zavádí pravidla pro identifikaci fyto-sanitárních rizik a opatření vedoucích k jejich snížení. Rostlinolékařský dozor v oblasti povinností spojených s ochranou proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů vykonává v ČR ÚKZÚZ. Ten je při naléhavých fyto-sanitárních situacích oprávněn činit mimořádná rostlinolékařská opatření dle ustanovení §76 zák. o rostlinolékařské péči, kterými po stanovenou dobu individuálně určeným osobám ukládá povinnost k nápravě zjištěných nedostatků.

Za účelem ošetřování vinné révy je pak povoleno používat pouze přípravky na ochranu rostlin vymezené v zákoně o rostlinolékařské péči a především v nařízení Nařízení Rady (ES) č. 1107/2009. Toto nařízení stanoví pravidla pro povolování přípravků na ochranu rostlin a pro jejich uvádění na trh. Nařízení dále upravuje postup schvalování účinných látek¹⁰⁷ obsažených v přípravcích na ochranu rostlin, aby účinné látky neměly nepříznivý vliv na zdraví lidí a zvířat a na životní prostředí. Z výše uvedeného vyplývá, že povolovací proces pro přípravky na ochranu rostlin se rozpadá do dvou fází. Nejprve je nutné schválení účinné látky Evropskou komisí. Následně samotný přípravek musí být schválen všemi členskými státy, ve kterých má být uveden na trh. V ČR splnění kritérií pro povolení přípravků na ochranu rostlin posuzuje ÚKZÚZ. Ten

---

105 Viz ustanovení §1 odst. 1 zákon č. 326/2004 Sb. o rostlinolékařské péči

106 Viz ustanovení §3 odst. 1 zákon č. 326/2004 Sb. o rostlinolékařské péči

107 Látky včetně mikroorganismů, které působí účinek proti škodlivým organismům.

rovněž provádí kontrolu nakládání s přípravky na ochranu rostlin a vede registr povolených přípravků.¹⁰⁸

3.6 Registr vinic

Registr vinic (dále jen „registr“) je informační databáze, jejíž prostřednictvím je spravován produkční potenciál ČR, přidělování povolení pro novou výsadbu, opětovnou výsadbu, případně převod práva na povolení na opětovnou výsadbu po vyklučení vinice.¹⁰⁹

Vedením registru je dle hlavy IV ZVV pověřen ÚKZÚZ, konkrétně Oddělení registru sídlící ve Znojmě - Oblekovicích. Minimální údaje, které musí registr obsahovat jsou vymezeny ustanovením článku 7 Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/273. Registr obsahuje mimo jiné následující údaje: seznam registrovaných vinic (včetně údajů o pěstitelích), údaje o hodnocených a zaříděných vínech, údaje o provedených kontrolách pěstitelů, výrobků a osob uvádějící produkty do oběhu, údaje o produktech, evidenční knihy obchodních zprostředkovatelů a také údaje podle předpisů Evropské unie.¹¹⁰

Za účelem průběžné aktualizace registru je pěstitelům stanovena oznamovací povinnost. Pěstitel je povinen oznámit změny údajů vedených v registru do 30 dnů ode dne kdy skutečnost zakládající změnu nastala (např. ode dne vyklučení vinice). Oznamované údaje musí být úplné, pravdivé a musí vycházet z evidence podle ustanovení §6, §11 a §30 ZVV. V případě nesouladu mezi údaji uvedenými v registru a skutečností je ÚKZÚZ oprávněn zahájit řízení z moci úřední a nesoulad odstranit.

Registr není veřejně přístupný. Výjimku tvoří pouze seznam provozoven, v nichž je sudové víno prodáváno spotřebiteli. Pěstiteli je registr dostupný prostřednictvím internetové aplikace Ministerstva zemědělství nazvané Portál farmáře.

Prostřednictvím registru je rovněž umožněno podávat povinná prohlášení v oblasti vína. Těmi jsou prohlášení o sklizni, prohlášení o produkci a prohlášení o zásobách. Údaje je sice možné zaslat písemně podle vzorů zveřejněných na internetových stránkách ministerstva, nicméně preferovanější metoda je podání prostřednictvím Portálu farmáře.¹¹¹

---

¹⁰⁸ Viz Registr přípravků na ochranu rostlin [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <http://eagri.cz/public/app/eagriapp/POR/>

¹⁰⁹ Viz BUBLÍKOVÁ, L.: *Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno*, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2020. ISBN 978-80-7434-585-2. str. 36

¹¹⁰ Viz ustanovení §28 odst. 1 ZVV

¹¹¹ Viz ustanovení §12 vyhlášky č. 88/2017 Sb.

Shrnutí

Ve vinohradnické části je ZVV poměrně stručný. Ustanovení pouhých 7 paragrafů jsou věnována převážně úpravě pěstitelských oblastí, výsadbě révy a hektarovému výnosu. Území celé EU je rozdělené do vinařských zón. Zařazení do vinařské zóny má přímý vliv na povolené enologické postupy, zejména na limit zvyšování cukernatosti. Před vstupem ČR do EU byla skutečnost, že vinařská oblast Morava má náležet do zóny B přijímána s nelibostí. Moravské vinice, které představují zhruba 96% plochy vinic v ČR, nicméně navazují na vinice dolnorakouské a toto zařazení je z geografických, ale i z historických důvodů opodstatněné.

Výsadba nových vinic je v současnosti omezena ochranným režimem, jehož cílem je omezení nadprodukce nekvalitního vína v EU. Vhodnějším opatřením by mohlo být zavedení systému podpor pro výsadbu vinic na vhodná stanoviště, čímž by zároveň bylo možné snížit škodlivé vlivy půdní eroze, nadměrného užívání hnojiv nebo přípravků na ochranu rostlin.

V ČR je hranice hektarového výnosu poměrně vysoká a umožňuje pěstítům využít většinu sklizených vinných hroznů k produkci jakostního vína stanovené oblasti. Na druhou stranu může benevolentní hranice hektarového výnosu některým producentům poskytnout prostor pro falšování vína a nepoctivé vedení vinařské evidence. Další nevýhodou nesprávně nastaveného hektarového výnosu může být nadprodukce a pokles kvality vinařských produktů.

Vinohradnická činnosti v širším smyslu zahrnuje také nakládání s hnojivy a s rozmnožovacím materiálem révy. Vinohradnictví rovněž není možné provozovat bez náležité ochrany proti škodlivým organismům, vůči kterým je réva velmi náchylná. Právní úpravu těchto oblastí je třeba hledat mimo ZVV, ve zvláštních zákonech. Některé aspekty zmíněných odvětví by dle mého názoru bylo vhodné začlenit do ZVV pod ustanovení o základních povinnostech pěstitelů, obdobně jako tomu je v případě povinností výrobců.

4 Vinařství

Činnosti vinohradnictví a vinařství jsou úzce propojeny a bezprostředně na sebe navazují. Výsledky rostlinné zemědělské výroby jsou dále zpracovávány do produktů určených k lidské spotřebě. Z právního hlediska spadá oblast vinařství do práva potravinového, nicméně těžiště právní úpravy je s ohledem na specifickou předmětu vinařství obsaženo především v hlavě III ZVV a nikoliv v zákoně o potravinách. Zákonná definice vymezuje vinařství jakožto zpracování rozličných produktů vinohradnictví, zejména vinných hroznů, rmutu, hroznového moštu nebo vína, za účelem uvádění konečného produktu na trh.¹¹² V širším smyslu lze pod právní úpravu vinařství zahrnout další související pojmy a činnosti a to zejména klasifikaci vín, zásady výroby vína, povinnosti výrobců vína, enologické postupy a ošetřování produktu, podmínky uvádění produktů vinařství do oběhu a označování produktu.

4.1 Základní pojmy

Výsledkem vinařské činnosti by mělo být dosažení vysoké kvality zpracování vinných hroznů, tedy výroba kvalitního **produktu**. Přestože tímto pojmem ZVV hojně operuje, samotnou definici neobsahuje a odkazuje na přílohu nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013. Produktem tedy rozumíme např. vinné hrozny, hroznový mošt, vinný ocet, matoliny¹¹³, rmut, víno.¹¹⁴ Mnohé výstupy vinařské činnosti, např. vinné hrozny, mohou být dále zpracovány k získání jiného produktu vinařství. **Vinnými hrozny** se rozumí zralé nebo mírně zaschlé plody révy používané k výrobě vína, které mohou po běžném zpracování spontánně alkoholově kvasit. Zpracováním narušené hrozny, z nichž lze vyrobit produkt se nazývají **rmut**. Rmut se rovněž považuje za produkt.¹¹⁵

Hroznovým moštem je tekutý výrobek získaný z čerstvých vinných hroznů, jehož obsah alkoholu nepřesahuje 1% celkového objemu.

Mladé víno v procesu kvašení je výrobek, který ještě nebyl oddělen od kalů a jehož proces alkoholového kvašení nebyl ukončen.¹¹⁶ **Vinné kaly** jsou vedlejším výrobkem vinařství. Jedná se o pevné částice a nečistoty usazené na dně nádoby během procesu kvašení.¹¹⁷

---

¹¹² Viz ustanovení §3 odst. 1 písm. i) ZVV

¹¹³ Matoliny jsou výlisky z hroznů.

¹¹⁴ Viz příloha VII Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013

¹¹⁵ Viz ustanovení §3 odst. 1 písm. h) ZVV

¹¹⁶ Viz příloha VII Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013

¹¹⁷ Viz KRAUS, V., ACKERMANN P. a HUBÁČEK V. *Rukověť vinaře*. Praha: Květ, 2000. ISBN 80-85362-34-1. str. 197

Výrobce je fyzická nebo právnická osoba, která z vinných hroznů, rmutu, moštu, nebo z mladého vína v procesu kvašení vyrábí produkt tím, že jej zpracovává, nebo nechává zpracovat za účelem uvést jej do oběhu. Zákonné ustanovení je ve svém výkladu širší než by se na první pohled mohlo zdát. Kromě osob, které produkt bezprostředně vyrábí se totiž vztahuje i na jiné osoby, které výsledné produkty stočené do obalu označí za účelem uvádění do oběhu.¹¹⁸

4.2 Povinnosti výrobců

Elementárním povinností výrobců se ZVV věnuje v ustanovení §11. Předně je pro výrobce stanovena povinnost registrace. Písemné oznámení výrobce podává ÚKZÚZ nejpozději se v den zahájení, přerušeni nebo ukončení výroby. Na sklizeň vinných hroznů se tato povinnost nevztahuje. Oznamovací povinnost se vztahuje rovněž na výrobce a příjemce nebaleného vína, kteří nejpozději v den zahájení a ukončení prodeje o této skutečnosti prostřednictvím registru vyrozumí ÚKZÚZ.¹¹⁹

Výrobce je dále povinen dodržovat požadavky na výrobu, jakost a zdravotní nezávadnost produktu. Vedlejší produkty¹²⁰ vznikající při výrobě má výrobce povinnost odstranit způsobem upraveným vyhláškou č. 88/2017 Sb. např. destilací, prodejem nebo likvidací přímo ve vinici. Mezi vedlejší produkty řadíme mimo jiné matoliny, které lze užít k výrobě matolinového vína. Oznámit výrobu matolinového vína SZPI je zákonnou povinností výrobce.

Zákon dále výrobcům ukládá dodržovat požadavky na provozní a osobní hygienu při výrobě produktů, přičemž konkretizaci úpravy požadavků ponechává dnes již zrušené vyhlášce č. 210/2004 Sb. Zásady provozní hygieny tak musíme hledat především v ZVV, zákoně o potravinách a v nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 852/2004, které rovněž upravuje požadavky na prostory, v nichž jsou potraviny vyráběny.¹²¹

Výrobci mají dále povinnost zajistit kontrolu své produkce a vést o ní evidenci dle právních předpisů EU, ZVV a vyhlášky č. 88/2017 Sb. Výrobci tuto povinnost plní prostřednictvím institutu evidenčních knih. Povinnost vést evidenční knihy se vztahuje na fyzické nebo právnické osoby, které jakýkoliv typ produktu vinařské činnosti vlastní nebo zprostředkovávají za účelem

---

118 Viz RADA, T., TKÁČIKOVÁ J., KUNC O. *Zákon o vinohradnictví a vinařství: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-705-6. str. 14

119 Viz ustanovení §16b odst. 3 ZVV

120 Vedlejšími produkty jsou zejména matoliny, třapiny nebo vinný kal.

121 Viz RADA, T., TKÁČIKOVÁ J., KUNC O. *Zákon o vinohradnictví a vinařství: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-705-6. str. 34

výkonu svého podnikání nebo k obchodním účelům.¹²² V důsledku to znamená, že zákonné vymezení je poměrně široké a vztahuje se kromě samotných výrobců také na zpracovatele vinných hroznů, ale i na dovozce, distributory a obchodní zprostředkovatele.

Výrobci činí dle bezprostředně závazné legislativy EU¹²³ povinná prohlášení v odvětví vína, o sklizni, produkci a zásobách. Prohlášení o sklizni obsahuje výsledky sklizně k 31. prosinci vinařského roku. Výrobce, který veškerou produkci zpracovává nebo nechává zpracovat na víno činí pouze prohlášení o produkci. Prohlášení o produkci se pak vztahuje na všechny osoby, které zpracovávají vinné hrozny na víno nebo vinný mošt.¹²⁴ Úpravu prohlášení o zásobách ZVV neobsahuje, nicméně týká se všech producentů, zpracovatelů, stáčíren a obchodníků, kteří mají zásoby v ČR.¹²⁵

4.3 Výroba vína

Jak vyplývá z předchozí kapitoly, **víno** je jedním z produktů vinařství. Vínem se rozumí výrobek, který byl získán výhradně úplným nebo částečným alkoholovým kvašením čerstvých, rozdrčených nebo nerozdrčených vinných hroznů nebo hroznového moštu.¹²⁶ Základní surovinou pro výrobu vína jsou samozřejmě vinné hrozny. Plánovaná technologie zpracování a požadavky na kvalitu jsou základním předpokladem pro určení doby sklizně vinných hroznů. Mezi nejdůležitější kvalitativní parametry zralosti¹²⁷ vinných hroznů patří¹²⁸:

- Cukernatost
- Hodnota pH
- Obsah kyselin
- Obsah a složení fenolů¹²⁹

Konkrétní technologie výroby vína závisí na tom jaký má být finální produkt a jaké vlastnosti mají vinné hrozny. Obecný postup výroby lze shrnout následovně. Vinné hrozny se zpravidla

---

122 Viz ustanovení §30 odst. 1 ZVV

123 Viz kapitola VI Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/273

124 Výjimku na výrobu vína pro vlastní spotřebu v množství menším než 10 hektolitrů tvoří producenti, kteří jsou členy nebo společníky vinařských družstev a celou vlastní produkci dodali těmto vinařským družstvům, za předpokladu, že prohlášení o produkci podávají tato vinařská družstva.

125 Viz ustanovení čl. 31-33 Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/273

126 Viz příloha VII část II odst. 1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013

127 Tzv. technologická zralost hroznů

128 Viz PAVLOUŠEK, P. *Výroba vína u malovínařů*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1247-4. str. 19

129 Fenoly jsou chemické sloučeniny vyskytující se ve slupkách a semenech vinných hroznů. Patří mezi ně taniny nebo-li třísloviny, vyznačující se trpkou, hořkou chutí.

zpracovávají již v den sklizně. Bobule hroznů je třeba rozemlít a oddělit od třapin, čímž vzniká rmut. Ten je vhodné v závislosti na zamýšleném výsledném produktu dále ošetřit např. scedit nebo nechat naležet či nakvášet. Dále je nutné rmut zpracovat lisováním a oddělit tak hroznový mošt od pevných částí rmutu.¹³⁰ Následnou úpravu moštu a jiných produktů vinařství je možné provádět pouze za splnění podmínek obsažených v národních právních předpisech a právu EU. Právní regulaci úpravy a ošetřování produktů bude věnována následující podkapitola.

4.3.1 Enologické postupy a ošetřování produktu

Vinařské postupy, které vedou k výrobě, vývoji nebo ke změně produktu se označují jako enologické postupy. Legální definici sice v žádném právním předpise nenajdeme, nicméně obecně lze použít pouze enologické postupy a způsoby ošetřování upravené právem EU, ZVV a prováděcí vyhláškou. Právní normy EU a ZVV vytváří katalog přípustných a rovněž zakázaných postupů s cílem ochrany spotřebitelů, ochrany životního prostředí a společného trhu EU.¹³¹

Povolené enologické postupy zahrnují např. okysličování použitím plynného kyslíku, nebo provzdušnění argonem a dusíkem. Přidávání jakýchkoliv jiných látek je ZVV zakázáno.¹³²

4.3.2 Zvyšování cukernatosti a slazení

Mezi základní postupy ošetřování produktu patří zvyšování cukernatosti vinných hroznů, hroznového moštu, částečně zkvašeného hroznového moštu a mladého vína v procesu kvašení, neboli změna přirozeného obsahu alkoholu v produktu. V praxi se používá obou termínů, neboť větší množství cukru v meziprojektu vede po procesu kvašení k získání vyššího objemu alkoholu ve výsledném produktu. Tabulka přepočtu stupňů normalizovaného moštoměru na přirozený obsah alkoholu je obsažena v příloze ZVV.

Cukernatost se upravuje zpravidla u hroznových moštů v letech, kdy vinné hrozny nedosahují dostatečné technologické zralosti.¹³³ Cukernatost, vyjádřena ve stupních normalizovaného moštoměru, představuje množství zkvasitelných cukrů v kilogramech na 1 hektolitr produktu.¹³⁴ Jedním z povolených způsobů jak docílit zvýšení cukernatosti produktu je

---

130 Viz KRAUS, V., ACKERMANN P. a HUBÁČEK V. *Rukověť vinaře*. Praha: Květ, 2000. ISBN 80-85362-34-1. str. 192-197

131 Viz RADA, T., TKÁČIKOVÁ J., KUNC O. *Zákon o vinohradnictví a vinařství: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-705-6. str. 37

132 Viz ustanovení §12 odst. 2 ZVV

133 Viz KRAUS, V., ACKERMANN P. a HUBÁČEK V. *Rukověť vinaře*. Praha: Květ, 2000. ISBN 80-85362-34-1. str. 198

134 Viz ustanovení §3 odst. 1 písm. m) a n) ZVV

přidání sacharózy do hroznového moštu.¹³⁵ Přidáním zhruba 1,1 kg řepného cukru do 1 hl hroznového moštu určeného pro výrobu bílého vína dosáhneme zvýšení cukernatosti o 1° NM.¹³⁶ Výrobce je povinen zvyšování cukernatosti nahlásit a prohlášení o tomto úkonu SZIP doručit nejméně 48 hodin před samotným zvýšením cukernatosti.¹³⁷

Pro vinařské zóny A a B stanovují právní předpisy odlišné meze obohacování. V zóně A (oblast Čechy) je možné cukernatost zvýšit maximálně o 5 °NM, v zóně B je tato hodnota stanovena na 3,4 °NM. V mimořádných letech při špatných povětrnostních podmínkách mohou členské státy EU postiženým regionům povolit dodatečné zvýšení cukernatosti o 0,8 °NM. Při zvyšování cukernatosti musí mít výrobce na paměti, že po obohacení nesmí celkový obsah alkoholu přesáhnout hodnotu 11,5% objemových v zóně A, resp. 12 % objemových v zóně B. U červených vín je tato hranice v obou zónách ještě o 0,5 % vyšší.¹³⁸ Zvyšování cukernatosti u jakostních vín s přívlastkem je ZVV zakázáno.¹³⁹

Slazení produktu má jiný význam, než zvyšování cukernatosti. Předmětem tohoto postupu může být pouze výsledný produkt vinařství a sice víno. Také účel je jiný, neboť slazení má ovlivnit chuť vína, nikoliv objem alkoholu v produktu.¹⁴⁰ Mezní hodnoty a konkrétní produkty, které lze pro slazení uplatnit jsou stanoveny v příloze Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/934. Obdobně jako v případě zvyšování cukernatosti je před provedením slazení výrobce povinen o tomto postupu informovat SZPI. Slazení jakostních vín s přívlastkem je zakázáno.¹⁴¹

4.3.3 Úprava obsahu kyselin

Obsah kyselin má výrazný dopad na chuť vína. Příliš nízký obsah kyselin má za následek neharmonickou fádňí chuť.¹⁴² V zónách A a B kam zasahuje Česká republika může být obsah kyselin snížen, ale nikoliv zvýšen. Výjimku může Ministerstvo zemědělství udělit pouze v letech

---

135 Viz příloha VIII část I písm. B. bod 1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013

136 Viz PAVLOUŠEK, P. *Výroba vína u malovínařů*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1247-4. str. 32

137 Viz ustanovení §13 odst. 1 ZVV

138 Viz příloha VIII část I písm. A bod 2 a 3 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013

139 Viz ustanovení §13 odst. 3 ZVV

140 Viz RADA, T., TKÁČIKOVÁ J., KUNC O. *Zákon o vinohradnictví a vinařství: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-705-6. str. 50

141 Viz ustanovení §14 odst. 1 ZVV

142 Viz STEIDL, R. *Sklepní hospodářství*. V českém jazyce vyd. 2., aktualiz. Přeložil SEDLO, J. Valtice: Národní vinařské centrum, 2010. ISBN 978-80-903201-9-2. str. 167

s mimořádnými povětrnostními podmínkami. Odkyselení je možné provést až do výše 1 g/l.¹⁴³ Zvyšování nebo snižování obsahu kyselin je výrobce povinen nahlásit SZPI.¹⁴⁴

4.3.4 „Burčák“ – částečně zkvašený hroznový mošt

Částečně zkvašený hroznový mošt je definován jako produkt získaný kvašením hroznového moštu se skutečným obsahem alkoholu vyšším než 1 % objemové a nižším než 3/5 celkového obsahu alkoholu.¹⁴⁵ Produkt však musí splňovat další kritéria, pokud jej výrobce bude uvádět do oběhu pod označením „burčák“. Vinné hrozny určené k výrobě burčáku musí být sklizeny a zpracovány pouze v České republice.¹⁴⁶ Není možné burčák vyrábět z hroznů pocházejících ať už ze zemí EU nebo ze třetích zemí. K přímé lidské spotřebě je možné burčák nabízet pouze pokud je stále v procesu kvašení, a to v období mezi 1. srpnem a 30. listopadem kalendářního roku, ve kterém byly vinné hrozny sklizeny.¹⁴⁷ Při nabízení spotřebiteli musí být výrobek náležitě označen dle pravidel uvedených v ZVV a zákoně o potravinách.

Prodejci burčáku jsou každoročně kontrolováni SZPI. Ta v roce 2020 provedla 320 kontrolních vstupů, přičemž pouze 8,5% laboratorních vzorků bylo vyhodnoceno jako nevyhovující. Cílem kontrol bylo prověření jakosti, označování a průvodních dokladů. Nejčastěji nevyhovujícím parametrem byl skutečný obsah alkoholu v produktu.¹⁴⁸

4.3.5 Matolinové víno

Výlisoky vzniklé lisováním vinných hroznů se nazývají matoliny. Vzhledem k neúplnému vylisování rmutu zbývá v matolinách stále kolem 15% moštu s obsahem cukrů i kyselin. Tento materiál je možné zpracovat k výrobě matolinového vína, lidově označovaného jako „druhák“. K matolinám je po lisu nutné přidat patričné množství vody a cukru, čímž vzniká výluh z matolin. Dále výrobce postupuje obdobně jako při samotné výrobě vína.¹⁴⁹ Výsledný produkt má obdobné sensorické a chuťové vlastnosti jako víno, ale je ZVV zakázáno uvádět jej do oběhu

---

143 Viz příloha VIII část I písm. C Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013

144 Viz ustanovení §12 odst. 4 ZVV

145 Viz příloha XIb bod 11 Nařízení Rady (ES) č. 491/2009

146 Viz ustanovení §15 odst. 1 ZVV

147 Viz ustanovení §15 odst. 2 ZVV

148 Viz Vyroční zpráva o činnosti SZPI za rok 2020 str. 35-36 [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na:

<https://www.szpi.gov.cz/souhrnne-zpravy-vyrocní-zpravy-szpi.aspx>

149 Viz KRAUS, V., ACKERMANN P. a HUBÁČEK V. *Rukověť vinaře*. Praha: Květ, 2000. ISBN 80-85362-34-1. str. 214

a může tak výrobcí sloužit pouze pro vlastní spotřebu. Výrobce je povinen výrobu matolinového vína oznámit SZPI nejpozději 7 dní před zahájením výroby.¹⁵⁰

4.4 Klasifikace vín

Jednotlivé druhy vína lze rozlišovat dle různých metod a porovnávat přitom řadu parametrů. Zohlednit můžeme zejména rozdíly v kvalitě produktů, technický způsob výroby vína nebo sensorické a smyslové vnímání vína. Pro účely této práce budou zohledněny zejména rozdíly a způsob uplatnění tzv. románské a germánské klasifikace. Třídění vín nemá význam pouze pro znalce vín a someliéry. S klasifikací vín je totiž úzce spojen zákonem upravený postup zatřídování a označování vín, jehož smyslem je zaručit, aby produkt uváděný do oběhu obsahem odpovídal svému označení.

V České republice je dominantní germánský typ klasifikace vín, který klade důraz na odrůdu, kvalitu, vyzrállost a cukernatost hroznů.¹⁵¹ Jednotlivé kategorie vín jsou rozlišovány dle dosažených stupňů normalizovaného moštoměru v hroznovém moštu. Není kladen zvláštní důraz na znaky dané oblastí, ze kterých hrozny pochází.

Románský typ klasifikace naopak vyzdvihuje charakteristiku a jedinečnost, kterou vínům dává oblast původu, tzv. „terroir“¹⁵². S touto klasifikací operuje tzv. apelační systém značení, který má svůj původ ve Francii.¹⁵³ Příkladem nejkvalitnější třídy francouzských vín jsou vína značena AOC (Appellation d'Origine Controlée). Do českého právního řádu se románská klasifikace promítá prostřednictvím označení VOC (víno originální certifikace). V České republice germánský a apelační systém fungují souběžně a navzájem nezávisle.

4.4.1 Zeměpisná označení a Víno bez CHZO/CHOP

Jedním z cílů zemědělské politiky EU je chránit názvy produktů, jejichž vlastnosti jsou dány místem původu nebo specifickým způsobem výroby. Pokud má daný produkt zvláštní vazbu na místo kde je vyráběn, může být opatřen tzv. zeměpisným označením. Označování produktů vinařství operuje zejména s následujícími kategoriemi zeměpisných označení: chráněná

---

150 Viz ustanovení §11 odst. 2 písm. d) ZVV

151 Viz BUBLÍKOVÁ, L.: *Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno*, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2020. ISBN 978-80-7434-585-2. str 21

152 Francouzsky půda nebo kraj.

153 Viz AOC [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <http://www.znalecvin.cz/aoc/>

zeměpisná označení, chráněná označení původu a tradiční výrazy.¹⁵⁴ Režim chráněných zeměpisných označení a chráněných označení původu zavedl jednotný systém ochrany zeměpisných označení jakožto práva duševního vlastnictví. Jeho cílem je poskytovat ochranu producentům při zajištění ochrany názvů a spravedlivých výnosů za vlastnosti jejich produktů. Na druhé straně spotřebitelům poskytuje jednoznačné informace o produktu a jeho vlastnostech.¹⁵⁵

V případě **chráněného zeměpisného označení** (dále jen „*CHZO*“) je dostačující, aby pouze některá fáze výroby, zpracování nebo přípravy proběhla v dané zeměpisné oblasti.¹⁵⁶ Pro označování vína dále platí, že 85% vinných hroznů použitých při výrobě musí pocházet z této zeměpisné oblasti a víno má určitou jakost, pověst nebo vlastnost, jež lze připisovat zeměpisnému původu.¹⁵⁷ Do této kategorie patří **Zemské víno**.

Chráněné označení původu (dále jen „*CHOP*“) má větší vazbu na místo původu než *CHZO*, jelikož toto označení mohou nést pouze produkty jejichž vlastnosti jsou přímo dány charakteristickými přírodními a lidskými faktory a jejichž výroba, zpracování nebo příprava proběhla pouze v dané oblasti.¹⁵⁸ Do této kategorie řadíme především **jakostní vína a jakostní vína s přívlastkem**.

V České republice tvoří vína s *CHZO/CHOP* výraznou většinu celkové produkce.¹⁵⁹ Za splnění podmínek uvedených v ustanovení §17a *ZVV* však mohou výrobci do oběhu uvádět také vína bez *CHZO/CHOP* nebo tradičního výrazu. K výrobě takového vína mohou být použity hrozny révy vinné sklizené na území ČR pokud jsou vhodné k výrobě jakostního vína stanovené oblasti nebo vinné hrozny odrůd, které jsou uvedeny v příloze vyhlášky č. 88/2017 Sb. Pro tato vína není zákonem stanoven požadavek minimální cukernatosti, nicméně hektarový výnos nesmí překročit hranici 14 t/ha. Tato vína lze označit odrůdou a ročníkem, avšak nesmí být použito názvu odrůd uvedených ve Státní odrůdové knize ani slovního spojení „odrůdové víno“. Etiketa produktu vyrobeného za splnění výše uvedených podmínek může obsahovat slovní spojení „bílé

---

154 Viz Režimy jakosti - přehled [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/food-safety-and-quality/certification/quality-labels/quality-schemes-explained_cs

155 Viz ustanovení čl. 4 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012

156 Viz Chráněné zeměpisné označení (*CHZO*) [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/potravin/znacky-kvality-potravin/chranena-zemepisna-oznaceni/>

157 Viz ustanovení čl. 118b odst. 1 písm. b) Nařízení Rady (ES) č. 491/2009

158 Viz Chráněné označení původu (*CHOP*) [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na:

<http://eagri.cz/public/web/mze/potravin/znacky-kvality-potravin/chranene-oznaceni-puvodu/>

159 Viz BUBLÍKOVÁ, L.: *Situční a výhledová zpráva réva vinná a víno*, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2020. ISBN 978-80-7434-585-2. str. 19

víno“ nebo „červené víno“. Závěrem lze konstatovat, že vína bez CHZO/CHOP se nevyznačují vysokou kvalitou a bývají vyhledávána spíše pro svoji příznivou cenu.

4.4.2 Zemské víno

Zemské víno řadíme do kategorie vín s CHZO a na jeho výrobu a jakost jsou zákonem kladeny vyšší nároky než na vína bez zeměpisného označení. K výrobě zemského vína lze použít vinné hrozny vhodné pro výrobu jakostního vína stanovené oblasti nebo vinné hrozny odrůd uvedených v příloze č. 2 vyhlášky č. 88/2017 Sb. Vinné hrozny musí být sklizeny a zpracovány výlučně ve vinařské oblasti Čechy, nebo výlučně v oblasti Morava. Cukernatost vinných hroznů při sklizni musí dosahovat nejméně 14 °NM.¹⁶⁰ Podmínka minimální cukernatosti je projevem požadavků kladených na produkt v duchu germánské klasifikace vín. Při výrobě zemského vína musí být dále splněny požadavky dle práva EU, zejména ustanovení týkající se povolených enologických postupů, požadavků na obsah skutečného alkoholu¹⁶¹ nebo obsah kyselin.¹⁶²

Zemské víno musí rovněž splňovat znaky jakosti vzhledu, vůně, barvy a chuti. Tyto smyslové požadavky na jakost zemského vína jsou formulovány v příloze č. 4 vyhlášky č. 88/2017 Sb.

Etiketa zemského vína musí obsahovat zeměpisné označení podle vinařské oblasti, ve které bylo vyrobeno a také označení „zemské víno“. Rozlišujeme tedy „České zemské víno“ a „Moravské zemské víno“. Mezi nepovinnými údaji na etiketě může být uveden název odrůdy nebo odrůd, ze kterých bylo zemské víno vyrobeno a název vinařské obce, pokud hrozny révy vinné z daných registrovaných vinic v obci prokazatelně pochází.¹⁶³

Zemské víno je povoleno doslazovat.

4.4.3 Jakostní víno

Na jakostní vína klade zákonodárce vyšší kvalitativní požadavky než na víno bez CHZO/CHOP nebo zemské víno. Výrobě a označování jakostního vína se ZVV věnuje zejména v ustanovení §18. Jakostní vína lze produkovat pouze z vinných hroznů sklizených a následně zpracovaných ve vinařské oblasti Čechy nebo ve vinařské oblasti Morava. Vinné hrozny musí pocházet z vinic vhodných k produkci jakostního vína stanovené oblasti, při sklizni musí

---

¹⁶⁰ Viz ustanovení §17 odst. 1 ZVV

¹⁶¹ Obsah skutečného alkoholu se musí pohybovat v rozmezí 4,5 % - 15 % objemových.

¹⁶² Viz RADA, T., TKÁČIKOVÁ J., KUNC O. *Zákon o vinohradnictví a vinařství: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-705-6. str. 80

¹⁶³ Viz ustanovení §17 odst. 2 a 3 ZVV

dosahovat minimální úrovně cukernatosti 15°NM a výrobce má povinnost respektovat ustanovení o maximálním hektarovém výnosu. Smyslové požadavky na jakostní víno najdeme opět v příloze č. 4 vyhlášky č. 88/2017 Sb.

Jakostní víno podléhá zařídění SZPI, a to do následujících čtyř kategorií. Může nést označení jakostní víno, jakostní odrůdové, jakostní známkové a jakostní víno s přívlastkem. Jakostní víno řadíme do kategorie víno s CHOP a údaje „známkové“ a „odrůdové“ patří mezi tradiční výrazy, které není výrobce povinen na etiketě produktu uvádět. Obdobně je to se samotným výrazem „CHOP“. Zákon pouze ukládá výrobci povinnost produkt označit výrazem „jakostní víno“ a opatřit etiketu názvem vinařské oblasti, ze které víno pochází.¹⁶⁴ Mezi povolené nepovinné údaje zákon řadí název odrůdy a také název vinařské podoblasti, obce nebo viniční tratě pokud alespoň 85% vinných hroznů použitých při výrobě vína pochází z daného místa.¹⁶⁵

4.4.4 Jakostní víno s přívlastkem

Kategorie tzv. přívlastkových vín vychází opět z germánské klasifikace. Zákon rozeznává celkem 7 tříd jakostních vín s přívlastkem, jejichž rozlišení je dáno především vyzrálostí vinných hroznů použitých k jejich výrobě. Jednotlivé druhy vína a požadavky na jejich minimální cukernatost jsou zákonem odstupňovány následovně:¹⁶⁶

- Kabinetní víno (19 °NM)
- Pozdní sběr (21 °NM)
- Výběr z hroznů (24 °NM)
- Výběr z bobulí (27 °NM)
- Výběr z cibéb (32 °NM)
- Ledové víno (27 °NM)
- Slámové víno (27 °NM)

Výrobce je při výrobě a označování jakostních vín s přívlastkem povinen dodržovat právní předpisy EU a ustanovení §19 ZVV. Obecné zákonné podmínky na výrobu jsou přísnější než u jakostních vín, neboť vinné hrozny určené k výrobě jakostního vína s přívlastkem musí pocházet nejen ze stejné vinařské oblasti, ale také ze stejné vinařské podoblasti. Vinné hrozny musí

---

164 Viz ustanovení §18 odst. 6 ZVV

165 Viz ustanovení §18 odst. 7 ZVV

166 Viz ustanovení §19 ZVV

pocházet z vinice vhodné pro jakostní víno stanovené oblasti, přičemž původ vinných hroznů, stejně tak jejich cukernatost a hmotnost ověřuje SZPI. Výrobce má povinnost respektovat ustanovení o maximálním hektarovém výnosu. Není povoleno zvyšovat cukernatost jakostních vín s přívlastkem ani je doslazovat. Pro konzervaci je možné použít pouze oxid siřičitý, jiné chemické látky nejsou k tomuto účelu povoleny. Jakostní požadavky opět obsahuje vyhláška č. 88/2017 Sb v příloze č. 4.

Pro výrobu některých přívlastkových vín musí být kromě obecných požadavků a minimální dosažené cukernatosti splněny další zákonné podmínky. Výroba vín s přívlastkem výběr z bobulí, výběr z cibéb, ledové a slámové víno je možná pouze z vinných hroznů sklizených ručně. Mechanické prostředky např. kombajny tudíž nejsou povoleny. Sklizeň vinných hroznů určených pro výrobu jakostního vína s přívlastkem výběr z cibéb je povolena pouze z přežralých bobulí vinných hroznů nebo z bobulí napadených ušlechtilou šedou plísní *Botritis cinerea*.¹⁶⁷ Napadení ušlechtilou plísní ověřuje SZPI.

Ledové víno je možné vyrábět pouze ze zmrzlých vinných hroznů sklizených při teplotách minus 7 °C a nižších. Technologicky poměrně náročná výroba ledového vína představuje pro výrobce určité riziko. Pokud nebudou výše uvedené zákonné podmínky na výrobu splněny, nemůže být takové víno zařazeno mezi přívlastková vína a smí být uváděno do oběhu pouze jako víno jakostní. Vzhledem k poměrně nízké výlisnosti by to znamenalo citelnou ekonomickou ztrátu.¹⁶⁸

Produkce **slámového vína** je o něco méně riskantní než je tomu v případě ledového vína. Vinné hrozny se totiž neponechávají na keřích révy, ale po sklizni se po dobu 3 měsíců skladují umístěny na slámě, rákosu, nebo zavěšeny ve větraném prostoru. K lisování lze nicméně přistoupit již po 2 měsících od sklizně pokud cukernatost vinných hroznů dosahuje 32 °NM.¹⁶⁹

Etiketa jakostních vín s přívlastkem musí obsahovat název vinařské oblasti, ve které bylo víno vyrobeno, a také název vinařské podoblasti, ve které byly vinné hrozny, použité při výrobě, sklizeny. Mezi povinná označením dále spadá údaj „jakostní víno s přívlastkem“ nebo „víno s přívlastkem“ a uvedení druhu přívlastku. Etiketa dále může obsahovat název odrůdy, ročník

---

167 Plíseň *Botritis cinerea* vytváří ve slupkách bobulí vinných hroznů mikrotrhliny, kterými uniká voda, a tudíž se zvyšuje koncentrace cukrů v bobulích.

168 Viz ustanovení §19 odst. 10 ZVV

169 Viz ustanovení §19 odst. 11 ZVV

sklizně a také název vinařské obce a viniční tratě pokud produkty užitě při výrobě pocházejí alespoň z 85 % z daného místa.¹⁷⁰

4.4.5 Víno originální certifikace

Označování VOC je projevem vinohradnické a vinařské samosprávy v rámci zásad apelačního systému. Toto označení smí užívat pouze členové sdružení pověřených Ministerstvem zemědělství. Na základě žádostí sdružení uděluje ministerstvo povolení, ve kterém stanoví podmínky, za nichž lze produktům přiznat označení vína originální certifikace a uvádět je do oběhu.¹⁷¹ Na základě přiznaného povolení a při splnění zákonných podmínek pak zařídění vín provádí samo sdružení prostřednictvím svých degustátorů.¹⁷²

Kromě požadavku členství v pověřeném sdružení¹⁷³ ZVV v ustanovení §23 odst. 1 stanoví rovněž požadavky na lokalitu a jakost. Víno VOC musí být vyrobeno na území stejně velkém nebo menším než je vinařská obec a vinné hrozny určené k výrobě vína mohou být sklizeny pouze na viničích z takto vymezeného území. Víno VOC musí dále splňovat minimální kvalitativní požadavky stanovené pro jakostní víno dle ZVV.¹⁷⁴

K roku 2021 je v České republice registrováno celkem 13 spolků, přičemž historicky prvním byl spolek VOC Znojmo.¹⁷⁵ Každé sdružení přiznává označení VOC pouze vybraným odrůdám, které vykazují znaky typické pro svůj region. Jednotlivá sdružení samostatně upravují např. maximální hektarový výnos, obsah zbytkového cukru, povolené enologické postupy ale i způsob balení vína do lahví určitého objemu.¹⁷⁶

4.4.6 Vína šumivá a perlivá

Šumivé víno je produkt získaný alkoholovým kvašením vinných hroznů, hroznového moštu nebo vína, který v uzavřené nádobě při teplotě 20 °C dosahuje přetlaku nejméně 3 baru. Přetlak v nádobě způsobuje rozpuštěný oxid uhličitý, který pochází výhradně z kvašení. Jelikož je šumivé

---

170 Viz ustanovení §19 odst. 14 ZVV

171 Viz ustanovení §23 odst. 2, 4 a 8 ZVV

172 Viz BUBLÍKOVÁ, L.: *Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno*, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2020. ISBN 978-80-7434-585-2. str. 21

173 Sdružení kterému bylo uděleno povolení dle ustanovení §23 odst. 9 ZVV.

174 Viz RADA, T., TKÁČIKOVÁ J., KUNC O. *Zákon o vinohradnictví a vinařství: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-705-6. str. 119

175 Viz BUBLÍKOVÁ, L.: *Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno*, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2020. ISBN 978-80-7434-585-2. str. 21

176 Viz BUBLÍKOVÁ, L.: *Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno*, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2019. ISBN 978-80-7434-531-9. str. 41-54

víno vyráběno scelením musí celkový obsah alkoholu kupáže¹⁷⁷ dosahovat nejméně 8,5 % objemových.¹⁷⁸ Produkt vyrobený při splnění mírně přísnějších podmínek na přetlak v nádobě a celkový obsah alkoholu mohou výrobci označit jako „sekt“ nebo „jakostní šumivé víno“.¹⁷⁹

Národní právní úprava v ustanovení §20 ZVV rozlišuje další druhy šumivého vína - jakostní šumivé víno stanovené oblasti nebo sekt s. o., pěstitelský sekt, aromatické jakostní šumivé víno, aromatický sekt s. o. nebo aromatické jakostní šumivé víno stanovené oblasti. Zákon pro každý druh zvlášť stručně uvádí podmínky pro jeho výrobu a označování. Větší část právní úpravy je však ponechána unijním pramenům práva. Právní předpisy EU upravují zejména povolené enologické postupy, bližší podmínky označování šumivých vín a rozeznává druh šumivého vína, který ZVV neupravuje a sice šumivé víno dosycené oxidem uhličitým.¹⁸⁰

Definici **perlivého vína** obdobně jako u šumivého vína ZVV neobsahuje a odkazuje na unijní právní normy. Perlivé víno je výrobek, který vykazuje skutečný obsah alkoholu nejméně 7 % objemových a získává se z vína jehož celkový obsah alkoholu činí nejméně 9 % objemových. Perlivé víno smí být baleno do nádob o objemu nejvýše 60 litrů, ve kterých vykazuje přetlak nejméně 1 bar a nejvýše 2,5 baru způsobený rozpuštěným endogenním¹⁸¹ oxidem uhličitým.¹⁸² Přípustná je také výroba „perlivého vína dosyceného oxidem uhličitým“ pokud je do produktu oxid uhličitý alespoň z části dodán.¹⁸³ Česká právní úprava zvlášť upravuje podmínky výroby a označování druhu perlivého vína nazvaného „jakostní perlivé víno“.¹⁸⁴

Smyslové požadavky na jakost šumivých a perlivých vín jsou upraveny v příloze č. 5 vyhlášky č. 88/2017 Sb.

4.4.7 Ostatní vína

Kromě výše uvedených produktů vinařství existuje řada druhů vín a vinných nápojů s charakteristickými vlastnostmi a zvláštními výrobními postupy.

Likérové víno je charakteristické poměrně vysokým obsahem alkoholu. Skutečný obsah alkoholu musí činit 15 % - 22 % objemových a celkový obsah alkoholu nejméně 17,5 %

---

177 Kupáží se rozumí hroznový mošt, víno nebo směs hroznových moštů nebo vín určených k výrobě šumivého vína.

178 Viz příloha XIb bod 4 Nařízení Rady (ES) č. 491/2009

179 Viz ustanovení §20 odst. 2 ZVV

180 Jedná se o Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/33 a Nařízení Rady (ES) č. 491/2009

181 Mající příčinu výhradně v kvašení produktu.

182 Viz příloha XIb bod 8 Nařízení Rady (ES) č. 491/2009

183 Viz příloha XIb bod 9 Nařízení Rady (ES) č. 491/2009

184 Viz ustanovení §21 ZVV

objemových. Likérové víno se získává z částečně zkvašeného hroznového moštu, z vína nebo ze směsi těchto produktů.¹⁸⁵ Víno se dále fortifikuje¹⁸⁶ dodáním alkoholu vinného původu nebo vinného destilátu. Mezi likérová vína vyráběná z čerstvého moštu a alkoholu patří Portske a Sherry.¹⁸⁷

Aromatizované vinné výrobky ZVV blíže neupravuje a pouze odkazuje na unijní normy. Tato kategorie produktů odvozuje svůj název od enologického postupu aromatizace prostřednictvím látek s aromatickými vlastnostmi.¹⁸⁸ **Aromatizované víno** obsahuje skutečný obsah alkoholu nejméně 14,5 % objemových, avšak méně než 22 % objemových a celkový obsah alkoholu nejméně 17,5 % objemových. Je povolené nápoj přislazovat a přidávat do něj alkohol, hroznový mošt, cukr nebo barviva, nicméně podíl vína v nápoji musí činit nejméně 75%.¹⁸⁹ Představitelem této kategorie je vermut, pro jehož výrobu je charakteristická fortifikace alkoholem a aromatizace látkami z pelyňku.¹⁹⁰

Obsah alkoholu **aromatizovaného vinného nápoje** se smí pohybovat v hodnotách 4,5 % - 14,5 % objemových, jelikož přídavek alkoholu je zakázán. Obsah vína musí činit nejméně 5 0%. Přídavek hroznového moštu, cukru nebo barviv je možný. Tento nápoj je povoleno přislazovat.¹⁹¹ Mezi aromatizované vinné nápoje řadíme např. Glühwein.¹⁹²

Aromatizovaný vinný koktejl se vyrábí z vína, kterého je v nápoji obsaženo alespoň 50%. Skutečný obsah alkoholu činí 1,2 % - 10 % objemových. Přídavkem mohou být barviva a nápoj může být přislazen.¹⁹³

Odalkoholizované víno je nápoj vyrobený z vína, jehož skutečný obsah alkoholu byl destilací nebo jiným technologickým postupem snižen na hodnotu 0,5% objemových a nižší. Je povolen přídavek oxidu uhličitého, aromatických látek nebo cukru, ale objem zbytkového cukru nesmí být vyšší než-li 75 g/l. Za splnění obdobných podmínek je možné vyrábět také **nízkoalkoholické víno**, které má hodnotu obsahu alkoholu stanovenou v rozpětí 0,5% – 5% objemových.¹⁹⁴

---

185 Viz příloha VII část II bod 3 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013

186 Obohacení o látky které se víně přirozeně nacházejí, ale v menším množství.

187 Viz STEIDL, R. *Sklepní hospodářství*. V českém jazyce vyd. 2., aktualiz. Přeložil SEDLO, J. Valtice: Národní vinařské centrum, 2010. ISBN 978-80-903201-9-2. str. 262

188 Viz ustanovení čl. 3 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1334/2008

189 Viz ustanovení čl. 3 odst. 2 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 251/2014

190 Viz příloha II písm. A bod 3 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 251/2014

191 Viz ustanovení čl. 3 odst. 3 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 251/2014

192 Viz příloha II písm. B bod 8 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 251/2014

193 Viz ustanovení čl. 3 odst. 4 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 251/2014

194 Viz ustanovení §25 odst. 1 a 2 ZVV

Mešní víno je důležitou součástí křesťanské liturgie. Při výrobě mešního vína je kromě národní a unijní právní úpravy nutné dbát především předpisů církevních. Podrobné požadavky na výrobu mešního vína jsou stanoveny Českou biskupskou konferencí. Hrozny určené k výrobě mešního vína musí pocházet pouze z území Čech a Moravy a při sklizni dosahovat cukernatosti minimálně 20 °NM.¹⁹⁵ Cukernatost mešních vín je povoleno zvyšovat pouze pomocí zahuštěného hroznového moštu, nikoliv řepného cukru. Přídavek barviv, aromat či jiných chemických látek není povolen.¹⁹⁶ Pro výrobu mešních vín tedy platí obdobná pravidla jaká ZVV stanoví pro některá jakostní vína s přívlastkem.

4.5 Označování vín

V odvětví vinařství se označováním rozumí všechna slova, údaje, ochranné známky, obchodní značky, vyobrazení nebo symboly na obalu, dokladu, štítku, etiketě nebo krčkové či rukávové etiketě, které se k danému výrobku vztahují.¹⁹⁷

Právní požadavky na označování jsou stanoveny především v unijních normách.¹⁹⁸ Národní právní předpisy tedy vyplňují prostor, který jim byl právem EU ponechán. Obecné požadavky označování jsou ZVV stanoveny v ustanovení §16 a také v §17 vyhlášky č. 88/2017 Sb. U některých druhů vín upravuje ZVV určité aspekty označování podrobněji. Úpravu označování obsahuje také zákon o potravinách, zejména požadavek uvádět informace o potravinách v českém jazyce.¹⁹⁹ Pro účely označování vín není povolené užívat jiné údaje, než ty stanovené výše uvedenými právními předpisy. Při označování rozlišujeme údaje povinné, nepovinné a zakázané. Povinné údaje dle ustanovení **článků 118 a 119 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013** zahrnují:

- druh výrobku
- zeměpisné označení u vín s CHZO/CHOP
- skutečný obsah alkoholu v procentech objemových
- uvedení provenience
- název stáčírny, výrobce nebo prodejce

---

195 Viz Jaké je tajemství mešního vína? [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <https://www.katyd.cz/tema/jake-je-tajemstvi-mesniho-vina.html>

196 Viz NAGY I., Čitbaj F., *Liturgické a omšové vína*. Vinařský obzor 9/2009. ISSN 1212-7884. str. 430

197 Viz ustanovení čl. 117 písm. a) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013

198 Jedná se o Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/33, Prováděcí Nařízení Komise (EU) 2019/34 a Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011.

199 Viz ustanovení §3 odst. 1 písm. e) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách

- název dovozce u dovážených vín
- údaj o obsahu cukru šumivých vín
- číslo šarže
- jmenovitý objem²⁰⁰
- údaj o alergenní složce
- zvláštní pravidla pro některá vína²⁰¹

Seznam druhů výrobků je uveden v příloze VII část II nařízení Rady č. 1308/2013. V některých případech lze název druhu výrobku vynechat, přestože se jedná o povinný údaj. Například u vín s CHZO/CHOP lze tento výraz vynechat pokud na etiketě výrobku bude uveden tradiční výraz.²⁰²

Údaj o obsahu cukru je v ČR kromě šumivých vín povinný také u všech vín s CHOP a dále u vín sudových, čepovaných a rozlétaných.²⁰³ Při označování obsahu cukru se užije výrazů podle **přílohy III části A a B nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/33**. Pokud obsah cukrů opravňuje k užití více výrazů, výrobce smí vybrat pouze jeden. Z látek vyvolávajících alergie se u produktů vinařství setkáme se siřičitany, vaječnými a mléčnými produkty. Jedná se o látky užívané pro číření a stabilizaci vína. Výrazy, kterými lze tyto látky označovat, jsou upraveny v unijních právních předpisech.²⁰⁴

ZVV v ustanovení §16 odst. 4 mezi povinné údaje dále řadí logotyp pro vína s CHZO/CHOP. Barevné provedení a umístění logotypu je upraveno v ustanovení §15 a příloze č. 26 vyhlášky č. 88/2017 Sb. Pro SZPI jsou při kontrole největší prioritou následující povinné údaje: druh výrobku, uvedení provenience, název stáčírny, výrobce nebo prodejce, název dovozce a údaj o alergenu.²⁰⁵

Mezi nepovinné údaje dle čl. 120 **nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1308/2013** patří:

- ročník sklizně

---

200 Objem, o němž se předpokládá, že je v obalu obsažen.

201 Např. šumivé víno dosycené oxidem uhličitým a perlivé víno dosycené oxidem uhličitým musí být doplněny o slova „získáno dosycením oxidem uhličitým“.

202 Viz označování vína podle platných právních předpisů [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <https://www.szpi.gov.cz/clanek/oznacovani-oznacovani-vina-podle-platnych-pravnych-predpisu.aspx>

203 Viz ustanovení §16 odst. 3 a 7-9 ZVV

204 Viz ustanovení čl. 41 a příloha I část A Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/33

205 Viz označování vína podle platných právních předpisů [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <https://www.szpi.gov.cz/clanek/oznacovani-oznacovani-vina-podle-platnych-pravnych-predpisu.aspx>

- název moštové odrůdy nebo odrůd
- údaj o obsahu cukru²⁰⁶
- tradiční výrazy u vín s CHZO/CHOP
- symbol EU pro označení CHZO/CHOP
- údaje odkazující na určité výrobní metody
- název jiné zemědělské jednotky než základní oblast u vín s CHZO/CHOP

Mezi nepovinné údaje podle unijních předpisů patří také piktogramy upozorňující na obsah SO₂ a stopy vaječných nebo mléčných produktů.²⁰⁷

Pro uvedení ročníku je nutné, aby 85 % vinných hroznů užitých při výrobě produktu bylo sklizeno v daném roce. V případě uvedení názvu moštové odrůdy u vín s CHZO/CHOP musí rovněž 85% vinných hroznů pocházet z dané odrůdy. Tato hranice je zvýšena na 100 % pokud je odrůd více a ty pak musí být uvedeny v sestupném pořadí. U vín bez CHZO/CHOP pocházejících ze zemí EU nebo ze třetích zemí je možné na etiketách uvést údaj „odrůdové víno“ a název odrůdy. U vín bez CHZO/CHOP vyrobených v České republice naopak výraz „odrůdové víno“ nesmí být použit a rovněž není povoleno užít názvu odrůd uvedených ve Státní odrůdové knize.²⁰⁸

ZVV výčet nepovinných údajů rozšiřuje o možnost uvádět na obalech produktů ocenění získaná na soutěžích a výstavách vín nebo o údaj, že víno splňuje požadavky církví nebo náboženských společnosti jako např. mešní víno.²⁰⁹

Z výše uvedeného je patrné, že právní regulace této oblasti nepřipouští užití jiných údajů a způsobů označování, než těch uvedených v unijních předpisech, ZVV a vyhlášce č. 88/2017 Sb. Přesto úpravu označování provází i výslovné zákazy. ZVV nepřipouští užití slov, která by ve spotřebiteli mohla vyvolat dojem, že produkt má zesílený účinek.²¹⁰ Demonstrativní výčet zakázaných výrazů a slovních spojení je obsažen v ustanovení §16 odst. 2 ZVV. Dále je zakázáno označovat jako víno nápoje připravené ze zředěného hroznového moštu, alkoholické nápoje vyrobené kvašením výluhů z matolin, alkoholické nápoje vyrobené kvašením zředěných

206 Pokud se nejedná o povinný údaj dle ustanovení čl. 119 odst. 1 písm. g) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013.

207 Viz příloha I část B Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/33

208 Viz označování vína podle platných právních předpisů [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <https://www.szpi.gov.cz/clanek/oznacovani-oznacovani-vina-podle-platnych-pravnich-predpisu.aspx>

209 Viz ustanovení §16 odst. 4 a 5 ZVV

210 Viz RADA, T., TKÁČIKOVÁ J., KUNC O. *Zákon o vinohradnictví a vinařství: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-705-6. str 64

vinných kalů a nápoje vzniklé smísením vína s alkoholickými nápoji vyrobenými z ovoce, sladu, medu, rostlin a jejich výluhů.²¹¹

4.5.1 Označování čepovaných, rozlévaných a sudových vín

Výše popsaná pravidla označování se uplatní v případě vína v obalu určeném pro spotřebitele. Tím je jednorázový, znovu nenaplňitelný obal o maximálním objemu 20 litrů na kterém, příp. na jeho etiketě jsou uvedeny údaje pro označování. Jiný režim platí u vín čepovaných, rozlévaných a částečně také u vín sudových. Nejprve je však nutné jednotlivá označení od sebe odlišit. Čepované víno prodejce nabízí spotřebiteli k bezprostřední konzumaci z jednorázového obalu v místě prodeje, příp. jako zabalené na žádost spotřebitele. Rozlévaným vínem se rozumí víno prodávané spotřebiteli k bezprostřední konzumaci z obalu o objemu maximálně 5 litrů.²¹²

Víno uváděné do oběhu v jiném obalu než obalu určeném pro spotřebitele ZVV nazývá nebaleným vínem.²¹³ Nebalené víno pak výrobce může označit jako sudové, pokud bylo vyrobeno v ČR, a to z vinných hroznů sklizených v ČR nebo jiném členském státě EU. Nebalené víno může za sudové označit i příjemce vína ze třetích zemí.²¹⁴ Prodávající čepovaného, rozlévaného a sudového vína je v místě nabídky dle ustanovení **§16 odst. 7-9 ZVV** povinen zveřejnit tyto snadně čitelné údaje:

- druh produktu
- označení CHZO/CHOP pokud jej víno obsahuje
- označení tradičního výrazu pokud jej víno obsahuje
- skutečný obsah alkoholu
- obsah zbytkového cukru
- označení stáčírny
- údaj o provenienci
- údaj o alergenní složce

---

211 Viz ustanovení §16 odst. 10 ZVV

212 Viz Označování sudových, čepovaných a rozlévaných vín v zařízeních společného stravování, ve vinotékách a dalších prodejních místech [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na:

<https://www.szpi.gov.cz/clanek/oznacovani-sudovych-cepovanych-a-rozlevanych-vin-v-zarizenich-spolecneho-stravovani-ve-vinotekach-a-dalsich-prodejnich-mistech.aspx>

213 Viz ustanovení §3 odst. 1 písm u) ZVV

214 Viz ustanovení §16b odst. 1 ZVV

U sudového vína mezi povinné údaje dále patří označení šarže vína. Údaje o alergenní složce prodejce zveřejní způsobem upraveným v §9a zákona o potravinách.²¹⁵

4.6 Zatřídění vína

Zatřídění je zákonem upravený postup rozboru a hodnocení vína, který je zároveň podmínkou pro jeho uvádění do oběhu. Zatřídění podléhají kategorie produktů vymezené v ustanovení §26 odst. 1 ZVV a samotné hodnocení vína pro účely zatřídění provádí na základě žádosti výrobce vína Komise SZPI pro hodnocení a zatřídování vína.²¹⁶

Výrobce před podáním žádosti o zatřídění nejprve odebere vzorek vína a na vlastní náklady zajistí jeho rozbor v některé z akreditovaných laboratoří. Po odběru vzorků již není možné na víno aplikovat žádné enologické postupy s výjimkou obvyklé péče o víno. Výsledky rozboru spolu se vzorkem vína a dokladem o uhrazení správního poplatku výrobce doloží k žádosti o zatřídění a vše doručí SZPI.²¹⁷

Senzorické hodnocení provádí zpravidla sedmičlenná komise složená z vinařských odborníků, kteří musí mít platné osvědčení o složení senzorické zkoušky.²¹⁸ Každý člen komise hodnotí vlastnosti vína individuálně prostřednictvím hodnotícího formuláře. Členové komise mohou vyslovit souhlas, nebo nesouhlas se zatříděním vína. V případě nesouhlasu je možné navrhnout sestupnění²¹⁹ vína, nebo jeho vyřazení.²²⁰

Pokud žádosti o zatřídění nebude vyhověno, může výrobce postupovat dvěma způsoby. Proti rozhodnutí o zatřídění vína nebo jeho uvedení do oběhu je přípustné odvolání dle ustanovení §81 odst. 1 správního řádu, a to do 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí.²²¹ Druhým řešením je odstranění choroby či vady vína a podání opětovné žádosti o zatřídění, a to nejdříve po uplynutí

---

215 Viz ustanovení §16 odst. 9 ZVV

216 Viz RADA, T., TKÁČIKOVÁ J., KUNC O. *Zákon o vinohradnictví a vinařství: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-705-6, str. 134-135

217 Viz ustanovení §26 ZVV

218 Viz čl. 2 a 6 Organizačního a jednacího řádu Komise Státní zemědělské a potravinářské inspekce pro hodnocení a zatřídování vína [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <https://www.szpi.gov.cz/clanek/organizacni-a-jednaci-rad-komise-statni-zemedelske-a-potravinarske-inspekce-pro-hodnoceni-a-zatridovani-vina.aspx>

219 Sestupnění je ponížení zatřídění u šarže ze které vzorek vína pochází.

220 Viz čl. 8 Organizačního a jednacího řádu Komise Státní zemědělské a potravinářské inspekce pro hodnocení a zatřídování vína

221 Viz čl. 12 Organizačního a jednacího řádu Komise Státní zemědělské a potravinářské inspekce pro hodnocení a zatřídování vína

2 měsíců ode dne nabytí právní moci původního rozhodnutí. Pro totéž víno však smí výrobce podat žádost o zatřídění pouze dvakrát.²²²

4.7 Uvádění produktu do oběhu

Uváděním do oběhu resp. na trh se rozumí držení potravin za účelem prodeje včetně nabízení k prodeji nebo jakékoliv jiné formě převodu, jakožto i samotný prodej nebo jiná forma převodu.²²³

Požadavky na uvádění veškerých produktů vinařství do oběhu jsou vymezeny v ustanovení §27 ZVV a mohou být povahy administrativní, enologické nebo zdravotní. Některé platí obecně pro všechny produkty, jiné pouze pro konkrétní druhy produktů např. pro víno. Základním požadavkem je bezpečnost produktu, který nesmí být škodlivý pro zdraví nebo nevhodný k lidské spotřebě.²²⁴ S tím souvisí zákaz přídavku jakýchkoliv látek do produktu, pokud jejich použití není upraveno právními předpisy EU, ZVV nebo vyhláškou č. 88/2017 Sb.²²⁵ ZVV dále výslovně poukazuje na nepřipustnost některých forem nekalé soutěže²²⁶ např. klamavé označení produktu. Do oběhu rovněž není povoleno uvádět produkt, u něhož nebyly splněny požadavky na jakost, zatřídění, hodnoty obsahu alkoholu a také produkt falšovaný. Produkt smí být balen jen do zákonem²²⁷ povolených obalů a označován podle pravidel popsanych výše v kapitole o označování produktu. Výrobci zákon ukládá povinnost vést řádné evidenční knihy. Při prodeji vína je výrobce povinen zajistit, aby nedošlo k záměně s ovocným vínem nebo jinými nápoji. Není povoleno mísit rozlévané víno z načatých obalů o objemu do 2 litrů. Mísit víno ve vinný střík je možné pouze v přítomnosti spotřebitele.

4.7.1 Falšování produktu

Definici falšování produktu v ustanovení §3 odst. 2 ZVV upravuje ve třech bodech. Prvním bodem je „*použití enologických postupů, které jsou v rozporu s přílohami k nařízení Komise (EU) č. 606/2009, kterým se stanoví některá prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 479/2008...*“.²²⁸ Tímto se rozumí použití jiné než povolené vstupní suroviny pro výrobu produktu a použití nepovolených přídavků např. syntetických barviv, glycerolu nebo lihu jiného

222 Viz ustanovení §26 odst. 11 ZVV

223 Viz ustanovení čl. 3 odst. 8 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002

224 Viz ustanovení čl. 3 odst. 14 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002

225 Viz ustanovení §12 odst. 2 ZVV

226 Nekalá soutěž je upravena v ustanovení §2976-2990 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

227 Jedná se o zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví.

228 Viz ustanovení §3 odst. 2 písm a) bod 1 ZVV

botanického původu než z vinných hroznů. Podle druhého bodu se falšováním rozumí přidavek vody a alkoholu, který je v rozporu s povolenými enologickým postupy. Třetím bodem právní úpravy falšování je neoprávněné užití zeměpisného označení.²²⁹ Kontrolu falšování produktů provádí SZPI. Ta v roce 2019 zkontrolovala celkem 1036 šarží vína, z nichž pouze 12 bylo falšováno.²³⁰ V minulosti bylo nicméně falšování velkým problémem zejména u sudového vína. V období let 2012-2015 počet nevyhovujících vzorků sudového vína kontrolovaných SZPI činil vždy přes 30 % z celkového množství kontrolovaných vzorků.²³¹

4.8 Evidenční knihy

Evidenční knihy představují evidenci zaznamenávající vstupy a výstupy produktů v odvětví vína. Povinnost vést evidenční knihy je dána osobám, které drží nebo zprostředkovávají produkt za účelem výkonu svého podnikání nebo k obchodním účelům, tedy především producentům, stáčírnám, zpracovatelům a obchodníkům.²³²

Tato evidence může být rozdělena do několika evidenčních knih a může být vedena v pevné vazbě nebo v elektronické podobě tak, aby uvedený záznam byl proveden nevratně s uvedením jména osoby, která jej provedla.²³³ Obchodní zprostředkovatelé vedou evidenční knihy v registru.²³⁴

Operace zapisované do evidenčních knih jsou vymezeny ve ustanovení článku 29 **Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/273**. Mezi zapisované operace tak patří mimo jiné druh a množství použitého produktu, enologické postupy a ošetřování produktu jako např. zvyšování obsahu alkoholu, slazení, přikyselování, odkyselování, plnění vína do nádob včetně uvedení počtu nádob a celkového objemu.

Evidenční kniha musí být vedena samostatně pro každý podnik a vede se přímo v zařízení, kde se výrobky skladují.²³⁵ Povinnost vést evidenční knihy se nevztahuje na maloobchodníky²³⁶, hospodářské subjekty prodávající nápoje ke spotřebě přímo na místě a také na hospodářské subjekty, které skladují nebo prodávají výlučně vinařské výrobky v nádobách o jmenovitém

---

229 Viz Falšování produktu [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <https://www.szpi.gov.cz/clanek/falsovani-produktu.aspx>

230 Viz BUBLÍKOVÁ, L.: *Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno*, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2020. ISBN 978-80-7434-585-2. str. 40

231 Viz Důvodová zpráva k zákonu č. 26/2017 Sb., str. 7

232 Viz ustanovení čl. 147 odst. 2 Nařízení Rady (EU) č. 1308/2013

233 Viz ustanovení §13 odst. 1 vyhlášky č. 88/2017 Sb.

234 Viz ustanovení §30 odst. 3 ZVV

235 Viz ustanovení čl. 147 odst. 4 a 5 Nařízení Rady (EU) č. 1308/2013

236 Osoba provádějící podnikatelskou činnost, která zahrnuje prodej vína v malém množství ve smyslu ustanovení §3 odst. 1 písm. p) ZVV.

objemu nejvýše 10 litrů, které jsou označeny etiketou a opatřeny jednorázovým uzávěrem, jestliže celkové množství nepřekročí 5 litrů nebo 5 kilogramů u zahuštěného hroznového moštu, a 100 litrů u všech ostatních výrobců.²³⁷

Uzávěrka evidenčních knih se provede k 31. červenci daného roku.²³⁸ Evidenční knihy musí být uchovávány po dobu nejméně pěti let poté, co bylo uzavřeno účetnictví, k němuž se vztahují.²³⁹

4.9 Spotřební daň z vína

Spotřební daň je selektivní nepřímá²⁴⁰ daň z prodeje specifických produktů. Prostřednictvím spotřební daně je regulována spotřeba vybraných výrobků. Typickým příkladem je zavedení daně ze spotřeby alkoholu nebo tabáku s cílem snížit spotřebu a zmírnit tak negativní dopad na společnost.²⁴¹ Spotřební daň je zároveň významnou složkou státního rozpočtu ČR. Podíl spotřebních daní tvoří 11-13 % příjmu státního rozpočtu.²⁴²

Víno a meziprodukty patří mezi vybrané výrobky pro účely spotřebních daní dle ustanovení §1 odst. 2 **zákona č. 353/2003 Sb. o spotřebních daních** (dále jen „ZSD“). Na celkovém výnosu spotřební daně za alkohol se daň uvalená na víno a meziprodukty podílí pouze 3 %. Příčinou tohoto nepoměru je specifické postavení tichého vína v daňovém právním řádu. Tichým vínem se pro účely spotřebních daní rozumí víno, které není šumivým vínem ani meziproduktem dle ustanovení §93 ZSD. Osoba, které produkuje výhradně tiché víno o objemu maximálně 2 hl v kalendářním roce se vůbec nestává plátcem daně. Osoba, která hranici 2 hl překoná, se formálně stává plátcem daně, nicméně sazba daně z tichého vína je stanovena na 0 Kč/hl. Tiché víno představuje více než 90 % celkové produkce vína. Z hlediska objemu tedy více než 90% produkce vína v ČR kvůli nulové sazbě spotřební daně nepřispívá do státního rozpočtu.²⁴³ Pro šumivá vína a meziprodukty (např. burčák) je daňová sazba ZSD nastavena shodně na 2 340 Kč/hl.

V minulosti došlo k několika iniciativám, které měly směřovat k zavedení nenulové spotřební daně z tichého vína. V roce 2012 navrhovalo Ministerstvo financí zavedení daňové sazby 10 Kč

---

237 Viz ustanovení čl. 28 odst. 1 písm. a) Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/273

238 Viz ustanovení §30 odst. 5 ZVV

239 Viz ustanovení čl. 21 Prováděcí nařízení Komise (EU) 2018/274

240 Daň zahrnutá v ceně zboží nebo služeb, u které není možné určit subjekt, který bude daň platit.

241 Lidově označované jako „daň z hřichu“.

242 Viz Institut pro politiku a společnost. *Zdanění spotřeby v České republice*. str. 3 [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <https://www.politikaspolecnost.cz/aktualne/zdaneni-spotreby-v-ceske-republice-2/>

243 Viz CEVRO Institut. *Ekonomika po koronakrizi: Revize spotřebních daní z alkoholu*. str. 13 [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <https://www.cevroinstitut.cz/data/2021-spotrebnidane-alkohol.pdf>

na litr tichého vína.²⁴⁴ Vůči tomuto záměru se svým stanoviskem negativně vymezil Svaz vinařů České republiky (dále jen „SVČR“), který proti zavedení spotřební daně na tichá vína vznesl řadu argumentů. Z tradičních vinařských zemí má symbolickou spotřební daň na víno zavedenou pouze Francie a Řecko. Zavedení spotřební daně v Maďarsku bylo vyhodnoceno jako neúspěšné a daň byla opět zrušena. SVČR dále poukazoval na vysokou nákladnost a administrativní zátěž. Zavedení spotřební daně by dále mohlo vést ke znevýhodnění vín produkovaných v ČR a naopak k nárůstu nákupů vín ze třetích zemí, které spotřební daň zavedenu nemají.²⁴⁵

V roce 2019 zveřejnil Institut pro politiku a společnost svoji analýzu daně ze spotřeby v ČR.²⁴⁶ Se studií spotřební daně z alkoholu přispěl v roce 2021 také Institut CEVRO.²⁴⁷ Obě studie považují nulovou sazbu na tiché víno za nelogickou a nesystémovou výjimku, která neplní žádný z cílů spotřební daně. Řešení spatřují v zavedení základní sazby spotřební daně pro tichá vína a snížené sazby pro malé vinaře.

Prosazování nulové sazby bylo jedním z hlavních bodů programů kandidátů na prezidenta SVČR. Vítěz voleb, PhDr. Martin Chlad, má v úmyslu navázat na původní studii spotřební daně, kterou SVČR vypracoval a aktualizovat ji. Z výše uvedeného je patrné, že spotřební daň z tichého vína je stále aktuální a citlivé téma.²⁴⁸

Zákonodárce by před případnou změnou daňových zákonů měl vzít v potaz vývoj v tradičních vinařských zemích²⁴⁹ a zohlednit dopad změny daňové sazby na vinařské regiony ČR. Obecným záměrem státu by měla být podpora produkce kvalitního a konkurenceschopného vína, podpora vinařské turistiky a vinařských a vinohradnických podniků. Dle mého názoru by zavedení spotřební daně bylo v rozporu se zájmy českých a moravských vinařů a vnášelo by pouze další nejistoty do tradičního zemědělského oboru, který přispívá k utváření regionální kultury a krajinného rázu.

---

244 Viz NYITRAY T., *Společně odvrátíme hrozbu spotřební daně!* Vinařský obzor 11/2012. ISSN 1212-7884. str. 576

245 Viz Svaz vinařů České republiky. *Spotřební daň na tichá vína*. [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <https://www.datocms-assets.com/25489/1591757891-spotrebnidannatichavinaproweb.pdf>

246 Viz Institut pro politiku a společnost. *Zdanění spotřeby v České republice*. [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <https://www.politikaspolecnost.cz/aktualne/zdaneni-spotreby-v-ceske-republice-2/>

247 Viz CEVRO Institut. *Ekonomika po koronakrizi: Revize spotřebních daní z alkoholu*. [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <https://www.cevroinstitut.cz/data/2021-spotrebnidane-alkohol.pdf>

248 Svaz vinařů České republiky. *Přehled kandidátů pro volbu prezidenta Svazu vinařů České republiky*. [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <https://www.svcr.cz/files/2021/07/b0d59f0ff8acb5cdcc2104ebd5f95482.pdf>

249 Např. Francie, Španělsko, Itálie.

Shrnutí

Právní vztahy a instituty v oblasti vinařství jsou upraveny především právními předpisy EU. Na unijní normy navazují ZVV a také prováděcí vyhláška č. 88/2017 Sb., které výrobcům usnadňují orientaci v právech a povinnostech v odvětví vinařství. Výrobci jsou povinni dodržovat především podmínky výroby a nakládání s produkty, provozní a hygienické požadavky a řádně vést vinařskou evidenci, případně umožnit kontrolu produkce.

Předpokladem pro pochopení právní regulace oblasti vinařství je znalost a orientace čtenáře v klasifikaci konečných produktů vinařské činnosti. Klasifikace vinařských produktů ve své podstatě představuje rámec zákonných požadavků na výrobu jednotlivých druhů produktů, jejich označování, případně zařídění a konečné uvádění do oběhu.

S klasifikací přímo souvisí velmi významná vinařská problematika označování produktu. Účelem právní úpravy označování vína je propagace kvality produktu a ochrana spotřebitele. V současnosti je problematika označování produktu v rámci režimů jakosti velmi podrobně upravena právními předpisy EU. Cílem politiky jakosti EU je chránit vlastnosti produktů dané jejich zeměpisným původem. V ČR nicméně převažuje klasifikace vína založená na cukernatosti vinných hroznů, nikoliv na jejich původu. Alternativa v podobě vína originální certifikace je spíše projevem vinařské samosprávy, kdy zařídění vína podle vlastních kritérií provádějí samy spolky VOC. Apelační systém se tak v ČR týká výhradně několika vybraných odrůd, přičemž označení přívlasktu je pouze částečně nahrazeno. Do budoucna by bylo vhodné zpracovat analýzu přínosu apelačního systému a způsob označování vína aktualizovat.

Některé kategorie produktů nelze uvést do oběhu bez zařídění. Smyslem institutu zařídění je ochrana spotřebitele prostřednictvím činnosti orgánu státního dozoru. Proces zařídění provádí SZPI a jeho účelem je prověřit senzorické, chemické a jakostní vlastnosti produktu. Zařídění však představuje určitou administrativní a finanční zátěž, které se obzvláště vinaři produkující víno v malém množství snaží vyhnout. Své produkty, které by splňovaly podmínky pro přívlasktová vína, uvádí do oběhu jako víno zemské.

Obchodu s vínem se dotýká úprava z odvětví finančního, respektive daňového práva. Vzhledem k tomu, že produkce vína má dopad také na společenský život venkova a vnitrostátní cestovní ruch, zavedení spotřební daně na tichá vína by mohlo negativně ovlivnit celé odvětví. Vinohradnictví a vinařství jsou náročné obory lidské činnosti závislé na mnoha nejistých vstupech, například klimatických a povětrnostních podmínkách. Smyslem právní úpravy by tak měla být snaha o stabilitu prostředí, čemuž by změna daňových zákonů jednoznačně neprospěla.

5 Organizace, vzdělávání a výzkum

Vinohradnické a vinařské organizace můžeme rozdělit na mezinárodní a vnitrostátní. O mezinárodních organizacích již bylo pojednáno výše, proto se zde budu věnovat pouze organizacím působícím v ČR.

5.1 Orgány státní správy

Ústředním orgánem státní správy pro zemědělství, rostlinolékařskou péči a pro potravinářský průmysl je Ministerstvo zemědělství. Ministerstvo zemědělství řídí další organizace, které vykonávají činnost na některém z úseků vinohradnictví a vinařství. Jedná se o Státní zemědělskou a potravinářskou inspekci a Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský.²⁵⁰ V působnosti Ministerstva zemědělství je také Státní zemědělský intervenční fond.²⁵¹

ÚKZÚZ se sídlem v Brně byl zřízen na základě zákona č. 147/2002 Sb., o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském, nicméně působnost má podrobně stanovenu zvláštními předpisy, a to zejména ZVV, zákonem o oběhu osiva a zákonem o rostlinolékařské péči. Na úseku vinohradnictví a rostlinolékařské péče provádí správní řízení, kontrolní, dozorové a jiné správní činnosti.²⁵² ÚKZÚZ je podle ZVV pověřen vedením registru, uděluje žadatelům povolení k výsadbě vinic a výrobci vůči němu mají oznamovací povinnost při zahájení, přerušení nebo ukončení výroby. ÚKZÚZ dále vypracovává podklady k rozhodnutí o registraci odrůd révy, organizuje a hodnotí pokusy s révou, provádí zkoušky odrůdové pravosti klonů révy, odebírá a uchovává vzorky vín pro Evropskou databanku izotopových hodnot vín, spravuje vinici: k.ú. Znojmo viniční trať Načeratický kopec a spravuje své sklepní hospodářství.²⁵³

SZPI se sídlem v Brně byla zřízena zákonem č. 146/2002 Sb. o Státní zemědělské a potravinářské inspekci. Jedná se o dozorovou organizaci specializovanou na kontrolu zemědělských výrobků, potravin a předmětu nebo materiálů, které přichází do styku s potravinami, tabákových výrobků, reklamy a pokrmů v některých zařízeních společného stravování. Základním typem činnosti SZPI jsou komplexní audity a kontroly bezpečnosti

---

250 Viz ustanovení §15 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky

251 Viz ustanovení §1 zákona č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu

252 Viz ustanovení §2 odst. 1 zákona č. 147/2002 Sb., o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském

253 Viz Vinohradnictví [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal/trvale-kultury/vinohradnictvi/>

potravin. Smyslem kontrol je ochrana spotřebitele před nebezpečnými potravinami.²⁵⁴ Při realizaci kontrol potravin SZPI vychází ze zákona č. 255/2012 o kontrole, zákona o SZPI, zákona o potravinách a dalších zvláštních zákonů.

Podle ZVV je na úseku vinařství SZPI orgánem dozoru nad dodržováním povinností stanovených právními předpisy. Činnost SZPI spočívá především v ověření původu, cukernatosti, hmotnosti, případně odrůdy u vinných hroznů určených pro výrobu jakostních vín s přívlastkem, hodnocení a zařídování vína, kontrole průvodních dokladů, certifikaci vína podle právních předpisů EU. SZPI dále činí opatření při zjištění nedostatků, rozhoduje o způsobu zpracování vinných hroznů sklizených na vinici vysázené v rozporu s právními předpisy a rozhoduje o přestupcích dle ustanovení §39 ZVV. O provedených kontrolách průběžně informuje ÚKZÚZ.

Státní zemědělský intervenční fond (dále jen „SZIF“) se sídlem v Praze byl zřízen zákonem č. 256/2000 Sb. o Státním zemědělském intervenčním fondu. Jedná se o akreditovanou platební agenturu pro provádění opatření společné zemědělské politiky EU a zprostředkování finanční podpory z evropských i národních zdrojů. SZIF rozhoduje o poskytnutí dotací a subvencí, provádí podporu marketingu zemědělských výrobků a potravin, provádí program rozvoje venkova a vykonává dozor nad plněním povinností vyplývajících z právních předpisů EU.²⁵⁵

V rámci společné organizace trhu s vínem se SZIF podílí na poskytování investic²⁵⁶ na nová zařízení pro výrobu vinařských produktů a podpor²⁵⁷ při restrukturalizaci a přeměnách vinic. Podporována jsou opatření směřující ke změně odrůdové skladby vinice, přesun vinic do svahů, zařízení zlepšující obhospodařování vinic, investice na lisy na vinné hrozny, speciální kvasné nádoby nebo nádoby na výrobu vína a cross-flow filtry na víno.²⁵⁸

---

254 Viz kontrolní činnost SZPI [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <https://www.szpi.gov.cz/clanek/kontrolni-cinnost-szpi.aspx>

255 Viz výroční zpráva SZIF za rok 2020. str. 7 a 8 [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <https://www.szif.cz/cs/vyrocní-zpravy>

256 Za finanční rok 2018/2019 bylo vyplaceno 115 žádostí o celkovém objemu téměř 40 milionů Kč.

257 Za finanční rok 2018/2019 byla vyplacena podpora v celkové výši 91,2 milionů Kč.

258 Viz BUBLÍKOVÁ, L.: *Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno*, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2020. ISBN 978-80-7434-585-2. str. 33-34

5.2 Vinařský fond

Vinařský fond (dále jen „*Fond*“), původně zřízen v roce 2002 na základě novelizace dnes již neplatného zákona č. 115/1995 Sb. O vinohradnictví a vinařství a jeho činnost spočívala především v podpoře výsadby vinic.²⁵⁹

V současnosti je Fond upraven v **hlavě VI ZVV** a má zcela jiné úkoly. Fond je právnickou osobou, která hospodář s vlastním majetkem, ale nesmí se účastnit podnikání jiných osob. Činnost fondu zahrnuje především podporu marketingu vína, prodeje produktů a ochrany označování vína podle zeměpisného původu. Fond dále podporuje rozvoj vinohradnictví a vinařství, podporuje turistiku v této oblasti a informuje veřejnost o vinohradnictví a vinařství.

Na základě žádosti poskytuje na výše popsané činnosti Fond podpory. Například v roce 2019 vynaložil na propagaci Fond prostředky ve výši 77,32 milionů Kč. Největším výdajem byla podpora komunikační kampaně značky „vína z Moravy, vína z Čech“. Příjmy Fondu tvoří zejména odvody z vína poprvé uvedeného do oběhu²⁶⁰, odvody z plochy vinic²⁶¹, penále za neplacení odvodů, úroky z vkladů, dotace ze státního rozpočtu, dotace a příspěvky územních samosprávných celků a finanční podporu státu ve výši součtu všech ostatních příjmů Fondu. V roce 2019 tak celkové příjmy Fondu dosáhly částky ve výši 89,09 milionů Kč.²⁶²

Nejvyšší orgán Fondu tvoří jedenáctičlenná Rada, jejíž členy jmenuje a odvolává ministr zemědělství. Funkční období je čtyřleté a členům nepřísluší odměna za výkon funkce. Rada jmenuje a odvolává ředitele, který je statutárním orgánem a řídí činnost Fondu. Kontrolním orgánem je Dozorčí rada, která kontroluje hospodaření s majetkem a finančními prostředky Fondu.²⁶³

5.3 Svaz vinařů České republiky, z.s.

Svaz vinařů České republiky je samosprávné sdružení osob zaměřené na hájení zájmů svých členů. Členy SVČR jsou kromě jiných fyzických a právnických osob také další odborné vinohradnické a vinařské organizace například Ekovín, Moravín, Cech českých vinařů nebo Vinařská unie České republiky. Vzhledem k erudici členské základny se SVČR vyjadřuje ke

---

259 Viz webové stránky Fondu [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <https://vinarskyfond.cz/>

260 Povinnost se nevztahuje na výrobce, kteří v kalendářním roce uvedou do oběhu víno v objemu menším než 1000 litrů.

261 Povinnost se nevztahuje na pěstitele, kteří hospodář na ploše menší než 1 hektar, na vinice registrované pro výzkumné a pokusné účely a na mladé vinice.

262 Viz BUBLÍKOVÁ, L.: *Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno*, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2020. ISBN 978-80-7434-585-2. str. 29

263 Viz ustanovení hlavy VI ZVV

tvorbě vinařské legislativy a je aktivní také na mezinárodní úrovni, kde je členem nevládních struktur EU a také organizací COPA/COGECA a OIV. SV ČR je garantem řady nominačních výstav vín a vydává odborný měsíčník „Vinařský obzor“, ve kterém jsou zastoupena nejen tradiční témata z oblasti vinohradnictví a vinařství, ale probírána je také vinařská legislativa.²⁶⁴

5.4 Národní vinařské centrum, o.p.s.

Národní vinařské centrum bylo založeno v roce 2001 ve Valticích. Jedná se o samosprávnou organizaci zaměřenou na vydávání odborné literatury, pořádání školení a seminářů, propagaci českých a moravských vín a vinařské turistiky a pořádání soutěží vín. Právě tato organizace pořádá prestižní Národní soutěž vín.²⁶⁵

5.5 Vzdělávání a výzkum

V ČR existuje několik možností jak získat vzdělání v oblasti vinohradnictví a vinařství.

Na středních školách cestovního ruchu, gastronomie a na některých hotelových školách je možné získat znalosti v oboru sommeliérství. Dále byl v rámci projektu UNIV 3²⁶⁶ vytvořen rekvalifikační vzdělávací obor „**Sommelier**“. Absolventi rekvalifikačního kurzu budou schopni vytvořit a prezentovat vinný lístek, servírovat vína a budou se orientovat v základech výroby vína a vinohradnictví.²⁶⁷

V rámci vyššího sekundárního vzdělávání poskytuje Střední vinařská škola Valtice tříletý učební obor „**Zahradník se zaměřením na vinohradnictví a vinařství**“. Tento obor je kromě tradičních zahradnických činností²⁶⁸ rozšířen o odborné předměty v oblasti vinohradnictví, vinařství a sommeliérství. Studijní obory zakončené maturitní zkouškou jsou na této škole dva. „**Vinohradnictví**“, které má absolventy připravit na uplatnění ve vinohradnických a vinařských podnicích a „**Agropodnikání se zaměřením na vinařskou turistiku a sommeliérství**“, jehož cílem je připravit absolventy na podporu turistiky v regionu.²⁶⁹

---

264 Viz webové stránky Svazu vinařů České republiky [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <https://www.svcr.cz/>

265 Viz webové stránky Národního vinařského centra [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <http://www.vinarskecentrum.cz/o-nas-aktivita-nvc/>

266 UNIV 3 je projekt Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy zaměřený na podporu školských zařízení v rozvoji nabídky kurzů celoživotního vzdělávání a rekvalifikačních programů.

267 Viz Rekvalifikační program Somelier (65-010-H) [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <https://www.msmt.cz/file/34888?highlightWords=ciz%C3%AD+jazyk>

268 Např. zelinářství, květinářství, ovocnictví, sadovnictví.

269 Viz webové stránky střední vinařské školy Valtice [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <https://www.svisv.cz/>

Učební a studijní obory se zaměřením na vinohradnictví a vinařství lze rovněž absolvovat na České zahradnické akademii Mělník.²⁷⁰

Vysokoškolské vzdělání v oboru poskytuje především Zahradnická fakulta brněnské Mendelovy univerzity. Zde je možné absolvovat tříletý bakalářský a navazující dvouletý magisterský studijní program „**Vinohradnictví a vinařství**“. Cílem specializace je příprava odborníků v oblasti pěstování vinné révy, výroby vína, identifikace chorob a vad vína. V průběhu studia mají posluchači možnost seznámit se činnostmi ve vinohradnických a vinařských podnicích.²⁷¹

V ČR v současnosti není zřízen žádný ústřední vinohradnický ani vinařský výzkumný ústav, který by vytvářel nové vinohradnické koncepce a zpracovával poznatky ze zahraničí. Výzkum je tak rozptýlen mezi vysoké školy, Akademii věd ČR a soukromé podniky.²⁷²

V rámci Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity působí Ústav vinohradnictví a vinařství, který se zaměřuje na šlechtění nových odrůd révy vinné, ovlivnění obsahových látek v mošttech a na minimalizaci alergenů v technologii vína.²⁷³ Filozofická fakulta Masarykovy univerzity ve spolupráci s Mendelovou univerzitou zpracovala v letech 2016-2020 projekt s názvem „Vinohradnictví a vinařství pro zachování a obnovu kulturní identity vinařských regionů na Moravě“, ve kterém se zabývala rozvojem fenoménu terroir a vývojem vztahu vinohradníků a vinařů ke se svým regionům.²⁷⁴

Dále je třeba zmínit Výzkumnou stanici vinařskou Karlštejn, která působí v rámci Výzkumného ústavu rostlinné výroby. Výzkumná stanice v rámci projektu „Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin a agrobiodiverzity“ udržuje část národního genofondu²⁷⁵ révy vinné, čímž pečuje o genetické zdroje rostlin a uchovává je pro budoucí generace.²⁷⁶

---

270 Viz webové stránky České zahradnické akademie Mělník [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <https://www.zas-me.cz/>

271 Viz webové stránky Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <https://zf.mendelu.cz/prijimaci-rizeni>

272 Viz MICHLOVSKÝ, M. *Vinohradnictví*. Rakvice: Vinselekt Michlovský, 2017. ISBN 978-80-905319-8-7. str. 852

273 Viz Organizační struktura fakulty [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <https://zf.mendelu.cz/25122-organizacni-struktura>

274 Viz Informace o projektu [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <https://www.muni.cz/vyzkum/projekty/33904>

275 Součástí genofondu jsou odrůdy vinné révy, které se běžně nepěstují, ale jejich genetický materiál může v budoucnu posloužit šlechtitelům a výzkumníkům.

276 Viz webové stránky Výzkumné stanice vinařské [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z: <https://www.vurv.cz/vyzkum/odbor-pokusnych-stanic/vs-vinarska-karlstejn/>

Shrnutí

V oblasti vinohradnictví a vinařství působí řada institucí a organizací, jejichž činnost může mít různou povahu. Soukromé nevládní organizace plní jiné úkoly a mají odlišný přínos, než orgány státní správy. Správní orgány spadající pod Ministerstvo zemědělství vykonávají především státní dozor a rozhodují o vydání příslušných povolení ve správním řízení. Pokud jde o odvětví vinohradnictví, je orgánem státního dozoru ÚKZÚZ, pro vinařství pak SZPI. Tyto instituce mohou dále odbornou veřejnost informovat o připravovaných legislativních změnách a na svých webových stránkách poskytují komplexní přehled právní úpravy, která se dotýká dané problematiky v rámci svěřené kompetence. ÚKZÚZ tímto způsobem pěstitelům usnadňuje například podání žádosti o výsadbu révy, SZPI pak výrobcům poskytuje přehled základních povinností nebo vzory etiket vín, aby odpovídaly platné legislativě. Ve zmíněných situacích správní úřady poskytují veřejnosti lepší orientaci v právech a povinnostech než samotný text právních norem.

Předmětem činnosti soukromých organizací je nejčastěji podpora prodeje vinařských produktů, sdružování a vzájemná podpora svých členů. Ze soukromých organizací je nutné zmínit SVČR, který se opírá širokou členskou základnu. Vzhledem k vysoké odborné erudici svých členů se SVČR pravidelně vyjadřuje k připravované vinohradnické a vinařské legislativě. V současnosti je SVČR aktivní zejména v okruhu témat, která se týkají možných změn v daňových předpisech a stanovení spotřební daně na tichá vína.

Pěstování révy a provozování vinařské činnosti je v ČR možné studovat na středoškolské i vysokoškolské úrovni. Vinohradnické obory se zaměřují zejména na botanické aspekty pěstování a péče o vinnou révu. V rámci vinařství jsou nejčastěji studovanými obory someliérství, dále postup výroby vína a vzdělání ve vedení vinařského podniku.

6 Právní úprava vinohradnictví a vinařství ve Spolkové republice Německo

Německu legislativu obdobně jako v případě ČR výrazně ovlivnila činnost EU. Jak již bylo výše uvedeno, oblast vinohradnictví a vinařství je široce upravena nařízenými závaznými v celém svém rozsahu. Základ právní úpravy je tedy podobný jako v ČR. Zaměřím se proto na vlastní německou právní regulaci upravující prostor jí ponechaný právem EU a pokusím se o porovnání s českou právní úpravou vinohradnictví a vinařství. Německo jsem si vybral, jelikož má podobné geografické a povětrnostní podmínky pro pěstování révy jako ČR a podobný systém klasifikace vín.

Německo je z významných evropských vinařských producentů nejseverněji položená země. Pouze pěstitelská oblast Bádensko zasahuje do vinařské zóny B, zbylých 12 pěstitelských oblastí náleží do zóny A.²⁷⁷ V Německu dominují bílé odrůdy²⁷⁸, zejména Ryzlink rýnský a Müller-Thurgau. Většinu produkce tvoří jakostní vína a jakostní vína s přívlastkem. Celková plocha vinic v roce 2019 činila 103 tisíc ha a roční produkce vína dosáhla 8,2 hl.²⁷⁹ Plocha obhospodařovaných vinic je tedy více než pětinasobná oproti situaci v ČR a produkce vína je dokonce dvanáctkrát vyšší.²⁸⁰

6.1 Německý vinařský zákon

Mezi prameny práva vinohradnictví a vinařství kromě vinařského zákona patří také Vinařská vyhláška²⁸¹ a právní předpisy jednotlivých spolkových zemí.²⁸² Vzhledem k počtu spolkových zemí nemá smysl jednotlivé předpisy individuálně vyjmenovávat. Jako příklad níže poslouží právní úprava týkající se největší německé vinařské oblasti Rýnské Hesensko (Rheinhessen).

Po založení společného trhu s vínem v rámci Evropského hospodářského společenství v roce 1970 reagovali němečtí zákonodárci na potřebu harmonizace národní právní úpravy s evropskou legislativou vydáním **vinařského zákona**²⁸³ **z 16. července 1971.**²⁸⁴ Tento zákon upravil

---

²⁷⁷ Viz Bod 1 a 2 Dodatku Přílohy XIb Nařízení Rady (ES) 491/2009

²⁷⁸ Bílé odrůdy tvořily 63% celkové produkce vína v roce 2019.

²⁷⁹ Viz Deutscher Wein Statistik 2020/2021. Str. 2-18 [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na:

https://www.deutscheweine.de/fileadmin/user_upload/Statistik_2020.pdf

²⁸⁰ Viz BUBLÍKOVÁ, L.: *Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno*, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2020. ISBN 978-80-7434-585-2. str. 4

²⁸¹ Weinverordnung 1995

²⁸² Něm. Rechtsverordnungen der Landesregierungen.

²⁸³ Něm. Gesetz über Wein, Likörwein, Schaumwein, weinhaltige Getränke und Branntwein aus Wein (Weingesetz 1971).

²⁸⁴ Viz BLAU, A., NICKENIG R., *Das Weinrecht 2017*. Bonn: aid infodienst Ernährung, Landwirtschaft, Verbraucherschutz, 2017. ISBN 978-3-8308-1257-9. str. 4

vinařské oblasti, předefinoval kategorie vín, stanovil stupnici Oechsle²⁸⁵ pro měření cukernatosti a zakázal výrobu slámového vína.²⁸⁶ Zákonem zavedená germánská klasifikace však řadě německých vinařů nevyhovovala, neboť někteří producenti preferovali výhody apelačního systému. Výsledkem byla snaha sdružení s názvem „Der Verband deutscher Prädikatsweingüter“ (dále jen „VDP“) o zavedení vlastního systému klasifikace a označování vín.²⁸⁷ VDP sdružuje kolem 200 vinařů a usiluje o dosažení nejvyšší možné úrovně a kvality německých vín. Pro každý vinařský region sdružení VDP úzce specifikuje vinice, ze kterých mohou předem určené odrůdy pocházet, maximální hektarový výnos a stupeň vyzrálosti použitých vinných hroznů. Stejně přísně mohou být stanoveny i výrobní metody.²⁸⁸ Pro pochopení právní úpravy vinohradnictví a vinařství v SRN a srovnání se situací v ČR je činnost VDP důležitá ze dvou důvodů. Za prvé se vývoj současného označování vín v SRN bezprostředně dotýká klasifikace VDP. Za druhé se nabízí srovnání vývoje německého označování vín s označením VOC v ČR.

V 90. letech nastala potřeba reformy vinařského zákona. Zákon z roku 1971 již nebylo udržitelné dále novelizovat, a tak došlo k přijetí nového **vinařského zákona z 8. července 1994 (Weingesetz 1994)**. Nová právní úprava sloučila vinařský zákon a zákon o vinařském průmyslu²⁸⁹, změnila pravidla o hektarovém výnosu a přenesla některé kompetence na Ministerstvo výživy, zemědělství a ochrany spotřebitelů.²⁹⁰

Nejnovější a zároveň velmi převratnou novelizací bylo v lednu 2021 vytvoření nového právního rámce označování vín podle původu hroznů v duchu zásady „čím blíže určený původ, tím vyšší kvalita“. Vedle tradiční germánské klasifikace vín je zde patrný příklon k apelačnímu systému.²⁹¹ Právě zde nalezneme návaznost na prvotně autonomní klasifikaci sdružení VDP. Samotné jádro úpravy původní klasifikace sdružení je nyní přímo vtěleno do ustanovení německé vinařské vyhlášky a vztahuje se tak na vína z území celé SRN, bez ohledu na příslušnost výrobce ke sdružení VDP.

Německý vinařský zákon (dále jen „NVZ“) obsahuje 79 paragrafů a člení se do 11 částí. V první části NVZ vymezuje předmět zákona a vztah k unijním právním předpisům. Předmětem

---

²⁸⁵ Metoda je založená na výpočtu rozdílu hustoty vody a vinného moštu.

²⁸⁶ Viz BLAU, A., NICKENIG R., *Das Weinrecht 2017*. Bonn: aid infodienst Ernährung, Landwirtschaft, Verbraucherschutz, 2017. ISBN 978-3-8308-1257-9. str. 6

²⁸⁷ Viz TRINK Magazine [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: <https://trinkmag.com/articles/new-german-wine-law-winners-and-losers>

²⁸⁸ Viz webové stránky sdružení VDP [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: <https://www.vdp.de/de/>

²⁸⁹ Weinwirtschaftsgesetz 1986

²⁹⁰ Viz BLAU, A., NICKENIG R., *Das Weinrecht 2017*. Bonn: aid infodienst Ernährung, Landwirtschaft, Verbraucherschutz, 2017. ISBN 978-3-8308-1257-9. str. 6

²⁹¹ Viz Neuregelungen im deutschen Weinrecht [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: <https://www.deutscheweine.de/wissen/qualitaetsstandards/neuregelungen-im-neuen-weingesetz/>

zákonu je úprava pěstování, zpracování, uvádění na trh a propagaci vína a jiných vinařské produktů. NVZ se obdobně jako ZVV nevztahuje na hrozny, které nejsou určeny k výrobě produktů, hroznovou šťávu, zahuštěnou hroznovou šťávu a vinný ocet.

Druhá část obsahem zhruba odpovídá hlavě II. ZVV a věnuje se procesu schvalování výsadby révy, produkčnímu potenciálu a hektarovému výnosu. Ten je stanoven pro jednotlivé druhy vína zvlášť a je odlišný než v ČR. Pro jakostní víno a jakostní víno s přívlastkem je maximální povolená hranice 150 hektolitrů na hektar, nicméně jednotlivé spolkové země si mohou vlastní normotvorbou stanovit odlišné hodnoty.

Vinařství se NVZ věnuje ve třetí a čtvrté části. Většina třetí část zvané „Výroba“²⁹² upravuje enologické postupy a v ustanovení § 16 také podmínky uvádění produktu do oběhu. Německá právní úprava ustoupila od označení stolních vín („Tafelwein“) a obdobně jako v ČR zavedla užívání výrazu víno bez CHZO/CHOP („Wein ohne geschützte Ursprungsbezeichnung oder geschützte geografische Angabe“). NVZ dále rozlišuje obdobné kategorie vín jako tomu je v ČR. Zemské víno („Landwein“), jakostní víno („Qualitätswein“) a jakostní víno s přívlastkem („Prädikatswein“).²⁹³ Hranice cukernatosti jednotlivých přívlastkových vín je stanovena legislativou jednotlivých spolkových zemí. NVZ stanoví pouze podmínky původu vinných hroznů určených k výrobě konkrétních produktů a minimální hodnoty obsahu alkoholu. Pátá část NVZ se zabývá označením původu a zeměpisným označením vinařských produktů.

Následující části jsou věnovány kontrole, dovozu produktů vinařství a podporám v oblasti vína. Část devátá upravuje přestupky a trestní sakce. Informace pro spotřebitele a ustanovení o nouzové destilaci vína tvoří desátou část NVZ, závěrečná ustanovení pak část jedenáctou.

6.2 Srovnání právní úpravy v ČR a SRN

Právní úprava vinohradnictví a vinařství je v Německu i ČR podobná a obsahuje i podobné právní instituty a terminologii, neboť vychází ze stejného základu daného právními předpisy EU. Zvláštností německé právní úpravy je skutečnost, že některé aspekty vinohradnictví a vinařství jsou upraveny právními předpisy jednotlivých spolkových zemí. Z tohoto důvodu se podmínky výroby a označování produktů mohou velmi lišit. V tomto ohledu je srovnání s právním řádem ČR obtížné, neboť ZVV upravuje oblast vinohradnictví a vinařství komplexně. Pro upřesnění můžeme uvést právní regulaci v rozlohou největší německé vinařské oblasti Rheinhessen, která

²⁹² Něm. Verarbeitung.

²⁹³ Viz Qualitätspyramide für deutsche Weine [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: <https://www.deutscheweine.de/wissen/qualitaetsstandards/neuregelungen-im-deutschen-weinrecht/qualitaetspyramide-fuer-deutsche-weine/>

se nachází ve vinařské zóně A. Kromě výše zmíněných německých právních předpisů je dále upravena nařízením z 18. června 1995.²⁹⁴ To je poměrně stručné a obsahuje celkem pouze 13 paragrafů. Stěžejní ustanovení se věnují vymezení samotné vinařské oblasti, enologickým požadavkům na jakostní a zemská vína, hektarovému výnosu a označování produktů. Zvláštností oproti české úpravě je stanovení odlišných hranic hektarového výnosu pro jednotlivé druhy produktů. Například pro zemské víno je tato hranice stanovena na 150 hl/ha, pro jakostní a přívlastková vína pak na 105 hl/ha. Zvláště je pak upraveno označování produktů názvem „Rheinischer Landwein“, který smí být vyroben pouze z vinných hroznů pocházejících z vinařské oblasti Rheinhessen. Obecně lze konstatovat, že právní úprava spolkových zemí se omezuje na regulaci dílčích aspektů vinohradnické a vinařské činnosti.

Česká právní úprava dále přistupuje odlišně k odkazování na právní předpisy EU. Německý vinařský zákon na rozdíl od ZVV uvádí odkazy na unijní normy přímo v textu zákona. Tento přístup vyžaduje častější novelizace, nicméně je velmi přehledný a v každé části zákona činí unijní předpisy lépe dohledatelné. ZVV odkazuje na právo EU v poznámkách pod čarou, které bohužel často uvádějí již neplatné právní předpisy.

Odlišnosti dále najdeme zejména ve způsobu označování vína. Vedle již existujícího dělení v duchu germánské klasifikace na víno bez CHZO/CHOP, zemského víno, jakostní víno a jakostní víno s přívlastkem, vznikl v Německu nový způsob značení a zatřídění vín s CHOP („Weine mit einer geschützten Ursprungsbezeichnung“). Pro tato vína je možné uplatnit nový systém založený na původu vinných hroznů použitých při výrobě. Základ tvoří víno pocházející z jedné vinařské oblasti („Anbaugebiet“). Vyšší kategorií tvoří vína vyrobená z hroznů konkrétního regionu („Region“ dříve „Bereich“ nebo „Großlagen“)²⁹⁵. O stupeň vyšší kategorií jsou vína, která pocházejí z území konkrétní obce („Ort“). Nejvyšší kategorií je víno s původem v konkrétní viniční trati („Lage“). Pro tato vína lze za splnění přísných podmínek poprvé na celonárodní úrovni používat označení „Großes Gewächs“ a „Erstes Gewächs“.²⁹⁶ Tato označení byla dříve vyhrazena pouze pro vína členů prestižního sdružení VDP.²⁹⁷ Obdobný systém klasifikace v ČR chybí. V současnosti se zásadami apelačního systému řídí pouze víno originální

---

²⁹⁴ Něm. Landesverordnung über Qualitätswein des bestimmten Anbaugebietes Rheinhessen und "Rheinischer Landwein" vom 18. Juli 1995

²⁹⁵ Německý oblast nebo místo, volně lze přeložit jako „podoblast“.

²⁹⁶ Viz Neue Herkunftspyramide für Qualitäts- und Prädikatsweine [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: <https://www.deutscheweine.de/wissen/qualitaetsstandards/neuregelungen-im-deutschen-weinrecht/neue-herkunftspyramide-fuer-qualitaets-und-praedikatsweine/>

²⁹⁷ Viz webové stránky sdružení VDP [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na: <https://www.vdp.de/de/>

certifikace. V Německu se jedná o zcela nový způsob označování vína, jehož dopady zatím nemůžeme objektivně posoudit. Je tak otázkou na kolik by obdobná změna byla úspěšná v ČR.

Německá právní úprava na rozdíl od české obsahuje část nazvanou „Podpory“ („Absatzförderung“). Tato část je však převážně věnovaná úpravě Německého Vinařského fondu („Deutscher Weinfonds“) a je velmi podobná ustanovením ZVV o Vinařském fondu. Oběma zemím by dle mého názoru prospěla přehlednější úprava podpor ve vinohradnickém a vinařském sektoru. Zákon by alespoň mohl odkazovat na zdroje, u kterých lze o podpory žádat.

NVZ dále upravuje dovoz produktů ze třetích zemí. Touto oblastí se ZVV vůbec nezabývá. Dozorem při dovozu produktů je pověřeno Ministerstvo výživy a zemědělství. Účelem dozoru je zajistit, aby dovážené produkty byly zdravotně nezávadné a odpovídaly právním předpisům EU a NVZ.²⁹⁸

Na rozdíl od situace v ČR, v Německu existuje možnost trestu odnětí svobody za porušení některých ustanovení NVZ. Trest odnětí svobody v délce až na 3 léta může být udělen tomu, kdo produkt v rozporu s NVZ zpracovává, dováží, vyváží, skladuje nebo uvádí do oběhu.²⁹⁹

Shrnutí

Právní úprava vinohradnictví a vinařství je v EU stanovena především nařízenými závaznými v celém svém rozsahu. Zákonodárná moc jednotlivých členských států Unie se tak pohybuje v určité škále odlišností a možností, které jim právní předpisy EU povolí. Východiska německé a české legislativy jsou v zásadě velmi podobná a právní úprava vinohradnických a vinařských institutů nezná významnějších rozdílů. Nelze tudíž konstatovat, že by jeden stát upravoval oblast, kterou by druhý vůbec neznal nebo opomíjel. Přesto považuji za nutné poukázat na rozdílný přístup německé legislativy v odkazování na unijní normy přímo v textu právních předpisů a také v možnosti označování produktů vinařství na základě apelačního systému.

Dále je v SRN velmi patrný benevolentnější přístup k novelizacím, potažmo revizi právní úpravy vinohradnictví a vinařství jako takové. V Německu je již od 70. let 20. století pravidlem jednou za generaci výrazně novelizovat legislativu. V ČR se v posledních letech vždy jednalo spíše o nutnou konsolidaci právní úpravy s cíly společné zemědělské politiky EU.

V označování produktů v obou zemích nadále převažuje germánská klasifikace vín, byť v SRN aktuálně dochází k příklonu k apelačnímu systému. Původně autonomní způsob označování vín prestižního sdružení VDP byl definitivně uzákoněn pro území celé SRN. Naproti

---

²⁹⁸ Viz ustanovení §35 NVZ

²⁹⁹ Viz ustanovení §48 NVZ

tomu v ČR rozlišujeme různé enologické požadavky a označování produktů v rámci jednotlivých vinařských spolků VOC. Způsob označování produktů sdružení VDP je velmi prestižní a známé po celém světě, což značně usnadňuje vývoz německého vína do zahraničí. Navzdory nepochybným výhodám autonomní vinařské samosprávy spolků VOC nelze od současné klasifikace v ČR očekávat podobnou expanzi směrem na zahraniční trh jako je tomu v případě vín sdružení VDP.

Závěr

Cílem této diplomové práce je poskytnout komplexní přehled právní úpravy vinohradnictví a vinařství v České republice a nastínit práva a povinnosti, se kterými se vinař setká od pěstování révy až po výrobu vína a jeho uvádění na trh. Dalším cílem bylo postihnout nejdůležitější vinohradnické a vinařské právní instituty podle zákona č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství, zejména úpravu výsadby révy, výroby vína a enologických postupů, označování, zařídování a uvádění vína do oběhu.

Oblast vinohradnictví a vinařství je upravena poměrně velkým množstvím právních předpisů, což pěstitelům a výrobcům znesnadňuje orientaci v právech a povinnostech. Nejprve jsem tedy považoval za nutné vymezit vztah obou odvětví a vysvětlit specifika, která je vyčleňují ze zemědělského práva. Zvláštní důraz je věnován pramenům práva a upřesnění postavení vinohradnictví a vinařství v právním řádu ČR. Následně jsem se individuálně zaměřil na jednotlivé aspekty vinohradnické a vinařské činnosti v duchu systematiky ZVV. Zatímco ve vinohradnické oblasti členské státy EU nemají velký prostor pro vlastní úpravu, v odvětví vinařství je legislativa o něco komplikovanější, a to zejména pokud jde o označování produktů.

Vinohradnictví a vinařství jsou svébytným zemědělským odvětvím, které je v současnosti upraveno především sekundárními prameny práva EU v rámci společné zemědělské politiky. Nařízení EU regulují plochu, která může být osázena vinicemi, požadavky na vinařské výrobky, povolené enologické postupy nebo označování vinařských produktů. Národní právní úprava členských států navazuje na unijní právní normy, s nimiž musí být v souladu, případně některá pravidla dále konkretizuje nebo upravuje situace, na které se právo EU nevztahuje. Komplexní právní úpravu vinohradnictví a vinařství v České republice představuje zákon o vinohradnictví a vinařství. Úpravu některých souvisejících institutů však nalezneme i v jiných zákonech a právních předpisech, zejména z oblasti práva životního prostředí nebo správního práva.

Vzhledem k velkému počtu nařízení EU by ZVV mohl sloužit jako přehledný soubor unijních a národních vinohradnických a vinařských právních předpisů. Pěstitelé a výrobci by se tak mohli snáze orientovat v právech a povinnostech při výrobě vína. V současnosti zákon nicméně opakovaně odkazuje na již neplatné unijní normy. Dohledání aktuální právní úpravy je tím značně ztíženo. Po vzoru některých sousedních států, například Rakouska nebo Německa, by odkaz na unijní právní předpisy mohl být obsažen přímo v textu zákona a nikoliv pouze jako poznámka pod čarou. Lze předpokládat, že takový přístup by vyžadoval častější novelizace. Zákon by však jistě učinilo přehlednějším, pokud by odkaz na konkrétní unijní pramen práva byl obsažen v příslušném ustanovení zákona.

Ve vinohradnické části ZVV nemá příliš velký prostor k vlastní regulaci, jelikož nejvýznamnější instituty jsou upraveny právními předpisy EU. Výsadba vinic je stále omezena kvótami pro novou výsadbu, které vychází z celkového množství již osázených ploch. Přestože tedy dochází k mírnému nárůstu plochy vinic, stále se najde mnoho vinařů, jimž budou žádosti kráceny nebo jim nebude vyhověno vůbec.³⁰⁰ S tímto smutným faktem bohužel národní legislativa nic nezmůže a v nejbližší budoucnosti zřejmě na úrovni EU nelze čekat výraznější rozvolnění. Velmi benevolentní je ZVV naopak v ustanovení ohledně hektarového výnosu, který výrobcům poskytuje prostor k výrobě vína v dostatečném množství a kvalitě. Na druhou stranu však současná hranice hektarového výnosu skýtá prostor pro falšování vína. K prevenci falšování produktu je třeba dostatečné institucionální zabezpečení a řádný výkon státního dozoru.

Lze tedy říci, že vstupem ČR do EU došlo v posledních letech k určitému potlačení národní identity vinohradnictví. Soudobá právní regulace EU sice ponechává v podobě opakované výsadby prostor pro obnovu historických vinic, nicméně není schopna reagovat na pravděpodobný nárůst poptávky po nové výsadbě v důsledku klimatických změn a případnou konkurenci ze třetích zemí, kde podobná omezení neznáme. Do budoucna lze očekávat, že systém povolování výsadby révy v EU opět dozná změn. Za účelem zmírnění nadprodukce vína ze strany EU v minulosti došlo k finančním podporám klučení velkých ploch vinic v Evropě.³⁰¹ Za vhodnější opatření považují naopak motivaci pěstitelů a podporu výsadby ve vhodných oblastech prostřednictvím odpovídajících finančních podpor.

Nejobsáhlejší část této práce se zabývá právními instituty vinařství, zejména klasifikací, označováním a zatřídováním vín. V České republice převažuje germánská klasifikace vín. Apelační systém se uplatní pouze u vín originální certifikace. V současnosti mnoho obzvláště menších vinařů preferuje označení zemské víno, přestože jejich produkt splňuje podmínky pro jakostní víno s přívlastkem. Důvodem je skutečnost, že zemské víno nepodléhá administrativní a finanční zátěži spojené s povinností zatřídění. Mnoho menších vinařů tak dobrovolně poníží označení kvality svého produktu, čímž zároveň dojde ke snížení zisků z prodeje. Řešení by mohlo přinést vytvoření nového systému založeného na hodnocení vína podle původu hroznů. Tento systém by se uplatnil souběžně s dosavadní germánskou klasifikací a výrobce by si mohl v označení produktu zvolit příznivější variantu. Alternativním postupem je revize dosavadního

---

³⁰⁰ V roce 2019 dosahoval objem žádostí výše 248,11 ha, vyhověno bylo pouze v rozsahu 181,3 ha.

³⁰¹ Například v 80. letech 20. století došlo k likvidaci velkých ploch vinohradů v jižní Francii a Itálii. Tento proces je ve Francii znám pod pojmem „arrachage“.

procesu zatřídění vín. Cílem by mělo být snížení administrativní a finanční zátěže. Proces zatřídění by se tak mohl urychlit a zpřístupnit i menším vinařům.

Na vinohradnictví a vinařství nemá vliv pouze národní legislativa a právní předpisy EU. Proto je v této diplomové práci zmíněna činnost organizací působících na vnitrostátní, ale i mezinárodní úrovni. Jejich přínos je různorodý a může zahrnovat podporu prodeje vinařských produktů, podporu výstav vín nebo ochranu životního prostředí. Některé organizace vahou svojí členské základny přímo působí na tvorbu vinohradnické a vinařské legislativy. Významným přínosem pro odbornou veřejnost je činnost správních úřadů podřízených Ministerstvu zemědělství. Ty mohou odbornou veřejnost uceleně informovat o jednotlivých aspektech vinohradnictví a vinařství, které jsou v jejich kompetenci a zároveň informovat o změnách v legislativě. Správní úřady dále mohou prostřednictvím webových portálů a formulářů usnadňovat povolovací a jiná správní řízení řízení.

Jako přínosné hodnotím srovnání právní úpravy vinohradnictví a vinařství v České republice se situací ve Spolkové republice Německo. Vzhledem k tomu, že právo EU má přednost před vnitrostátními právními předpisy, nenajdeme mezi právní úpravou vinohradnictví a vinařství v SRN a ČR zásadních rozdílů. Přesto je možné zmínit některé okruhy, ve kterých si němečtí zákonodárci počínají efektivněji. Výše již bylo zmíněno, že Německá právní úprava zvolila přehlednější přístup v odkazování na unijní právní normy přímo v textu zákona. Další zajímavý rozdíl spočívá v úpravě označování vína podle původu vinných hroznů, ze kterých bylo vyrobeno. V současnosti mají tuzemští výrobci možnost stát se členy sdružení, které je oprávněno přiznávat označení VOC. Jinou alternativu označování v rámci apelačního systému ZVV v současnosti neupravuje. Úspěch německého modelu zatím není možné hodnotit, nicméně zákonná možnost označovat svá vína podle původu by pro mnohé vinaře mohla být zajímavá. Německý vinařský zákon dále obsahuje přísnější úpravu sankcí, včetně trestu odnětí svobody.

Z hlediska daňového práva by v blízké budoucnosti mohlo znovu být probíráno téma zavedení spotřební daně z tichého vína. Motivací k takovému kroku může být snaha o zvýšení příjmů státního rozpočtu ČR. Dle mého názoru není důležitá otázka výše sazby daně, ale spíše objektivní zhodnocení samotné potřeby zavedení daně. Tuto potřebu v současnosti nevidím a zavedení daně by tak bylo nesystémovým opatřením.

Obecně lze konstatovat, že právní úprava vinohradnictví a vinařství v ČR dosahuje vysoké úrovně a odpovídá požadavkům právních předpisů EU. Na závěr bych chtěl dodat, že vinohradnictví a výroba vinařských produktů je krásná a záslužná činnost, která má ve společnosti své pevné místo. Česká a moravská vína dosahují vysoké kvality a pravidelně se

umist'ují na předních pozicích významných soutěží vín a prestižních výstav. Záměrem zákonodárce by měla být podpora stabilního prostředí, ve kterém se čeští a moravští vinaři budou moci rozvíjet a konkurovat zahraničnímu trhu. Tomuto účelu by nepochybně napomohlo zkvalitnění právní úpravy vinohradnictví a vinařství a odstranění některých nedostatků v ZVV, které jsem se snažil nastínit v této diplomové práci.

Seznam zkratk

AIDV – Association Internationale des Juristes du Droit de la Vigne et du Vin

AREV – Assemblée des Régions Européennes Viticoles

CHOP – Chráněné označení původu

CHZO – Chráněné zeměpisné označení

COPA-COGECA – Comité des organisations professionnelles agricoles-Comité général de la coopération agricole de l'Union européenne

ČR – Česká republika

EU – Evropská Unie

Fond – Vinařský fond

Listina – Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky

NVZ – Německý vinařský zákon/ Weingesetz 1994

OIV – Organisation Internationale de la vigne et du vin

Registr – Registr vinic

SFEU – Smlouva o fungování Evropské unie

SRN

SVČR – Svaz vinařů České republiky

SZIF – Státní zemědělský intervenční fond

SZPI – Státní zemědělská a potravinářská inspekce

Unie – Evropská Unie

ÚKZÚZ – Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

VDP – Der Verband deutscher Prädikatsweingüter

VOC – Víno originální certifikace

Zákon o oběhu osiv - zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin

ZSD – Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních

ZVV – Zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství

°NM – Stupeň normalizovaného moštoměru

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

BLAU, A., NICKENIG R., *Das Weinrecht 2017*. Bonn: aid infodienst Ernährung, Landwirtschaft, Verbraucherschutz, 2017. ISBN 978-3-8308-1257-9.

BUBLÍKOVÁ, L.: *Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno*, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2019. ISBN 978-80-7434-531-9.

BUBLÍKOVÁ, L.: *Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno*, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2020. ISBN 978-80-7434-585-2.

DAMOHORSKÝ, M., MÜLLEROVÁ H., SMOLEK M., SNOPKOVÁ T. *Zemědělské právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-584-5.

DAMOHORSKÝ, M. *Právo životního prostředí*. Praha: C.H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-747-2.

GERLOCH, A. *Teorie práva*. 6., aktualiz. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-454-1.

KRAUS, V., ACKERMANN P. a HUBÁČEK V. *Rukověť vinaře*. Praha: Květ, 2000. ISBN 80-85362-34-1.

KRAUS, V., KRAUS V. ml. *Pěstujeme révu vinnou*. Praha: Grada, 2003. ISBN 80-247-0562-1.

MICHLOVSKÝ, M. *Vinohradnictví*. Rakvice: Vinselekt Michlovský, 2017. ISBN 978-80-905319-8-7.

PAVLOUŠEK, P. *Pěstování révy vinné: moderní vinohradnictví*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3314-2.

PAVLOUŠEK, P. *Výroba vína u malovinařů*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1247-4.

RADA, T., TKÁČIKOVÁ J., KUNC O. *Zákon o vinohradnictví a vinařství: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-705-6.

STEIDL, R. *Sklepní hospodářství*. V českém jazyce vyd. 2., aktualiz. Přeložil SEDLO, J. Valtice: Národní vinařské centrum, 2010. ISBN 978-80-903201-9-2.

Odborné články

BURG P., ZEMÁNEK P., *Vodní eroze půdy ve vinici*. Vinařský obzor 7-8/2015. ISSN 1212-7884. str. 358-361

NAGY I., Čitbaj F., *Liturgické a omšové vína*. Vinařský obzor 9/2009. ISSN 1212-7884. str. 430

NYITRAY T., *Společně odvráťme hrozbu spotřební daně!* Vinařský obzor 11/2012. ISSN 1212-7884. str. 576

PAVLOUŠEK P., *Výživa a hnojení révy* a HLUŠEK A. LOŠÁK T., ZATLOUKALOVÁ A., *Listová výživa révy vinné hořčíkem.* Vinařský obzor 6/2015. ISSN 1212-7884. Str. 293-299

Seznam použitých internetových zdrojů

Encyklopedie vína, vinařství a vinohradnictví [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z:

<http://www.znalecvin.cz/>

EUR-Lex: Právo EU [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z:

<https://eur-lex.europa.eu/>

Galileo Galilei citát [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z:

<https://www.goodreads.com/quotes/200391-wine-is-sunlight-held->

Internetový portál Ministerstva zemědělství [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z:

<https://eagri.cz>

Katolický týdeník [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z:

<https://www.katyd.cz/>

Oficiální internetová stránka EU [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z:

<https://ec.europa.eu/>

TRINK Magazine [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné na:

<https://trinkmag.com/articles/new-german-wine-law-winners-and-losers>

Webové stránky CEVRO Institutu [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z:

<https://www.cevroinstitut.cz/>

webové stránky České zahradnické akademie Mělník [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na: <https://www.zas-me.cz/>

Webové stránky Institutu pro politiku a společnost [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z:

<https://www.politikaspolecnost.cz/>

Webové stránky Masarykovy univerzity [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z:

<https://www.muni.cz/>

Webové stránky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/>

Webové stránky organizace AIDV [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z: <https://aidv.org/index-en.html>

Webové stránky organizace AREV [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z:
<https://www.arev.org/?lang=en>

Webové stránky organizace COPA a COGEA [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z:
<https://copa-cogeca.eu>

Webové stránky organizace OIV [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z:
<https://www.oiv.int/en/>

Webové stránky organizace PIWI International [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z:
<https://piwi-international.de/en/>

Webové stránky Rady Evropské unie a Evropské rady [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z:
<https://www.consilium.europa.eu/cs/>

Webové stránky střední vinařské školy Valtice [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z:
<https://www.svisv.cz/>

Webové stránky Svazu vinařů České republiky [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z:
<https://www.svcr.cz/>

Webové stránky SZPI [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z:
<https://www.szpi.gov.cz/>

Webové stránky SZIF [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z:
<https://www.szif.cz/>

Webové stránky Národního vinařského centra [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na:
<http://www.vinarskecentrum.cz>

Webové stránky německého vinařského institutu [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na:
<https://www.deutscheweine.de/>

Webové stránky Vinařského fondu [online]. [cit. 2021-10-08]. dostupné na:
<https://vinarskyfond.cz/>

Webové stránky VOC Pálava [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z:
<http://www.voc-palava.cz/>

Webové stránky VOC Znojmo [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z:
<https://www.vocznojmo.cz/>

Webové stránky Výzkumného ústavu rostlinné výroby [online]. [cit. 2021-10-08]. Dostupné z:
<https://www.vurv.cz/>

Webové stránky Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity [online]. [cit. 2021-10-08].
dostupné na: <https://zf.mendelu.cz/>

Seznam použitých právních předpisů ČR

Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách

Zákon č. 147/2002 Sb., o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském

Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní

Zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech

Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky

Zákon č. 219/2003 Sb., o oběhu osiva a sadby

Zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu

Zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství

zákon č. 326/2004 Sb. o rostlinolékařské péči

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Vyhláška č. 254/2010 Sb., kterou se stanoví seznam vinařských podoblastí, vinařských obcí a viničních tratí

Vyhláška č. 88/2017 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o vinohradnictví a vinařství

Seznam použitých právních předpisů SRN

Weingesetz 1994

Weinverordnung 1995

Landesverordnung über Qualitätswein des bestimmten Anbaugebietes Rheinhessen und "Rheinischer Landwein" vom 18. Juli 1995

Seznam použitých právních předpisů EU

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1334/2008

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 251/2014

Nařízení Komise (ES) č. 555/2008

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 2018/273

Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2019/33

Smlouva o fungování Evropské unie

Nařízení Rady (ES) 491/2009

Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 2018/274

Seznam použité judikatury

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne ze dne 29.01.2008, čj. 2 As 54/2007 – 94

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 22.09.2011, č.j. 1 As 89/2011 – 69

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 8. 2015, čj. 2 As 227/2014-46

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 22.02.2017, č.j. 2 As 266/2016 – 55

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 09.10.2019, čj. 7 As 388/2018 – 46

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 09.02.2011, čj. 31 A 31/2010 – 43

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 12.03.2013, čj. 62A 17/2012 – 101

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 13. 11. 2014, čj. 62 A 67/2013-74

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 17.12.2015, č.j. 29 A 39/2013 - 50

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 31.08.2016, č.j. 29 A 6/2012 – 109

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 06.09.2018, čj. 62 A 124/2016 – 99

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31. 5. 2007, sp. zn. 5 Ca 350/2006

Usnesení Ústavního soudu ze dne 11.11.2008, čj. II. ÚS 1217/08

Usnesení Ústavního soudu ze dne 31.03.2020, č.j. IV. ÚS 3823/19 – 1

Seznam ostatních zdrojů

Deutscher Wein Statistik 2020/2021

Důvodová zpráva k zákonu č. 26/2017 Sb., Sněmovní tisk 712/0

Důvodová zpráva k ZVV, Sněmovní tisk 498/0

Ekonomika po koronakrizi: Revize spotřebních daní z alkoholu, VŠ CEVRO Institut

Organizační a jednací řád Komise Státní zemědělské a potravinářské inspekce pro hodnocení a zařídování vína

Přehled kandidátů pro volbu prezidenta Svazu vinařů České republiky, z. s. na valné hromadě dne 29. 7. 2021

Výroční zpráva o činnosti Státní zemědělské a potravinářské inspekce za rok 2020

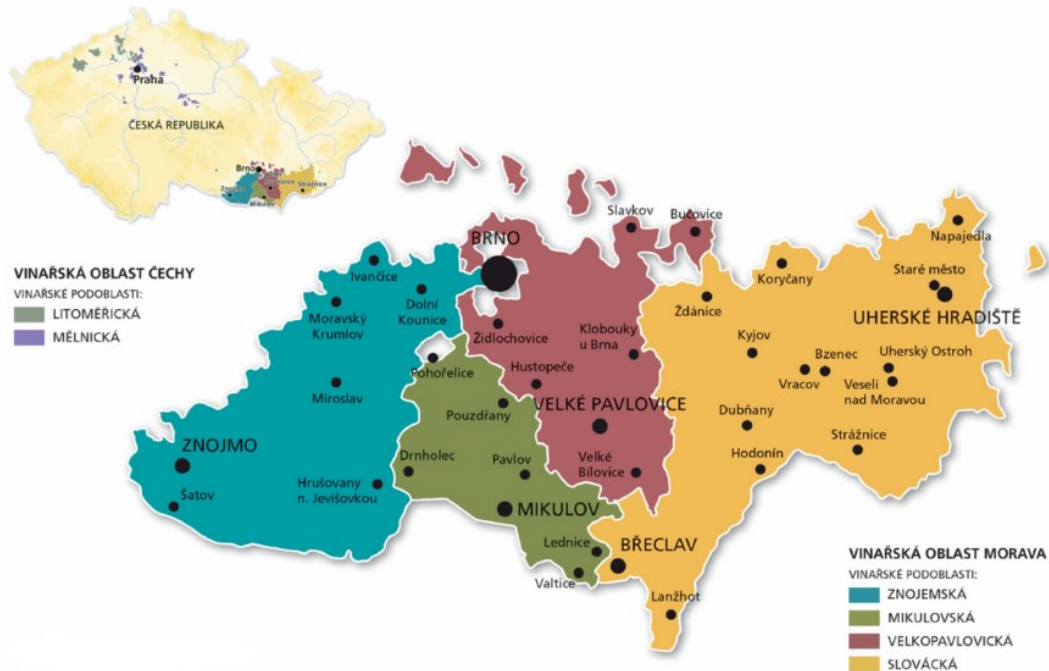
Výroční zpráva SZIF za rok 2020

Zdanění spotřeby v České republice, Institut pro politiku a společnost

Seznam příloh

Příloha č. 1

Mapa vinařských oblastí a podoblastí s důrazem na podoblast Morava

Zdroj: <https://www.hledamvino.cz/vinarske-regiony-ceska-republika/>

Příloha č. 2

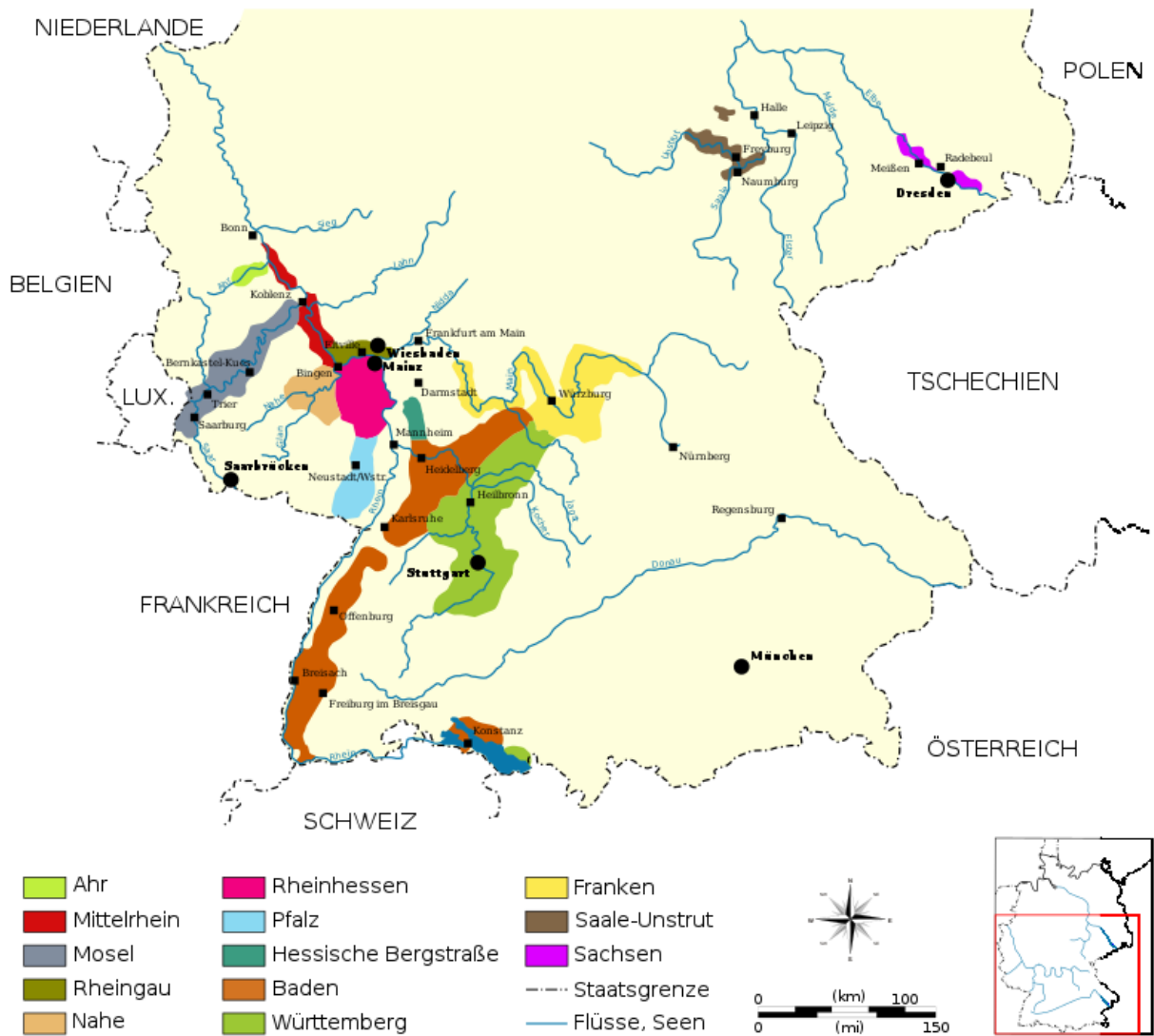
Přehled označení CHZO a CHOP

Zdroj: <https://www.cmb-brno2020.cz/cs/vinarstvi-v-cr/klasifikace-vin/>

Příloha č. 3

Mapa vinařských oblastí SRN

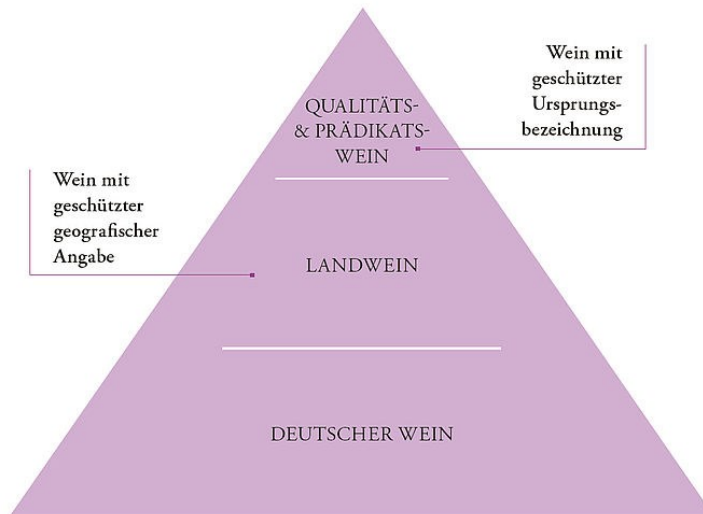

zdroj: [https://de.wikipedia.org/wiki/Baden_\(Weinanbaugebiet\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Baden_(Weinanbaugebiet))

Příloha č. 4

Klasifikace vín v SRN podle cukernatosti vinných hroznů

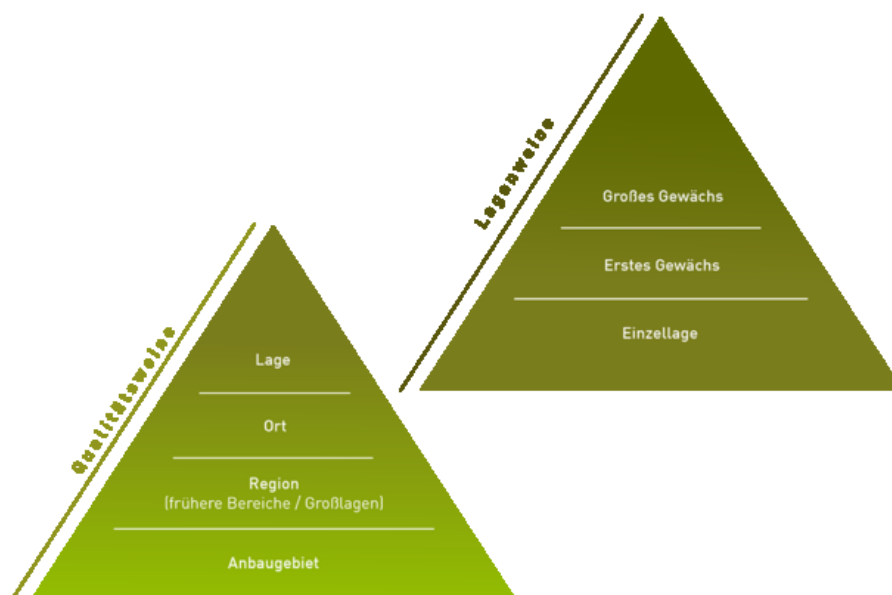
QUALITÄTSPYRAMIDE

Zdroj: <https://www.deutscheweine.de/wissen/qualitaetsstandards/neuregelungen-im-deutschen-weinrecht/qualitaetspyramide-fuer-deutsche-weine/>

Příloha č. 5

Nová klasifikace vín v SRN podle původu vinných hroznů

Zdroj: <https://www.deutscheweine.de/wissen/qualitaetsstandards/neuregelungen-im-deutschen-weinrecht/neue-herkunftspyramide-fuer-qualitaets-und-praedikatsweine/>

Vinohradnictví a vinařství z pohledu práva

Abstrakt

Tato diplomová práce je především teoretickým pojednáním o právní regulaci vinohradnictví a vinařství v ČR. Jejím cílem je seznámit čtenáře s platnou právní úpravou nejdůležitějších institutů obou oblastí podle zákona č. 321/2004 Sb. o vinohradnictví a vinařství, ale i jiných zákonů a pramenů práva s ohledem na právní předpisy EU. Důraz je kladen na jednotlivé aspekty vinohradnické činnosti a následné výroby vinařských produktů a také podmínky pro jejich uvádění do oběhu.

Práce je členěna do celkem 8 kapitol, včetně úvodu a závěru. Úvodní kapitoly jsou zaměřeny na vymezení postavení úpravy vinohradnictví a vinařství v právním řádu ČR a ujasnění vztahů mezi jednotlivými prameny práva obou oblastí v kontextu legislativy EU. Stěžejní část práce je obsažena v kapitolách č. 3 a č. 4, které jsou věnovány aktuální právní úpravě oblasti vinohradnictví a vinařství. Vinohradnická část práce je zaměřena především na regulaci výsadby vinné révy a některých aspektů rostlinolékařské péče a hnojení, které s vinohradnickou činností úzce souvisí. V odvětví vinařství je důraz kladen na enologické postupy, klasifikaci vinařských produktů, označování a ztříďování vín. Dále jsou zde rozpracovány kvalitativní požadavky na jednotlivé druhy vinařských výrobků.

Pátá kapitola se zabývá činností soukromých organizací a státních institucí. Činnost těchto organizací může zahrnovat podílení se na vzniku vinohradnické a vinařské legislativy, informování odborné veřejnosti nebo podporu vlastních členů.

Pro lepší pochopení právní úpravy v evropském rozměru byla na závěr zařazena kapitola o úpravě vinohradnictví a vinařství v SRN. Navzdory značné podobnosti právní regulace v ČR a SRN z důvodu dominantního postavení právních předpisů EU, je zde popsáno několik bodů jimiž by se česká legislativa mohla inspirovat.

Klíčová slova:

- Zemědělské právo
- Vinohradnictví
- Vinařství

Viniculture and wine-making from a legal viewpoint

Abstract

This thesis is primarily a theoretical treatise on the legal regulation of viticulture and wine-making in the Czech Republic. It aims to provide an overview of the current legal regulation of the most important institutes of both aforementioned fields, focusing on the Act No. 321/2004 Coll. on viticulture and winemaking, but also other laws and sources of law with regard to EU legislation. Emphasis is placed on the individual aspects of viticultural activity and the subsequent manufacturing of wine products and the conditions for their marketing.

This thesis is divided into 8 chapters, including an introduction and a conclusion. The introductory chapters are focused on defining the position of the wine law in the legal system of the Czech Republic and clarifying the relations between the sources of law of viticulture and wine-making in the context of EU legislation. The main body of this thesis is included in chapters No. 3 and No. 4. These chapters are devoted to the current legislation in the field of viticulture and wine-making. The viticultural part of the work is focused mainly on the regulation of vine planting and some aspects which are closely related to viticultural activity, such as phytosanitary care and fertilization. In the wine-making chapter, the emphasis is set on oenological practices, classification of wine products, labeling and wine sorting. Furthermore, the quality requirements for individual products are outlined.

The fifth chapter deals with activities of private organizations and state institutions in the field of viticulture and wine-making. These activities may include participation in creating wine legislation, educating professionals in the field or support of their own members.

In order to better comprehend the European dimension of the legal regulation, a chapter on the regulation of wine law in Germany was included. Despite the considerable similarity of legal regulation in the Czech Republic and Germany due to the dominant position of EU law, several points on which the Czech legislation could be inspired are presented.

Key words:

- Agricultural law
- Viticulture
- Wine-making